

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain tietosuojasäännösten tarkistamista ottaen huomioon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ja henkilötietolain säännökset. Esitys sisältää nykyistä tarkemmat säännökset tapaturmaturvan toimeenpanoon liittyvien asiakirjojen ja tietojen salaspidosta ja sitä koskevista poikkeuksista. Tapaturmaturvaa toimeenpanevien yhteisöjen ja toimielinten oikeutta saada ja luovuttaa salassa pidettäviä tietoja laajennettaisiin eräissä tapauksissa nykyisestä. Pääosin nämä oikeudet kuitenkin säilyisivät ennallaan. Esitys sisältää myös säännökset, jotka koskevat salassa pidettävien tietojen hyväksikäyttöä sosiaaliturvan väärinkäytön ehkäisyssä sekä tieto-

jen siirtoa teknisin menetelmin.

Siltä osin kuin tapaturmavakuutuslakiin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin ehdotetuissa säännöksissä ei toisin säädetä, tapaturmaturvan toimeenpanon tietosuojan osalta noudatettaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietolakia. Vakuutusyhtiölain vakuutusyhtiöitä koskevia tietosuojasäännöksiä ei mainittujen lakien toimeenpanossa sovellettaisi.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että eräät nykyisin asetustasolla olevat säännökset saatettaisiin perustuslain edellyttämällä tavalla lain tasolle.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Työtaturmaturvan toimeenpanossa tarvittavat tiedot ja niiden käsittely	4
Tapaturmaturvan toimeenpanoon sovellettavat yleiset tietosuojasäännökset	6
Tapaturmaturvan tietosuojaa koskevat erityissäännökset.....	8
1.2. Nykytilan arviointi.....	11
2. Esityksen tavoitteet ja suhde muuhun lainsäädäntöön	13
3. Keskeiset ehdotukset	14
3.1. Salassapitovelvoitteiden määräytyminen	14
Sovellettavat säännökset	14
Salassapitovelvoitteet	15
3.2. Salassapitovelvoitteista poikkeaminen.....	16
3.2.1. Yleiset perusteet.....	16
3.2.2. Oikeus tietojensaantiin.....	16
Velvollisuus oma-aloitteiseen tietojenantamiseen.....	18
Asianosaisen oikeus tietojensaantiin.....	19
3.2.3. Toimeenpanoelinten oikeus tietojen antamiseen	19
Sosiaaliturvasopimusten ja kansainvälisten säädösten toimeenpano	20
Väärinkäytösten ja rikosten ehkäisy.....	20
Tietojen hyväksikäyttö vakuutuslaitosten yhteenliittymissä ja muussa toiminnassa	20
Vakuutusmaksuun vaikuttavat tiedot	21
Tieteellinen tutkimus, tilastointi ja viranomaisen suunnittelu- ja selvitystyö.....	21
Vakuutuslaitosten välinen vastuu ja takautumisoikeus.....	21
Tekninen käyttöyhteys	22
Tietojen luovuttajan vastuu.....	22
3.3. Rangaistussäännökset.....	22
3.4. Asetustasolla olevien määräysten siirtäminen lakiin.....	23
3.5. Säännösten soveltaminen maatalousyrittäjien ja valtion palveluksessa olevien osalta	23
4. Esityksen vaikutukset	23
5. Asian valmistelu ja muut asiaan vaikuttavat seikat	24
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	24
1. Lakiehdotusten perustelut	24
1.1. Tapaturmavakuutuslaki.....	24
1.2. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki	48
2. Voimaantulo	50
3. Säättämisjärjestys	51

LAKIEHDOTUKSET	52
tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.....	52
maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta	62
LIITE	64
RINNAKKAISTEKSTIT	64
tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.....	64
maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta	84

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Työtapaturmaturvan toimeenpanossa tarvittavat tiedot ja niiden käsittely

Työtapaturmaturva on osa lakisääteistä sosiaaliturvaa. Suomessa on erilliset lakisääteiset korvausjärjestelmät työntekijöiden ja yrittäjien, valtion työssä olevien ja maatalousyrittäjien työtapaturmien ja ammattitautien varalta. Työntekijöiden ja yrittäjätyötä tekevien työtapaturmaturvan toimeenpanosta säädetään tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) ja sen täytäntöönpanosta annetussa asetuksessa (850/1948), jäljempänä täytäntöönpanoasetus. Valtion virkamiesten tapaturmaturvasta säädetään lisäksi valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa (449/1990). Maatalousyrittäjien tapaturmaturvan toimeenpanosta säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa (1026/1981) ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksessa (375/1982). Edellä mainitut säädökset sisältävät pakottavat säännökset muun muassa turvan järjestämisestä, korvauksista ja niiden maksamisen edellytyksistä sekä lakien toimeenpanossa noudatettavasta menettelystä. Näiden lakien mukainen turva kattaa myös ammattitaudit, joiden korvausedellytyksistä säädetään erikseen ammattitautilaissa (1343/1988) ja ammattitautiasetuksessa (1347/1988).

Työntekijöiden tapaturmaturvan järjestämiseksi työnantajan on otettava vakuutus yksityisestä vahinkovakuutusyhtiöstä (tapaturmavakuutusyhtiö), jolla on oikeus myöntää tapaturmavakuutuslain mukaisia vakuutuksia. Vakuuttamisvelvollisuus alkaa, kun työnantajan kalenterivuoden aikana teettämien työpäivien lukumäärä ylittää 12. Vakuuttamattomassa työssä sattuneiden työtapaturmien ja ammattitautien korvaamisesta huolehtii tapaturmavakuutusjärjestelmän yh-

teisiä tehtäviä hoitavana elimenä toimiva Tapaturmavakuutuslaitosten liitto. Sen asemasta ja tehtävistä säädetään tapaturmavakuutuslaissa. Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon sovelletaan osin tapaturmavakuutuslain vakuutuslaitoksia koskevia säännöksiä. Pakollinen vakuuttamisvelvollisuus ei koske yrittäjää tai muutoin omaa työtään tekevää henkilöä. Hän voi kuitenkin vapaaehtoisesti ottaa itselleen ja niille työssään oleville, jotka eivät kuulu vakuuttamisvelvollisuuden piiriin, tapaturmavakuutuslain mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen työtapaturman varalta. Edellä mainitut vakuutukset voidaan laajentaa koskemaan myös vapaa-aikana sattuvia tapaturmia.

Tapaturmavakuutuslain toimeenpanoon osallistuu lisäksi Tapaturmavakuutuslaitosten liitossa toimiva tapaturma-asiain korvauslautakunta, jonka sosiaali- ja terveysministeriö asettaa. Se antaa korvauskäytäntöä koskevia ohjeita ja lausuntoja tapaturmavakuutuslakia toimeenpaneville vakuutuslaitoksille ja Valtiokonttorille.

Maatalousyrittäjän, joka on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjien eläkelaiassa (467/1969) säädettyä vähimmäiseläketurvaa vastaavan vakuutuksen, on maksettava vakuutusmaksu myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa säädettyä työvahinkoturva varten. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetus sisältävät muun muassa työvahinkoturvan toimeenpanoa, korvausedellytyksiä ja korvauksen määräytymistä koskevat säännökset. Maatalousyrittäjien työvahinkoturvan toimeenpanoon sovelletaan, jollei maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaista muuta johdu, muun muassa korvauksen hakemisen, korvausvelvollisuuden, korvauksen ja korvausasian käsittelyn osalta, mitä niistä tapaturmavakuutuslaissa ja ammattitautilaissa säädetään. Myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen tapaturmaturva voidaan laajentaa koskemaan

vapaa-aikana sattuvia tapaturmia. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusta toimeenpäänee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksena toimiva Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

Valtion työssä olevia eikä valtion virkamiehiä vakuuteta työtapaturman ja ammattitaudin varalta. Valtion työssä oleville maksetaan kuitenkin tapaturmavakuutuslain mukainen korvaus valtion varoista. Korvauksen maksamisesta huolehtii Valtiokonttori. Valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetun lain mukaan Valtiokonttori maksaa myös valtion virkamiehille korvauksen työtapaturmasta ja ammattitaudista. Korvausoikeuden edellytyksistä, korvauksista ja niiden suorittamisesta sekä korvausasian käsittelystä on voimassa, jollei mainitusta laista muuta johdu, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Valtiokonttoriin sovelletaan näitä tehtäviä hoitaessaan eräin poikkeuksin soveltuvin osin, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään vakuutuslaitoksesta.

Tapaturma-asioissa muutoksenhakueliminä toimivat tapaturmalautakunta, vakuutusosikeus ja korkein oikeus. Muutoksenhakua koskevat säännökset sisältyvät tapaturmavakuutuslakiin. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen toimeenpanoa valvoo Vakuutusvalvontavirasto.

Tapaturmavakuutuslain mukaisten tehtävien toimeenpano edellyttää vakuutettua ja vakuutuksenottajaa koskevien tietojen hankkimista, tallettamista, luovuttamista ja muuta käsittelyä vakuutuslaitoksissa, Valtiokonttorissa, Tapaturmavakuutuslaitosten liitossa, tapaturma-asiain korvauslautakunnassa ja muutoksenhakuelimissä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksessa maatalousyrittäjä itse on sekä vakuutuksenottajan että vakuutetun asemassa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiset asiat käsitellään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa.

Toimeenpanossa tarvittavat tiedot ovat pääosin salassa pidettäviä. Ne sisältävät muun muassa vahingoittunutta koskevia arkaluonteisia henkilötietoja, kuten terveydentilaa, sairautta ja vammaisuutta, hoitotoimenpiteitä sekä sosiaalihuollon palveluja ja etuuksia koskevia tietoja. Korvauskäsittelyä varten tarvitaan vahingoittuneen ja työnantajan yksilöinti- ja yhteystiedot, kuten nimi,

osoite, vahingoittuneen henkilötunnus sekä tiedot pankki- tai muusta maksuyhteydestä korvausten maksua varten. Korvausoikeuden ratkaisemiseksi tarvitaan työnantajalta ja vahingoittuneelta tietoja muun muassa sen työn laadusta, jossa tapaturma sattui, tapaturman sattumistavasta, siihen johtaneista olosuhteista ja syistä sekä tapaturman aiheuttamista vammoista, työkyvyttömyydestä ja muista seurauksista, jotka voivat aiheuttaa korvausvelvollisuuden. Ammattitautiasioissa tarvitaan lisäksi eri työnantajilta ja vahingoittuneelta selvitys työolosuhteista ja muista sairauden syntyyn mahdollisesti vaikuttavista altistustekijöistä. Koska tapaturmavakuutusjärjestelmästä korvataan vain työstä johtuvat vammat tai sairaudet, syy-yhteyden selvittämiseksi ja muiden syytekijöiden poissulke-miseksi on välttämätöntä saada tarvittavat tiedot myös vahingoittuneen muista asiaan mahdollisesti vaikuttavista vammoista ja sairauksista. Korvausta määrättäessä tarvitaan työkyvyttömyyden ja ansionmenetyksen suuruuden arvioimiseksi paitsi terveydentilaa koskevat tiedot, muun muassa tiedot vahingoittuneelle maksetuista palkoista, tämän muista työ- ja yrittäjäansioista, aikaisemmasta työ- ja ansiohistoriasta, koulutuksesta ja asumisolosuhteista. Samoin tarvitaan tiedot muista seikoista, jotka on otettava tapaturmavakuutuslain mukaan korvausta määrättäessä.

Korvausta voidaan maksaa eräissä tapauksissa myös toisen henkilön tahallisesta rikollisesta teosta aiheutuneista vammoista. Korvausta voidaan myös vähentää, jos tapaturma on sattunut rikollisessa teossa tai siihen on vaikuttanut esimerkiksi päihtymys. Korvauskäsittelyssä voidaan tarvita tällaisissa tapauksissa siten tietoja myös esimerkiksi poliisilta.

Työntekijälle sattunutta tapaturmaa koskevan korvausmenettelyn käynnistämisestä huolehtii työnantaja. Työnantaja on velvollinen tekemään työssään sattuneesta tapaturmasta ja ammattitaudista korvauksen suorittamista varten vahinkoilmoituksen (tapaturmailmoitus) sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamaa kaavaa käyttäen. Työnantajan on annettava tapaturmailmoituksella vakuutuslaitokselle paitsi vahingoittunutta koskevat yksilöinti- ja yhteystiedot myös hallussaan olevat tiedot tapaturman sattumisolo-

suhteista, vahingoittuneen palkasta, omavastuun perusteella maksetuista korvauksista ja eräistä muista seikoista, jotka ovat välttämättömiä korvausoikeuden ratkaisemista ja korvauksen suuruuden määrittämistä varten.

Tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiset etuudet on maksettava, kun laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Tapaturmaturvaa toimeenpanville vakuutuslaitoksille on säädetty korvausasioissa oma-aloitteinen selvittämisvelvollisuus. Vakuutuslaitoksen on lisäksi ryhdyttävä toimenpiteisiin korvausasian vireille saattamiseksi, jos sen tietoon on saatettu muulla tavoin kuin tapaturmailmoituksella tapaturma tai ammattitauti, jonka johdosta se voi olla korvausvelvollinen.

Lakisääteinen työtaturmavakuutus koskee kaikkia työnantajan työssä kullakin hetkellä olevia työntekijöitä. Vakuutettuja työntekijöitä ei vakuutuksessa yksilöidä. Työnantaja voi ottaa myös itseään varten vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen, jonka antama turva määräytyy tapaturmavakuutuslain mukaan. Maatalousyrittäjän tapaturmavakuutukseen voivat kuulua maatalousyrittäjän lisäksi perheyriksen jäsenenä myös hänen yrittäjätyöhön osallistuvat lapsensa ja vanhempansa.

Tapaturmavakuutuslain mukaista vakuutusmaksua määrittäessä tarvitaan muun muassa työnantajan taloudelliseen asemaan liittyviä tietoja, kuten tietoja työntekijöille maksetuista palkoista sekä työnantajan teettämän työn määrästä ja laadusta. Vakuutusmaksuun vaikuttaa työntekijöille maksetun palkan lisäksi työnantajan toimiala, työn laatu ja eräissä tapauksissa myös työnantajan omassa työssä sattuvat tapaturmat ja ammattitaudit. Vakuuttaminen ei edellytä tietojen antamista vakuutuslaitokselle työntekijäkohtaisesti.

Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin selvittäminen ja siitä aiheutuvien seuraamusten määrittäminen kuuluu Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle. Se myös maksaa työtaturmassa vahingoittuneelle työntekijälle tapaturmavakuutuslain mukaisen korvauksen vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntitapauksissa ja kun työnantajalla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta. Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin arviointia varten tarvitaan tietoja työnantajan työ- ja yritys-

toiminnasta, työnantajan teettämästä työstä, työntekijöistä ja näille maksetuista vastikkeista.

Tapaturmaan tai ammattitautiin perustuvaa korvausvelvollisuutta ei ole ajallisesti rajoitettu. Siksi korvauksiin vaikuttavat tiedot on säilytettävä rekistereissä niin kauan kuin vammasta tai sairaudesta aiheutuu tai voi aiheutua järjestelmälle korvausvelvollisuus.

Tapaturmavakuutuslakia ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia toimeenpanossa kerätään samalla tietoja tapaturma- ja ammattitautitilastointia sekä tapaturmien ja ammattitautien ehkäisytyötä varten. Tietoja vahingoista ja vakuutuksenottajien teettämästä työstä kerätään myös vakuutusmaksujen määrittämisessä tarvittavien riskiluokitusten laatimista varten. Tilasto- ja tutkimustyöstä tekevät muun muassa Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

Tapaturmavakuutusjärjestelmien toimeenpanon yhteydessä syntyvää tietoa luovutetaan työtaturmien ja ammattitautien ehkäisyä ja tutkimusta varten eräissä tapauksissa myös järjestelmää toimeenpanevien tahojen ulkopuolelle. Sen lisäksi muille lakisääteisille vakuutusjärjestelmille luovutetaan sellaisia tapaturmavakuutusjärjestelmien toimeenpanoon perustuvia tietoja, jotka näiden on otettava lain mukaan huomioon omia tehtäviä toimeenpannessaan. Tällaisia ovat esimerkiksi tiedot maksetuista tapaturmaetuuksista ja niiden perusteista.

Tapaturmaturvan toimeenpanoon sovellettavat yleiset tietosuojasäännökset

Perustuslain mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu ja henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslain mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on myös oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Euroopan unionin neuvosto hyväksyi 24 päivänä lokakuuta 1995 direktiivin yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (95/46/EY). Sen mukaan jäsenvaltioiden tu-

lee suojella luonnollisten henkilöiden henkilötietojen käsittelyyn liittyviä oikeuksia ja vapauksia, erityisesti heidän oikeuttaan yksityisyyteen. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan saa tällä perusteella rajoittaa tai kieltää henkilötietojen vapaata siirtymistä jäsenvaltioiden välillä. Arkaluontoisten tietojen käsittelyn kiellosta voidaan tehdä direktiivin mukaan kansallisessa lainsäädännössä poikkeuksia tärkeän yleisen edun niin vaatiessa. Mainittu direktiivi ja perustuslain säännökset on otettu huomioon henkilötietolakia (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki, säädettäessä.

Henkilötietolaki sisältää henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset säännökset. Lakia sovelletaan henkilötietojen automaattisen käsittelyn lisäksi myös muuhun henkilötietojen käsittelyyn silloin, kun ne muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa henkilörekisteri tai sen osa. Henkilötiedolla tarkoitetaan kaikenlaista luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä koskeviksi. Henkilörekisterin pitäjällä tarkoitetaan yhtä tai useampaa henkilöä, yhteisöä, laitosta tai säätiötä, jonka käyttöä varten henkilörekisteri perustetaan tai jonka tehtäväksi rekisterinpito on lailla säädetty. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan muun muassa niiden keräämistä, tallentamista, käyttämistä, siirtämistä ja luovuttamista. Henkilötietoja saa käyttää tai muutoin käsitellä vain tavalla, joka ei ole yhteensopimaton rekisterinpitäjän tehtävien hoidon tarkoituksen kanssa. Henkilötietoja saa henkilötietolain mukaan käsitellä paitsi rekisteröidyn suostumuksella, muun muassa silloin, kun käsittelystä säädetään laissa tai jos käsittely johtuu rekisterinpitäjälle laissa säädetyistä tai sen nojalla määrätystä tehtävästä tai velvoitteesta. Henkilötietolaissa on erikseen säännökset arkaluonteisten tietojen, kuten henkilön terveydentilaa ja sairautta koskevien tietojen sekä henkilötunnuksen käsittelystä. Henkilötunnusta voidaan käsitellä vain laissa säädetyin tehtävien suorittamiseksi, rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän oikeuksien tai velvollisuuksien toteuttamiseksi sekä muun muassa vakuustoitominnassa ja sosiaaliturvan toteuttamisessa. Henkilötietolaki on

yleislaki. Sitä sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn, jollei muualla laissa toisin säädetä. Näin ollen henkilötietolain säännöksiä sovelletaan myös tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpanon edellyttämään henkilötietojen käsittelyyn, jollei tapaturmavakuutuslainsäädännössä erikseen toisin säädetä.

Julkisuuslaissa säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten asiakirjoista, viranomaisessa toimivan vaitiolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tiedonsaantia koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista sanotun lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Julkisuuslain 4 §:ssä säädetään, mitä laissa tarkoitetaan viranomaisilla. Pykälän 1 momentin mukaan laissa tarkoitettuja viranomaisia ovat valtion hallintoviranomaisten sekä muiden valtion virastojen ja laitosten lisäksi muun muassa tuomioistuimet ja muut lainkäyttöelimet. Viranomaisia ovat myös muun muassa Kansaneläkelaitos ja muut itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset. Eläketurvakeskuksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen asiakirjoihin lakia kuitenkin sovelletaan pykälän 2 momentissa säädetyllä tavalla. Pykälän 2 momentin mukaan, mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa. Viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan laissa kirjallisen ja kuvallisen esityksen lisäksi sellaista käyttönä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa viestiä, joka on saatavissa selville vain automaattisen tietojenkäsittelyn tai äänen- ja kuvantoistolaitteiden taikka muiden apuvälineiden avulla.

Työtaturmavakuutuksen toimeenpano on lailla yksityisille vahinkovakuutusyhtiöille säädetty julkinen tehtävä. Tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutuksen harjoittamiseen toimiluvan saanut vakuutuslaitos ei voi kieltäytyä myöntämästä siltä haettua tapaturmavakuutusta, jos laissa säädetyt edellytykset vakuutuksen myöntämiselle täyttyvät. Toimeenpanossa noudatetaan tapaturmava-

kuutuslainsäädännön pakottavia määräyksiä. Julkisuuslakia sovelletaan yleislakina myös vakuutusyhtiöiden asiakirjojen julkisuuteen siltä osin kuin kysymys on työtaturmavakuutuksen toimeenpanoon liittyvästä julkisen vallan käytöstä, jollei tapaturmavakuutuslaissa toisin säädetä. Kuten edellä todettiin, julkisuuslakia sovelletaan viimeksi mainitulla tavalla myös Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpanoon liittyviin asiakirjoihin. Valtiokonttoriin ja muutoksenhakuelimiiin julkisuuslakia sovelletaan sen 4 §:n 1 momentin mukaisesti koko niiden toiminnan osalta.

Lainsäädännössä ei ole määritelty, mitä julkisen vallan käytöllä tarkoitetaan. Perustuslakia ja julkisuuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp, HE 30/1998 vp) perustelujen mukaan julkisen vallan käyttönä pidetään puuttumista yksipuolisella hallinto- tai lainkäyttöpäätöksellä taikka tosiasiallisella toimella yksityisen oikeusasemaan. Julkisen vallan käyttönä pidetään myös etuuskien myöntämistä. Tapaturmavakuutuslain toimeenpanosta on julkisen vallan käytön piiriin katsottava kuuluvan lähtökohteisesti ainakin vakuuttamisvelvollisuutta, korvauksen maksamista ja vakuutusmaksun määräämistä koskeva päätöksenteko. Julkisen vallan käytön ulkopuolelle jäävät sen sijaan muun muassa tapaturmavakuutusyhtiöiden varojen sijoittaminen, jälleenvakuuttaminen, yhtiöoikeudellinen päätöksenteko ja hallinto sekä muu niitä vastaava toiminta. Samoin julkisen vallan käytön ulkopuolelle esimerkiksi jää tapaturma- ja ammattitautitilastointi.

Julkisuuslain mukaan viranomaisen asiakirjat ovat julkisia, jollei mainitussa laissa tai muussa laissa toisin säädetä. Viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se on säädetty julkisuuslaissa tai muussa laissa salassa pidettäväksi tai jos viranomainen on lain nojalla määrännyt sen salassa pidettäväksi tai jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Julkisuuslaissa säädetään lisäksi tarkemmin, mitkä ovat viranomaisen salassa pidettävät asiakirjat. Laissa säädetään myös viranomaisen asiakirjaan sisältyviä tietoja koskevasta vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta. Julkisuus-

lain mukaan jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Jokaisella on myös oikeus saada tieto hänestä itsestään viranomaisen asiakirjaan sisältyvistä tiedoista eräin poikkeuksin, jollei laissa toisin säädetä. Julkisuuslaissa säädetään myös asianosaisen oikeudesta tiedonsaantiin ja siitä koskevista poikkeuksista. Salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta voidaan muutoin antaa tietoja vain sen suostumuksella, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty taikka, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Julkisuuslakiin sisältyvät myös säännökset salassapidon lakkaamisesta. Siltä osin kuin tapaturmavakuutuslaissa, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa tai valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa taikka muussa erityislaissa ei toisin säädetä, julkisuuslain säännöksiä sovelletaan myös tapaturmavakuutusasioiden käsittelyyn.

Tapaturmaturvan tietosuojaa koskevat erityissäännökset

Tapaturmaturvan toimeenpanon tietosuojaa koskevat erityissäännökset sisältyvät lähinnä tapaturmavakuutuslakiin ja sen täytäntönpäätöksiin. Niiden säännöksiä sovelletaan viittaussäännösten kautta pääosin myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia ja valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annettua lakia toimeenpantaessa. Tapaturmavakuutuslain menettelysäännöksiä noudatetaan myös ammattitaituteja korvattaessa.

Tapaturmavakuutuslaissa ei ole säännöksiä tietojen käsittelystä systemaattisesti koottuun yhteen. Tapaturmavakuutuslain 39—52 § sisältää säännöksiä tapaturmakorvauksen hakemisesta, määräämisestä ja maksamisesta. Lain 39 §:n mukaan työntekijää kohdanneesta tapaturmasta on heti annettava tieto työnantajalle tai tämän edustajalle, jonka on viipymättä tehtävä tapaturmailmoitus vakuutuslaitokselle. Jos tapaturman seurauksena on ollut kuolema tai vaikeanlaatuinen vamma, työnantajan on ilmoitettava tapaturmasta myös poliisille tutkintaa varten. Lain 41 §:n mukaan vakuutuslaitokselle on toimitettava korvauksen saamista varten lääkärin antama

selvitys vammasta tai sairaudesta. Työntekijä on myös velvollinen pyynnöstä toimittamaan vakuutuslaitokselle selvityksen korvaukseen vaikuttavista muista seikoista.

Tapaturmavakuutuslain 56 a §:ssä säädetään mainitun lain mukaisen salassapito-velvollisuuden rikkomisesta. Joka luvatta ilmaisee, mitä hän tapaturmavakuutuslaissa säädettyä tehtävää täyttäessään on saanut tietää jonkun henkilön taloudellisesta asemasta tai terveydentilasta taikka vakuutuksenottajaa koskevasta liikesalaisuudesta, on tuomittava tapaturmavakuutuslaissa säädetyn salassapito-velvollisuuden rikkomisesta sakkoon, jollei teosta ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Rikos on asianomistajarikos.

Tapaturmavakuutuslain 64 §:n mukaan Tapaturmavakuutuslaitosten liitto pitää tilastoa tapaturmavakuutuslaissa, ammattitautilaissa ja valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa tarkoitetuista työtapaturmista ja ammattitaudeista sekä niistä maksetuista korvauksista. Sama koskee valtion työssä sattuneita työtapaturmia ja ammattitauteja. Vakuutuslaitoksen ja Valtiokonttorin on annettava Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle mainittua tilastoa varten tarvittavat tiedot työtapaturmista ja ammattitaudeista. Sellaisia ovat tiedot työtapaturmien aiheuttamista vammoista ja sairauksista, kullekin korvauksensaajalle maksettavista korvauksista ja korvauksen suuruuteen vaikuttavista tekijöistä samoin kuin vakuutuksenottajasta, tämän toimialasta, maksetuista palkoista ja vakuutusmaksuista. Tiedot kerätään ja rekisteröidään vakuutuslaitos-, vakuutus- ja vahinko-kohtaisesti vahingoittuneen henkilötunnuksella yksilöityinä.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto luovuttaa 64 §:n 3 momentin mukaan Tilastokeskukselle sen toimialaan kuuluvien, yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laadintaa varten lain 39 §:ssä tarkoitettuun tapaturmailmoitukseen perustuvat tarpeelliset tiedot. Nämä tiedot sisältävät myös vahingoittuneen henkilötunnuksen, jota tietoja voidaan yhdistää Tilastokeskuksen muihin tietokantoihin.

Vakuutuslaitos tai Tapaturmavakuutuslaitosten liitto voivat lisäksi lain 64 a §:n nojalla antaa Työterveyslaitokselle tiedot työperäisten sairauksien rekisteriä varten. Tarvittavat

tiedot on määritelty työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta annetun lain (131/1973) 22 §:ssä.

Tapaturmavakuutuslain 64 b §:ssä säädetään vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton velvollisuudesta antaa tietoja ulosottoa varten korvauksensaajalle maksamistaan ansionmenetykskorvauksista.

Tapaturmavakuutuslain 65 a §:ssä on säännökset eri viranomaisten ja laitosten velvollisuudesta antaa tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettulle vakuutuslaitokselle, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle ja muutoksenhakuviranomaiselle maksutta kaikki hallussaan olevat käsiteltävänä olevan vakuutus- ja korvausasian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Säännös koskee valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaista tai laitosta, julkisessa virassa olevaa lääkäriä, sairaalaa, eläketurvakeskusta sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittavaa vakuutus- tai eläkelaitosta. Sama velvollisuus koskee myös työnantajaa ja työpaikkaterveydenhuollosta vastaavaa lääkäriä, jolla on tämän toimensa perusteella hallussaan vahingoittuneen terveydentilaa koskevaa aineistoa. Lääkärintilauksista on kuitenkin maksettava kohtuullinen palkkio.

Tapaturmavakuutuslain 65 b § sisältää säännökset vakuutuslaitoksen tai Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta luovuttaa hallussaan olevia vakuutus- tai korvausasiaa koskevia tietoja tieteellistä tutkimusta varten. Lain 56 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tieteellistä tutkimusta varten tarvitaan kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriön lupa.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tehtäviä säädetään tapaturmavakuutuslain 30 a §:ssä sekä Tapaturmavakuutuslaitosten liiton säännöistä annetussa asetuksessa (1312/1996), jäljempänä liiton sääntöasetus. Mainitun 30 a §:n mukaan Tapaturmavakuutuslaitosten liitto hoitaa tapaturmavakuutuslain mukaista vakuutusta harjoittavien vakuutuslaitosten yhteistoimintaa edellyttäviä tehtäviä sekä muita tehtäviä siten kuin tapaturmavakuutuslaissa tai muualla laissa tai asetuksessa säädetään. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto huolehtii myös Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta asuin- ja oleskelupaikan vakuutuslaitokselle johtuvista

tehtävistä. Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tehtäviä koskevia erityissäännöksiä sisältyy muun muassa tapaturmavakuutuslain 10, 11, 11 a, 35, 38 b—38 d, 41 b ja 41 c §:ään. Tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävät luetaan tarkemmin liiton sääntöasetuksen 2 §:ssä. Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tehtävistä säädetään lisäksi muun muassa tapaturmalautakunnasta annetussa asetuksessa (839/1981). Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus saada tehtäviään varten tarvitsemansa tiedot tapaturmavakuutuslain 30 a §:n ja 65 a §:n nojalla.

Tapaturmavakuutuslain 53 §:ssä säädetään tapaturmavakuutusasioissa toimivista muutoksenhakuelimistä, joita ovat tapaturmalautakunta, vakuutus oikeus ja korkein oikeus. Pykälän 6 momentin mukaan asian käsittelyssä tapaturmalautakunnassa sovelletaan hallintokäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Tapaturmalautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Tapaturmavakuutuslaissa tai hallintolainkäyttölain 37 §:ssä ei ole säännöstä siitä, milloin suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin. Vakuutus oikeudesta säädetään tarkemmin vakuutus oikeudesta annetussa laissa (14/1958).

Täytäntöönpanoasetus sisältää myös säännöksiä tapaturmavakuutusjärjestelmän toimeenpanoon liittyvien tietojen käsittelystä. Sen 5 §:n mukaan tapaturmavakuutuslain 39 §:n nojalla vakavan työtapaturman johdosta toimitettavasta poliisitutkimuksesta on annettava tieto asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle ja tutkimuksen toimittamista vaatineelle. Lisäksi jäljennös tutkintapöytäkirjasta on toimitettava asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle, vakuutuslaitokselle sekä pyynnöstä asianosaiselle. Täytäntöönpanoasetuksen 7 §:n mukaan tapaturmailmoituksen saatuaan vakuutuslaitos on velvollinen pitämään huolta siitä, että poliisitutkinta viipymättä toimitetaan, milloin se on tarpeellista eikä sitä tapaturmavakuutuslain 39 §:n 2 momentin mukaan ole toimitettu tai jos toimitettu tutkimus jossakin suhteessa osoittautuu puutteelliseksi. Täytäntöönpanoasetuksen 8 §:n perusteella lääkärin tai poliisiviranomaisen on heti ilmoitettava vakuutuslaitok-

selle tai vakuutus oikeudelle tarpeellisen oikeuslääkeopillisen ruumiinavauksen suorittamiseksi, jos tapaturman ja kuoleman syy-yhteys ei ole selvä.

Täytäntöönpanoasetuksen 12 §:n perusteella vakuutuslaitoksen on ilmoitettava asianosaiselle ennen valitusajan päättymistä siitä, ettei se tyydy tapaturmalautakunnan tai vakuutus oikeuden antamaan päätökseen. Täytäntöönpanoasetuksen 13 §:n 1 momentissa säädetään vakuutuslaitoksen velvollisuudesta toimittaa tapaturmalautakunnalle ja vakuutus oikeudelle niiden tilaamat vireillä olevaa asiaa koskevat asiakirjat. Pykälän 2 momentissa säädetään vakuutuslaitoksen velvollisuudesta vaadittaessa antaa viipymättä työntekijälle tämän asuinpaikka ja muut olosuhteet huomioon ottaen sopivalla tavalla tilaisuus tutustua päätöksen perusteena oleviin asiakirjoihin. Saman säännöksen perusteella myös työnantajalla on oikeus saada tieto mainituista asiakirjoista siltä osin kuin asia koskee tämän välitöntä etua.

Täytäntöönpanoasetuksen 14 §:n mukaan tapaturmavakuutuslain 12 §:n 1 ja 2 momentin nojalla suoritettava työnantajan omavastuuosuus samoin kuin vakuutuslaitoksen päättämä korvaus on viipymättä suoritettava huolimatta siitä, että vakuutuslaitoksen päätökseen on haettu muutosta. Täytäntöönpanoasetuksen 17 §:n perusteella vakuutuslaitos voi vaatia, että rekisteriviranomaisen todistuksella osoitetaan elinkorkoon, tapaturmaeläkkeeseen, haittarahaan, huoltoeläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen oikeutetun olleen elossa korvauksen erääntymispäivänä sekä, ettei leskeneläkettä saava leski ole solminut uutta avioliittoa. Lisäksi korvauksensaajan on viipymättä ilmoitettava vakuutuslaitokselle, jos hänen olosuhteissaan tapahtuu sellainen muutos, että se aiheuttaisi korvauksen lakkaamisen tai sen määrän oikaisemisen.

Täytäntöönpanoasetuksen 18 §:ssä säädetään työnantajan velvollisuudesta pitää kirjaa tai muulla tavoin huolehtia siitä, että kunkin työntekijän työansioista, työssäoloajasta ja työn laadusta saadaan riittävä selvitys sekä antaa nämä tiedot viimeksi kuluneen neljän vuoden ajalta työsuojeluviranomaiselle, vakuutuslaitokselle tai muutoksenhakuviranomaisille.

Täytäntöönpanoasetuksen 19 §:ssä säädetään työnantajan velvollisuudesta pitää tapaturmaluetteloa, joka sisältää työnantajan työssä sattuneita työtapaturmia koskevia tietoja. Samoin siinä säädetään työnantajan velvollisuudesta pyydettyä näyttää tapaturmaluettelo asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle, poliisille sekä työntekijöiden ja vakuutuslaitoksen edustajalle. Myös muutoksenhakuelimillä on oikeus saada luettelosta niiden pyytämät tiedot.

Täytäntöönpanoasetuksen 22 §:n mukaan asianomaisen työsuojeluviranomaisen on valvottava työnantajien vakuuttamisvelvollisuuden täyttämistä ja ilmoitettava viipymättä laiminlyönnistä Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon. Täytäntöönpanoasetuksen 25 §:n mukaan lääkärin on annettava tapaturmavakuutuslain mukaista käsittelyä varten lausuntonsa työtapaturman tai ammattitaudin aiheuttamasta vammasta, sairaudesta tai kuolemasta Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hyväksymää kaavaa käyttäen.

Tapaturma-asiaan korvauslautakunnan tehtävistä säädetään tarkemmin sen säännöistä annetun asetuksen (1313/1996), jäljempänä korvauslautakunnan sääntöasetus, 1 ja 2 §:ssä.

Lakisääteistä tapaturmavakuutusta toimeenpaneviin yksityisiin vakuutusyhtiöihin sovelletaan edellä mainittujen säännösten lisäksi vakuutusyhtiölakia (1062/1979) siltä osin kuin tapaturmavakuutuslaissa ei toisin säädetä. Vakuutusyhtiölaki on vakuutusyhtiöitä koskeva yleislaki. Se sisältää muun muassa yhtiö- ja yhteisöoikeudellisia säännöksiä, jotka koskevat vakuutusyhtiön perustamista, osakkuutta, hallintoa, toimintamuodon muuttamista, toiminnan lopettamista, sijoitustoimintaa, vakavaraisuutta, vakuutuskannan siirtoa sekä vakuutusyhtiöiden valvontaa. Lain 18 luku sisältää lisäksi yleiset vakuutusyhtiöitä koskevat säännökset vaihtolovelvollisuudesta ja sen piiriin kuuluvien tietojen luovuttamisesta. Henkilötieto- ja julkisuuslain edellyttämät muutokset viimeksi mainittuihin säännöksiin tehtiin lailla 989/1999. Lisäksi eduskunta on kuluvana vuonna hyväksynyt hallituksen esityksessä 161/2001 vp ehdotetut muutokset eräisiin 18 luvun säännöksiin. Ne liittyvät tietojen luovuttamiseen vakuutus konserniin ja erilaisiin vakuutuslai-

osten keskenään taikka muiden yritysten kanssa muodostamiin yhteenliittymiin kuuluvien yritysten välillä. Vakuutusyhtiölaki ei sisällä varsinaisia työtapaturmavakuutuksen toimeenpanoa koskevia säännöksiä.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusturvaa koskevissa asioissa noudatetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 ja 22 §:n mukaan soveltuvin osin tapaturmavakuutuslain tietojensaantioikeutta ja tietojen luovutusta koskevia säännöksiä.

1.2. Nykytilan arviointi

Lakisääteisen tapaturmaturvan tehokas toimeenpano edellyttää, että sitä hoitavilla yhteisöillä ja toimielimillä on oikeus saada mahdollisimman nopeasti ja joustavasti kaikki ne tiedot, jotka toimeenpanossa on lain mukaan otettava huomioon. Toimeenpanon yhteydessä tarvitaan sekä vakuutettua että vakuutuksenottajaa koskevia tietoja. Vakuutettua koskevia henkilötietoja tarvitaan lähinnä korvausasian käsittelyä varten. Vakuutuksenottajaa koskevia tietoja tarvitaan myös vakuutusmaksua määrättäessä. Nämä tiedot liittyvät osin työnantajan taloudelliseen asemaan. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusmaksua varten tarvitaan maatalousyrittäjän taloudellista asemaa koskevia tietoja. Henkilötietolain mukaan henkilötietoja saa käsitellä rekisteröidyn antaman suostumuksen lisäksi silloin, kun käsittelyä säädetään laissa tai käsittely johtuu rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tai sen nojalla määrätystä tehtävästä. Julkisuuslain mukaan salassa pidettävistä asiakirjoista voidaan antaa tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapito on säädetty, viranomaiselle ja muulle, johon mainittua lakia sovelletaan vain, jos laissa on nimenomainen säännös oikeudesta tai velvollisuudesta antaa salassa pidettävä tieto tai säännös oikeudesta saada tällainen tieto. Tapaturmaturvan toimeenpanon tietosuojaa koskevat erityissäännökset sisältyvät tapaturmavakuutuslakiin ja sen täytäntöönpanosta annettuun asetukseen. Niihin sisältyy muun muassa tietojen salassapitoa, oikeutta tietojen saamiseen, oikeutta ja velvollisuutta tietojen antamiseen sekä salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevia säännöksiä. Nämä säännökset ovat uudiste-

tun tietosuojalainsäädännön kannalta puutteelliset. Erityislainsäädännössä on tarpeen säätää tietosuojasta vain siltä osin kuin julkisuus- ja henkilötietolaki sitä edellyttävät tai on erityistä syytä poiketa niiden määräyksistä. Toisaalta julkisuuslaki ja henkilötietolaki edellyttävät nykyistä tarkempaa sääntelyä käsiteltävien tietojen, niiden käyttötarkoituksen sekä salassapidosta poikkeamisen osalta. Nykyiset säännökset eivät myöskään kata kaikkia tapaturmaturvan toimeenpanon edellyttämiä tietojensaantitarpeita.

Perustuslaki edellyttää, että lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista ja asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Eräistä tapaturmakorvausjärjestelmien tietojen saantia ja tietojen antamista koskevista velvollisuuksista ja tehtävistä samoin kuin eräistä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään nykyisin lakia alemmalla tasolla. Toisaalta tapaturmavakuutuslainsäädännöstä puuttuu riittävä asetuksenantovaltuutus eräissä tapauksissa, joissa asiasta on tarkoituksenmukaista säätää lakia alemman asteisella säädöksellä.

Tietosuojaa koskevien säännösten soveltaminen on tapaturmavakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden kohdalla vaikeaselkoista. Tämä johtuu osin siitä, että julkisuuslakia sovelletaan niiden toimintaan vain siltä osin kuin kysymys on julkisen vallan käytöstä. Näin ollen osa myös tapaturmavakuutuslain täytäntöönpanoon liittyvistä vakuutusyhtiön tehtävistä jää julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle. Tapaturmavakuutusta toimeenpaneviin vakuutusyhtiöihin sovelletaan toisaalta myös vakuutusyhtiölain säännöksiä siltä osin kuin tapaturmavakuutuslaissa ei toisin säädetä. Vakuutusyhtiölain säännökset on annettu koko vakuustoitominnan tarpeita silmällä pitäen. Siksi muun muassa sen tietosuojaa koskevat säännökset eivät kaikilta osin sovellu lakisääteisen sosiaaliturvan toimeenpanoon. Tarkoituksenmukaista ei myöskään ole, että tapaturmavakuutuslakia toimeenpantaessa noudatettaisiin useita toisistaan poikkeavia tietosuojasäännöksiä. Muun muassa vakuutusyhtiölain mukainen oikeus vakuutuslaitosten muodostamien konsernien ja yhteenliittymien sekä vakuutuslaitosten ja muiden yritysten muodostamien yhteenliit-

tymien sisäiseen tietojen luovuttamiseen ja tietojen hyväksikäyttöön saman vakuutusyhtiön muussa vakuustoitominnassa on liian laaja. Työtaturmatiedot saadaan lain nojalla sosiaaliturvan toteuttamista varten. Vakuutusyhtiölain säännökset soveltuvat sen sijaan myös tapaturmavakuutusyhtiöiden toimintaan siltä osin kuin kyse on niiden yritys- ja yhtiöoikeudellisesta toiminnasta.

Euroopan yhdentymisen mukanaan tuoma työvoiman liikkuvuuden lisääntyminen on kasvattanut myös tarvetta siirtää nopeasti työhön liittyvän sosiaaliturvan toimeenpanon edellyttämiä tietoja. Tapaukset, joissa henkilöllä on oikeus sosiaalietuuksiin kahdesta tai useammasta maasta, ovat myös lisääntyneet. Euroopan yhteisöjen neuvoston asetus sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä (ETY) N:o 1408/71 ja Suomea sitovat kansainväliset sosiaaliturvasopimukset edellyttävät, että etuuksia kahdesta tai useammasta maasta saavan henkilön asioita käsiteltäessä vaihdetaan tietoja eri maiden asianomaisten viranomaisten välillä. Tiedonsiirron alalla tapahtunut kehitys antaa yhä tehokkaammat mahdollisuudet tietojen nopeaan siirtoon teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen myös lakisääteistä tapaturmaturvaa toimeenpantaessa. Tällaisen tiedonsiirtotavan suhteen salassa pidettävien tietojen saamiselle ja luovuttamiselle ei ole perusteita asettaa niille muutoin asetetuista edellytyksistä poikkeavia vaatimuksia edellyttäen, että tietojen väärinkäytön estämisestä huolehditaan.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, jonka asemasta säädetään tapaturmavakuutuslaissa, toimeenpanee tapaturmavakuutusjärjestelmän yhteisiä lailla säädettyjä tehtäviä. Osa näistä tehtävistä on julkisen vallan käytön piiriin kuuluvia, osa sen sijaan vain julkiseen tehtävään kuuluvia. Sen tehtävistä julkisen vallan käytön piiriin kuuluvat muun muassa vakuuttamattomassa työssä sattuneiden tapaturmien korvaamiseen, vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnistä aiheutuvien seuraamusten määräämiseen ja osin tapaturmavakuutuslaissa säädetyin yhteistakuu- ja korvaustakuujärjestelmän toimeenpanoon liittyvät tehtävät. Sama koskee neuvoston asetuksen

1408/71 (ETY) tarkoittaman asuin- ja oleskelupaikan laitoksen ja Suomea koskevien sosiaaliturvasopimusten tarkoittaman yhteiselimen tehtäviä, joita Tapaturmavakuutuslaitosten liitto hoitaa työtapaturma- ja ammattitautiasioissa. Liiton asemasta ja tehtävistä säädetään pääosin laissa. Tehtävät ovat monin osin samanlaisia kuin Eläketurvakeskuksella, joka toimii työeläkejärjestelmän yhteiselimenä. Julkisuuslakia sovelletaan lain nimenomaisen säännöksen mukaan Eläketurvakeskuksen asiakirjoihin vain siltä osin kuin se julkista tehtäväänsä hoitaessaan käyttää julkista valtaa. Sama koskee Maatalousyrittäjien eläkelaitosta. Poikkeusta on perusteltu julkisuuslakia koskevassa hallituksen esityksessä sillä, että työeläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen asiakirjojen julkisuuteen on tarkoituksenmukaista soveltaa asiakirjojen julkisuuden osalta samanlaisia säännöksiä. Tapaturmavakuutuslaitosten liiton osalta tällaista poikkeusta ei ole julkisuuslaissa säädetty.

2. Esityksen tavoitteet ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Esityksen tavoitteena on toteuttaa perustuslain, julkisuuslain ja henkilötietolain edellyttämät muutokset lakisääteisen työtapaturman toimeenpanoa koskevassa lainsäädännössä. Ehdotetuissa säännöksissä määritellään nykyistä tarkemmin tehtävät, joita varten salassa pidettäviä tietoja on oikeus saada, luovuttaa tai muutoin käyttää. Sama koskee niiden tietojen määrittelyä, jotka ovat tehtävien toimeenpanon vuoksi välttämättömiä. Tyhjentävien luetteloiden käyttö ei kuitenkaan ole aina muun muassa tietojen moninaisuudesta johtuen mahdollista. Siksi eräissä säännöksissä on lueteltu vain keskeisimmät niissä tarkoitetut tietotyypit. Nykyistä täsmällisemmällä erityissääntelyllä pyritään selkeyttämään sekä järjestelmiä toimeenpanevien että vakuutettujen ja vakuutuslainsäädännön kannalta erityisesti niiden salassa pidettävien tietojen käsittelyä, jotka ovat ominaisia ja keskeisiä tapaturmaturvan toimeenpanolle. Ehdotettavien säännösten tarkoituksena on ehkäistä toimeenpanolle tarpeettomien tietojen hankkimista ja luovuttamista ja tehostaa tätä kautta vakuutetun ja vakuutuslainsäädännön tietojen suojaa. Toisaalta

tarkoituksena on myös huolehtia siitä, että järjestelmiä toimeenpanevat yhteisöt ja toimielimet saavat toimeenpanon edellyttämät tiedot mahdollisimman tehokkaasti ja joustavasti ilman päällekkäisestä tietojen hankkimisesta aiheutuvaa asioiden viivästymistä ja ylimääräisiä kustannuksia.

Ehdotuksen tavoitteena on säätää oikeudesta tietojen saantiin sekä oikeudesta ja velvollisuudesta tietojen antamiseen lähinnä vain niissä tapauksissa, kun se liittyy tapaturmakorvausjärjestelmien toimeenpanoon. Kun kysymys on yksinomaan muiden sosiaalivakuutusjärjestelmien toimeenpanoa varten tarvittavista tiedoista, tällaisesta tietojensaanti-oikeudesta on asianmukaista säätää pääsääntöisesti näitä järjestelmiä koskevassa erityislainsäädännössä.

Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää julkisuuslain säännösten soveltamista tapaturmakorvausjärjestelmiä toimeenpanevien yhteisöjen toiminnan osalta. Tähän pyritään saattamalla julkisuuslain asiakirjojen ja tietojen salassapitoa, salassapidosta poikkeamista ja salassapitovelvoitteiden rikkomista koskevat säännökset sovellettaviksi yhdenmukaisesti tapaturmaturvan toimeenpanoon myös siltä osin kuin siinä ei ole kysymys julkisen vallan käytöstä. Tarkoituksena ei ole toisaalta kuitenkaan saattaa järjestelmän toimeenpanoa eikä sitä toimeenpanevia yhteisöjä enempää julkisuuslain soveltamispiiriin. Ehdotuksella ei myöskään pyritä laajentamaan olennaisesti tapaturmaturvaa toimeenpanevien yhteisöjen ja toimielinten nykyistä oikeutta salassa pidettävien tietojen saamiseen ja tällaisten tietojen luovuttamiseen. Esityksessä on kysymys pitkälti jo noudatetun käytännön kirjaamisesta lakiin nykyistä tarkemmin ja selkeämmin. Esityksen tavoitteena on myös saattaa tapaturmavakuutuslainsäädäntö säännöstasoltaan muutoinkin perustuslain vaatimusten mukaiseksi.

Esitystä valmisteltaessa on otettu huomioon erityispiirteet, jotka liittyvät työnantajan asemaan tapaturmakorvausjärjestelmässä. Järjestelmän yhtenä tarkoituksena on kattaa myös työnantajalle työtapaturmasta tai ammattitaudista aiheutuva vahingonkorvausvelvollisuus. Työnantajalle kuuluu työntekijää koskevan korvausasian vireillepano vakuutuslaitokselle annettavalla tapaturmailmoi-

tuksella, joka sisältää tietoja tapaturmasta ja ammattitaudista, niiden seurauksista samoin kuin työhön liittyvistä syistä. Työnantajaa koskevat toisaalta myös työsuojeluun liittyvät velvollisuudet tapaturmien ja ammattitautien ehkäisemiseksi sekä niihin liittyvä tietojensaantioikeus. Myös vahingoittuneen työhönpaluun mahdollisuuksia joudutaan usein selvittämään työnantajan kanssa. Työnantaja voi toisaalta olla myös itse korvauksenhakijan asemassa työntekijälle sattuneen tapaturman johdosta esimerkiksi siltä osin kuin tämä on maksanut työntekijälle tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta sairausajan palkkaa. Sen lisäksi työnantaja voi olla yksityisenä elinkeinonharjoittajana myös itse vakuutetun asemassa.

3. Keskeiset ehdotukset

3.1. Salassapitovelvoitteiden määräytyminen

Sovellettavat säännökset

Julkisuuslain mukaan sen säännöksiä sovelletaan tapaturmavakuutuslakia toimeenpaneviin vakuutusyhtiöihin siltä osin kuin ne tehtäviään suorittaessaan käyttävät julkista valtaa. Niiden julkisen vallan käyttöön liittyvät asiakirjat ovat julkisia, jollei julkisuuslaissa tai tapaturmavakuutuslaissa toisin säädetä. Tältä osin ei ole tarvetta erityissääntelyyn. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto hoitaa tapaturmavakuutuslakia toimeenpannessaan osin samanlaisia tehtäviä kuin sitä toimeenpanevat vakuutusyhtiöt. Jotta niihin sovellettaisiin samanlaisia julkisuus- ja tietosuoja-säännöksiä, ehdotetaan tapaturmavakuutuslaissa säädettäväksi, että julkisuuslakia sovellettaisiin Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon vain siltä osin kuin se tehtäviään toimeenpannessaan käyttää julkista valtaa. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen osalta ei ole tarpeen antaa erityissäännöksiä. Julkisuuslain säännösten mukaan siihen sovelletaan mainittua lakia siltä osin kuin se käyttää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusta toimeenpannessaan julkista valtaa.

Tapaturmaturvan toimeenpanotehtävistä kuuluvat julkisen vallan käytön piiriin muun muassa vakuuttamiseen, vakuuttamisvelvol-

lisuuden laiminlyöntiin ja korvaustoimintaan liittyvät tehtävät. Julkisen vallan käyttöä ei ole sen sijaan esimerkiksi tapaturmaturvaa toimeenpanevien vakuutuslaitosten varojen sijoitustoiminta tai Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tutkimus- ja tilastotoiminta. Jotta tapaturmavakuutuksen toimeenpanon tietosuoja koskisivat kuitenkin yhdenmukaiset säännökset, ehdotetaan julkisuuslain salassapitovelvoitteita ja niiden rikkomista koskevia säännöksiä noudatettaviksi tapaturmaturvan toimeenpanossa myös silloin, kun kysymys ei ole julkisen vallan käytöstä. Sama koskee soveltuvin osin myös julkisuuslain salassapidosta poikkeamista koskevia säännöksiä. Mainittuja julkisuuslain säännöksiä sovellettaisiin myös silloin, kun kysymys on tapaturmaturvan toimeenpanotehtäviin liittyvistä asiakirjoista, joita ei ole laadittu tai saatu julkisen vallan käyttöön kuuluvaa tehtävää varten. Tällä laajennuksella ei kuitenkaan ole tarkoitus ulottaa julkisuuslain mukaista julkisuusperiaatetta eikä myöskään mainitun lain säännöksiä enemmälti tapaturmaturvaa toimeenpaneviin yhteisöihin ja niiden asiakirjoihin. Valtion virkamiesten ja työntekijöiden tapaturmaturvaa toimeenpannaan Valtiokonttoriin julkisuuslakia sen sijaan sovellettaisiin koko toimeenpanon osalta niin kuin julkisuuslain 4 §:n 1 momentissa säädetään.

Tietosuoja-säännösten soveltamisalan selkeyttämiseksi ehdotetaan, ettei vakuutusyhtiölain 18 luvun vaitiolovelvollisuutta, siitä poikkeamista ja sen rikkomista koskevia säännöksiä sovellettaisi tapaturmavakuutuslain eikä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain toimeenpanoon. Nämä säännökset eivät kaikilta osin sovellu lakisäätteistä sosiaaliturvaa toimeenpaneviin yhteisöihin ja laitoksiin silloin, kun ne käyttävät julkista valtaa. Salassapitovelvollisuutta, siitä poikkeamista ja sen rikkomista koskevat säännökset sisällytettäisiin sen sijaan tapaturmavakuutuslakiin siltä osin kuin on tarpeen antaa julkisuuslaista poikkeavia tai sitä täydentäviä erityissäännöksiä. Vakuutusyhtiölain tietosuoja-säännökset jäisivät kuitenkin edelleen noudatettaviksi soveltuvin osin myös tapaturmaturvaa toimeenpaneviin vakuutuslaitoksiin siltä osin kuin niiden toiminnassa on ky-

symys esimerkiksi vakuutusyhtiölaissa säännellystä yhtiöoikeudellista päätöksenteosta ja hallinnosta, varojen sijoittamisesta, vakavaraisuudesta ja jälleenvakuuttamisesta. Sama koskee myös Maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

Julkisuuslaissa säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisen julkisista asiakirjoista, viranomaisen salassapitovelvoitteista sekä viranomaisten velvollisuuksista lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Henkilötietolaissa säädetään myös muusta luonnollista henkilöä koskevien, henkilörekisteriin sisältyvien henkilötietojen käsittelystä kuin tietojen keräämisestä ja luovuttamisesta. Siltä osin kuin asiasta ei julkisuuslaissa tai tapaturmavakuutuslainsäädännössä toisin säädetä, henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan tapaturmaturvaa toimeenpantaessakin henkilötietolain säännöksiä. Henkilötiedoista on tapaturman toimeenpanossa kysymys yleensä työntekijän kohdalla. Henkilötietolain säännökset voivat kuitenkin soveltua myös vakuutusnottajaa koskevien tietojen käsittelyyn. Tällainen tilanne on kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun tapaturmavakuutuslain mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen omaa työtään varten ottanut yksityinen elinkeinonharjoittaja hakee korvausta itselleen sattuneesta työtapaturmasta.

Henkilötietolain säännöksistä soveltuvat tapaturmavakuutuksen toimeenpanoon sellaisinaan muun muassa säännökset tietojen käsittelyn suunnittelusta, käyttötarkoitussidonnaisuudesta, rekisteröidyn informoinnista ja oikeudesta tarkastaa häntä koskevat, tapaturmavakuutusta toimeenpaneuvien yhteisöjen ja toimielimien henkilörekistereihin sisältyvät tiedot. Ehdotus sisältää kuitenkin eräitä niitä täydentäviä säännöksiä. Niiden tavoitteena on muun muassa taata, että työntekijällä on mahdollisuus saada informaatio toimeenpanon edellyttämästä henkilötietojen käsittelystä omalla työpaikallaan. Ehdotuksessa ei ole säädetty nimenomaisesti oikeudesta muuhun tietojen käsittelemiseen kuin tietojensaantiin tai niiden luovutukseen. Säännösten on katsottava jo sellaisenaan sisältävän oikeuden käyttää tietoja sen tarkoituksen edellyttämällä tavalla, johon tiedot on säännösten mukaan oikeus saada.

Salassapitovelvoitteet

Julkisuuslain lähtökohtana on asiakirjojen julkisuus. Viranomaisen asiakirjat ovat julkisia, jollei mainitussa laissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Esityksessä ehdotetaan, että tapaturmaturvan toimeenpanossa noudatettavat salassapitovelvoitteet määräytyisivät eräin vähäisin poikkeuksin julkisuuslain 6 luvun mukaan. Toimeenpanossa noudatettaisiin siten lähtökohtaisesti julkisuuslaissa säädettyä asiakirjasalaisuutta, vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa. Tapaturmavakuutuslain vaitiolovelvollisuutta koskevat nykyiset erityissäännökset kumoutaisiin. Asiakirjasalaisuutta koskevan julkisuuslain 22 §:n mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se on julkisuuslaissa tai muussa laissa säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomainen on lain nojalla määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Julkisuuslain 23 §:ssä säädetty vaitiolovelvollisuus kieltää paljastamasta asiakirjan salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä. Samassa pykälässä säädetty hyväksikäyttökielto estää käyttämästä salassa pidettäviä tietoja omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi.

Tapaturmavakuutuslakia, valtion viranomaisten tapaturmakorvauksesta annettua lakia ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia toimeenpantaessa salassa pidettävät asiakirjat määräytyisivät ehdotuksen mukaan eräin poikkeuksin julkisuuslain 24 §:n mukaan. Sen 1 momentissa luetellaan salassa pidettävät asiakirjat. Tapaturmavakuutusjärjestelmän keskeisimpiä salassa pidettäviä asiakirjoja ja tietoja ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20, 23 ja 25 kohtiin sisältyvät tiedot. Tällaisia ovat muun muassa työtapaturmassa vahingoittuneen tai ammattitautiin sairastuneen työntekijän ja maatalousyrittäjän terveydentilaa, vammaisuutta, hänen saamiaan hoitotoimenpiteitä, sosiaalihuollon palveluja ja tukitoimia, kuntoutusta, ansioita ja etuuksia koskevat tiedot. Tapaturmavakuutusta toimeenpantaessa tarvitaan yleensä myös muita kuin varsinaista tapaturmavammaa tai ammattitautia koskevia terveydentilatietoja. Tämä johtuu siitä, että

korvauskysymystä ratkaistaessa joudutaan arvioimaan työn sekä vamman tai sairauden välistä syy-seuraussuhdetta. Silloin on otettava huomioon myös vahingoittuneen muut vammat ja sairaudet sekä sairauseräiset tekijät. Samoin työkykyä ja kuntouttamismahdollisuuksia arviotaessa on otettava huomioon vahingoittuneen kokonaisterveydentila. Tapauksesta riippuen kaikki terveydentilaan liittyvät tiedot eivät kuitenkaan välttämättä aina ole tarpeen.

Julkisuuslain mukaan liike- ja ammattisalaisuuksien lisäksi muut vastaavat yksityistä elinkeinotoimintaa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä vain, jos tietojen luovuttaminen voisi aiheuttaa elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa, eikä kysymys ole esimerkiksi elinkeinonharjoittajan velvollisuuksista tai niiden hoitamista koskevista tiedoista. Vakuutussuhteeseen liittyvillä, työnantajan taloudellista asemaa koskevilla, tiedoilla ei ole yleistä julkisuustarvetta. Rajanveto sen suhteen, milloin työnantajan taloudelliseen asemaan liittyvää tietoa voidaan pitää liike- tai ammattisalaisuutena, on vaikeaa. Vakuutuslaitoksen olisi myös käytännössä hyvin vaikeaa arvioida, milloin esimerkiksi työnantajan palkkatietojen tai muiden vakuutukseen liittyvien tietojen luovuttaminen voisi aiheuttaa työnantajalle konkreettista taloudellista vahinkoa. Siksi esityksessä ehdotetaan, että myös työnantajan taloudellista asemaa koskevat asiakirjat ja tiedot olisivat julkisuuslaista poiketen aina salassa pidettäviä eikä vain silloin, kun tietojen luovuttaminen voisi aiheuttaa yksityiselle elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa.

3.2. Salassapitovelvoitteista poikkeaminen

3.2.1. Yleiset perusteet

Julkisuuslain 7 luku sisältää salassapidosta poikkeamista koskevat säännökset. Ne koskevat soveltuvin osin myös vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa. Salassa pidettäviä tietoja voidaan julkisuuslain mukaan luovuttaa muun muassa sen suostumuksella, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty taikka jos tiedon antami-

sesta tai oikeudesta tietojen saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Esityksessä ehdotetaan tapaturmavakuutuslakiin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin otettaviksi nimenomaiset säännökset oikeudesta toimeenpanon edellyttämien tietojen saantiin. Samoin laeissa säädettäisiin oikeudesta antaa tietoja lähinnä niissä tapauksissa, joissa se liittyy ainakin osin tapaturmakorvausjärjestelmien tehtäviin ja tavoitteisiin. Ehdotetut tietojen luovuttamista koskevat säännökset eivät siten ole tyhjentäviä. Muun muassa muiden lakisääteisten vakuutusjärjestelmien oikeudesta saada tapaturmavakuutuksen toimeenpanoon liittyviä tietoja omien tehtäviensä toimeenpanoa varten tulee lähtökohtaisesti säätää niitä koskevassa erityislainsäädännössä.

3.2.2. Oikeus tietojensaantiin

Toimeenpanoelinten oikeus tietojensaantiin

Lakisääteisen tapaturmaturvan toimeenpanolle ovat välttämättömiä muun muassa tiedot, jotka tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain säännösten mukaan on otettava huomioon vakuutus- tai korvausasiaa ratkaistaessa. Tällaiset tiedot ovat yleensä julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä. Lakisääteisen tapaturmaturvan toimeenpanossa on kysymys lailla säädettyjen korvusedellytysten toteamisesta. Turvaa toimeenpaneavat toimielimet ja yhteisöt ovat lain mukaan velvollisia itse huolehtimaan niiden tietojen hankkimisesta, joilla korvauksen myöntämisen perusteet voidaan ratkaista. Sosiaaliturvajärjestelmien tehokkuus edellyttää, että toimeenpanossa välttämättömät tiedot voidaan saada joustavasti ilman etuudenhakijan suostumusta ja myös muilta tahoilta kuin korvauksensaajalta itseltään. Esityksen mukaan tapaturmaturvaa toimeenpanevilla olisi edelleen oikeus, kuten nykyisinkin, saada myös työntekijää koskevat salassa pidettävät tiedot ilman tämän suostumusta. Tietoja voitaisiin saada muun muassa työnantajalta, viranomaisilta, laitoksilta, sosiaaliturvaa toimeenpanevilta yhteisöiltä ja laitoksilta sekä vahingoittuneen hoitoon ja kuntoutukseen osallistuvilta tahoilta.

Tapaturmavakuutuslain nykyiset tietojen-

saantia koskevat säännökset kuitenkin uudistettaisiin. Niissä säädettäisiin nykyistä kattavammin ja tarkemmin niistä tarkoituksista, joita varten salassa pidettäviä tietoja voidaan saada sekä säännösten tarkoittamien tietojen laadusta. Ehdotus sisältää yleissäännöksen tapaturmavakuutusta toimeenpanevien elinten oikeudesta saada tietoja omasta pyynnöstään. Sen lisäksi ehdotetaan erityisiä säännöksiä, jotka velvoittavat muun muassa työnantajan ja korvauksensaajan oma-aloitteiseen tietojenantamiseen tapaturmaturvaa toimeenpaneville yhteisöille ja toimielimille.

Mainitun yleissäännöksen mukaan tietojen saantiin olisivat oikeutettuja, kuten nykyisinkin työtaturmavakuutusta harjoittavat vakuutuslaitokset, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ja tapaturmavakuutuslain mukaiset muutoksenhakuelimet. Lausuntoja ja ohjeita antavan tapaturma-asiain korvauslautakunnan oikeudesta tietojen saantiin säädettäisiin erillisellä säännöksellä, koska lautakunta antaa lausuntoja vain niiden tietojen perusteella, jotka se saa vakuutuslaitokselta lausuntopyyntön yhteydessä. Sen lisäksi laissa säädettäisiin korvauksensaajan, työnantajan ja vakuutuslaitoksen oma-aloitteisesta tietojenantovelvollisuudesta. Tapaturmavakuutuslakiin ehdotettavat säännökset koskisivat viittaussäännösten kautta myös Valtiokonttoria ja Maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

Ehdotettavat säännökset edellyttävät, että salassa pidettävät tiedot ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai että ne on muutoin otettava huomioon tapaturmavakuutuslaissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Käsiteltävänä olevalla asialla tarkoitetaan muun muassa korvausasiaa, vakuutusmaksuun ja vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiin liittyvää asiaa. Säännös on kirjoitettu nykyistä jossain määrin laajemmaksi, jotta se kattaa kaikki toimeenpanoon liittyvät tehtävät. Tietojen välttämättömyysvaatimuksella on pyritty korostamaan muun muassa sitä, että pyydettyt tiedot tulisi rajata vain sellaisiin tietoihin, joita ilman asiaa ei voida ratkaista.

Tahot, joilta tietoja voitaisiin saada, on määritelty siten, että se vastaa julkisuuslain

soveltamisalaa. Viranomaisiin luettaisiin siten myös julkista tehtävää lain tai asetuksen taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella hoitavat yhteisöt, laitokset, säätiöt ja yksityiset henkilöt. Lisäksi tietoja voisi saada, kuten nykyisinkin vahingoittuneen työnantajalta. Korvausasian ratkaisuun vaikuttavia tietoja saatetaan tarvita myös esimerkiksi tapaturman silminnäkijöiltä. Tällaisessa tapauksessa tiedot voidaan hankkia poliisitutkinnan avulla, jollei välttämättömiä tietoja muutoin saada.

Säännöksessä tarkoitetuista tiedoista mainittaisiin keskeisimmät tietotyypit, koska tyhjentävän luettelon laatiminen ei ole tarkoituksenmukaista. Tietotyypit koskevat tapaturmaan johtaneita olosuhteita, vahingoittuneen työtä ja ansioita ja hänelle maksettuja etuuksia.

Tietojensaantia koskevassa yleissäännöksessä säädettäisiin erikseen järjestelmää toimeenpanevien elinten oikeudesta saada asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot myös vahingoittuneen työntekijän hoitoon ja kuntoutukseen osallistuvilta tahoilta. Se merkitsee jossain määrin laajennusta nykyiseen säännökseen, joka oikeuttaa saamaan tietoja vain julkisessa virassa olevalta lääkäriltä ja sairaalalta. Esityksen mukaan asian ratkaisemista varten voitaisiin saada lausunto ja muut välttämättömät tiedot vahingoittuneen terveydentilasta, hoidosta, työkyvystä, kuntoutuksesta ja potilasasiakirjoista kaikilta hänen hoitoon ja kuntoutukseen osallistuneilta tahoilta. Näitä ovat myös muut kuin julkisessa virassa olevat lääkärit samoin kuin terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetut ammattihenkilöt sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992) tarkoitettu terveydenhuollon toimintayksikkö ja työntekijän kuntoutusta toimeenpaneva taho. Tietojensaantioikeus ulottuisi siten myös yksityisiin sairaaloihin sekä kuntoutustoimintaa ja suorituskykyä ylläpitävää tai parantavaa terapiaa antaviin yksiköihin.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle säädettäisiin erityissäännöksellä oikeus saada pyynnöstä suorittamiaan tutkimuksia ja laskelmia varten välttämättömiä tietoja vakuutuslaitokselta. Lisäksi sillä olisi oikeus saada poliisilta, Työterveyslaitokselta ja työsuoje-

luviranomaisilta työtapaturmien ja ammattitautien syitä ja seurauksia koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä sen tapaturmien ja ammattitautien ehkäisyyn liittyvässä tutkimustyössä.

Velvollisuus oma-aloitteiseen tietojenantamiseen

Yleissäännöstä täydentävästi ehdotetaan säännöksiä, jotka velvoittavat korvauksenhakijan ja työnantajan oma-aloitteiseen tietojenantoon. Korvauksensaaja velvoitettaisiin ilmoittamaan vakuutuslaitokselle viipymättä sellaisista terveydentilassaan, työansioissaan, perhesuhteissaan ja muissa seikoissa tapahtuvista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada tapaturmakorvausta taikka sen määrään. Asiaa koskevassa säännöksessä määriteltäisiin nykyistä asetustasolla olevaa määräystä tarkemmin tiedot, joita ilmoittamisvelvollisuus koskee. Työnantajalle säädettäisiin velvollisuus toimittaa vakuutuslaitokselle vuosittain vakuutusmaksun määräämistä ja vakuutuksen hoitoa varten välttämättömät tiedot toimialastaan, teettämänsä työn määrästä ja maksamistaan palkoista työn laadultaan sekä yrityksen omistussuhteista. Näitä tietoja ei ole tarpeen antaa yksittäisiä työntekijöitä koskevana. Vaikka tällaista säännöstä ei ole nykyisessä laissa, vakuutuslaitos on voinut saada vastaavat tiedot pyynnöstä nykyisen lain tietojensaantioikeutta koskevan yleissäännöksen perusteella.

Esityksellä tarkistettaisiin myös säännökset, jotka koskevat työnantajan velvollisuutta saattaa tietoonsa tullutta tapaturmaa tai ammattitautia koskeva korvausasia vireille. Se tapahtuisi edelleen työnantajan vakuutuslaitokselle antamalla tapaturmailmoituksella. Tapaturmailmoitus sisältää korvauskäsittelyä varten tarvittavia perustietoja, jotka ovat pääosin salassa pidettäviä. Nykyistä säännöstä tarkistettaisiin siten, että siitä ilmenevät tapaturmailmoitukseen merkittävät keskeiset tietotyypit ja ne tarkoitukset, joihin sillä saatavia tietoja voidaan käyttää. Työntekijälle säädettäisiin nimenomainen velvollisuus ilmoittaa tapaturmasta tai ammattitaudista viipymättä työnantajalle. Myös säännöksiä, jotka velvoittavat työnantajan ilmoittamaan vakavista tapaturmista poliisille tutkintaa täs-

mennettäisiin.

Esityksellä uudistettaisiin säännökset, jotka velvoittavat vakuutuslaitoksen ilman eri pyyntöä antamaan Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle sen ylläpitämää työ-ammattitautitilastointia varten tarvittavat tiedot. Kuten jäljempänä ilmenee, Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tehtäväksi säädettäisiin myös työtapaturmien ja ammattitautien syitä ja seurauksia koskeva tutkimus. Samoin sen tehtävänä olisi tutkimustyö, joka palvelee muun muassa vakuutusmaksujen ja tapaturma- ja ammattitautiriskin välisen yhteyden selvittämistä sekä järjestelmän seuranta- ja kehittämistä. Vakuutuslaitosten nykyinen tietojenantovelvollisuus laajennettaisiin vastaavasti koskemaan myös näissä tehtävissä välttämättömiä tietoja. Asia koskevassa säännöksessä määriteltäisiin mahdollisimman tarkasti tehtäviä varten välttämättömät tiedot ja niiden käyttötarkoitus. Tiedot koskisivat, kuten nykyisinkin, vakuutuksenottajien teettämän työn laatua ja määrää, vakuutusta varten ilmoitettuja palkkoja, vakuutusmaksuja, vakuutusmaksujärjestelmiä. Lisäksi säännös koskisi työtapaturmiin ja ammattitauteihin liittyviä tietoja, kuten niiden sattumisaikaa, -paikkaa, syitä ja seurauksia sekä maksettuja korvauksia ja niiden perusteita.

Vakuutuslaitos saa tilastointia varten tarvittavat tiedot osin työnantajalta. Osin tiedot syntyvät vakuutuslaitoksessa vakuuttamisen ja korvauskäsittelyn yhteydessä. Vakuuttamista ja vakuutusmaksua varten työnantajalta saadut tiedot eivät ole työntekijäkohtaisia. Nämä tiedot olisivat kuitenkin ehdotuksen mukaan yleensä salassa pidettäviä, koska ne koskevat työnantajan taloudellista asemaa. Myös työnantajalta saadut, työtapaturmia ja ammattitauteja ja niistä maksettuja korvauksia koskevat, tiedot ovat yleensä salassa pidettäviä. Tietojen hyödyntäminen ehdotettuihin tilasto- ja tutkimustarkoituksiin sekä tietojen edelleen luovuttaminen erälle julkisuuslain tarkoittamille viranomaistahoille edellyttää tietojen korvauksensaajakohtaista yksilöintiä. Siksi Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla olisi ehdotuksen mukaan oikeus saada vahinkokohtaiset tiedot vahingoittuneen henkilötunnuksella yksilöityinä.

Ehdotetun tiedonsaantioikeuden piiriin

kuuluvat tiedot olisi yleensä oikeus saada maksutta. Terveystieteiden ammattihenkilölle maksettaisiin kuitenkin kohtuullinen palkkio pyynnöstä antamastaan lausunnosta. Muutoinkin tietojen antamisesta aiheutuneet kustannukset voitaisiin korvata, jos siitä aiheutuu lisäkustannuksia sen vuoksi, että tiedot tarvitaan tiettyssä muodossa. Vakuutuslaitokselle ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle säädettäisiin oikeus tarkastaa työnantajan antamien tietojen oikeellisuus tämän asiakirjoista ja saada virka-apua tällaisten tietojen saamiseksi.

Asianosaisen oikeus tietojensaantiin

Asianosaisen oikeus tietojensaantiin määräytyisi myös tapaturma-asioissa julkisuuslain asianosaisjulkisuutta koskevien säännösten mukaan. Julkisuuslain mukaan asianosaisella tarkoitetaan hakijaa, valittajaa sekä muuta, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Asianosainen ei saa ilmaista sivullisille asianosaisasemansa perusteella saamiensa salassa pidettäviä tietoja, jotka koskevat muita kuin häntä itseään. Asianosaisella on oikeus saada tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Asianosainen saa myös käyttää muita kuin häntä itseään koskevia tietoja, kun kysymys on sen oikeuden, edun tai velvollisuuden hoitamista koskevasta asiasta, johon asianosaisen tietojensaantioikeus on perustunut. Asianosaisen oikeutta saada tieto salassa pidettävän asiakirjan sisällöstä voidaan kuitenkin julkisuuslain mukaan rajoittaa muun muassa silloin, kun tiedon antaminen olisi vastoin tärkeää yleistä tai yksityistä etua.

Täydentäen sitä, mitä asiakirjan antamisesta julkisuuslaissa säädetään, tapaturmavakuutuslaissa säädettäisiin lisäksi työntekijän oikeudesta tutustua korvausasiaansa koskeviin asiakirjoihin hänen asuinpaikkansa ja muut olosuhteensa huomioon ottaen sopivalla tavalla. Säännöksen tarkoituksena on turvata työntekijälle käytännön mahdollisuudet tutustua alkuperäisiin korvausasiakirjoihin myös niissä tapauksissa, joissa vakuutusta harjoitetaan ulkomailta käsin ilman Suomeen perustettavaa edustustoa. Asiaa koskeva säännös on voimassa nykyisin asetustasolla.

Myös työnantaja voi olla tapaturmakorvauksen hakijana ja saajana asianosaisen asemassa. Työnantajalla on oikeus saada itselleen muun muassa työntekijälle maksamaansa sairausajanpalkkaa vastaava tapaturmavakuutuksen ansionmenetykskorvaus. Vapaaehtoisesti vakuutettu yksityinen elinkeinonharjoittaja voi olla asianosaisena itselleen sattuneen työtapaturman perusteella.

Tapaturmavakuutuksen toimeenpanoon sovellettaisiin myös niitä julkisuuslain säännöksiä, jotka koskevat tietojen antamisesta päättämistä. Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta päättää viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei toisin säädetä. Viranomaisen toimeksiantotehtävää suorittaessa laaditun tai sitä varten annetun asiakirjan antamisesta päättää tehtävän antanut viranomainen. Siten tapaturmavakuutusjärjestelmää toimeenpaneva vakuutuslaitos tai muu toimielin päättäisi itse hallussaan olevien tietojen antamisesta. Jos tietojen antamisesta kieltäydytään, on vakuutuslaitoksen tai muun toimielimen ilmoitettava tietojen pyytäjälle syy kieltäytymiseen ja annettava siitä päätös. Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla niin kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

3.2.3. Toimeenpanoelinten oikeus tietojen antamiseen

Yleistä

Tapaturmavakuutuslaissa säädettäisiin nykyistä tarkemmin ja kattavammin myös sitä toimeenpanevien yhteisöjen ja toimielinten oikeudesta salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen. Ehdotus sisältää tarkistettuina pääosin tapaturmavakuutuslain nykyiset tietojen luovutusta koskevat määräykset sekä eräät vakuutusyhtiölain 18 luvun tietojen luovutusta koskevat määräykset siltä osin kuin ne soveltuvat tapaturmaturvan toimeenpanoon. Tietojen luovuttamisesta yksinomaan muiden lakisääteisten järjestelmien toimeenpanoa varten tulisi säätää erikseen näitä järjestelmiä koskevassa lainsäädännössä. Siltä osin kuin luovuttamisesta ei säädetä tapaturmavakuutuslaissa tai muita sosiaaliturvajärjestelmiä koskevassa lainsäädännössä, noudatettaisiin julkisuuslain säännök-

siä.

Sosiaaliturvasopimusten ja kansainvälisten säädösten toimeenpano

Tietosuojadirektiivi rajoittaa tietojen antamista kolmansiin maihin. Näistä rajoituksista voidaan kuitenkin kansallisella lailla säätää poikkeuksia. Henkilötietolain esitöissä on viitattu tässä yhteydessä muun muassa viranomaisten tietojenvaihtoon. Julkisuuslain mukaan viranomaisen voi antaa tiedon ulkomaan viranomaiselle tai toimielimelle, jos sen ja Suomen viranomaisen tai toimielimen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin julkisuuslain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle. Suomi on solminut sosiaaliturvasopimuksia useiden Euroopan Unionin jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden kanssa. Sosiaaliturvasopimukset ja sosiaaliturva-asetus (ETY) 1408/71 edellyttävät eri jäsenvaltioiden alueella työskentelevien ja asuvien sosiaaliturvaa koskevien tietojen vaihtoa sopimuksissa ja asetuksen liitteissä nimettyjen, eri jäsenvaltioiden, viranomaisten ja toimielinten välillä. Työtapaturma-asioissa tällaisena toimielimenä toimii Suomessa Tapaturmavakuutuslaitosten liitto. Sosiaaliturvasopimukseen ja asetukseen liittyviä tehtäviä hoitavat Suomessa myös Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos. Ehdotuksen mukaan tapaturmavakuutuksen toimeenpanoon perustuvia tietoja voisi luovuttaa asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle siltä osin kuin ne ovat välttämättömiä Suomea sitovien sosiaaliturvasopimusten ja kansainvälisten säädösten mukaisten tehtävien toimeenpanossa. Salassa pidettäviä tietoja voitaisiin siten luovuttaa mainittujen sopimusten toimeenpanoa varten myös kolmansien maiden asianomaisille viranomaisille ja toimielimille.

Väärinkäytösten ja rikosten ehkäisy

Sosiaaliturvan väärinkäytöksiä selvittänyt työryhmä ehdotti muistiossaan (STM Työryhmämuistioita 1999:22), että sosiaaliturva-

lainsäädäntöön tulisi lisätä säännökset viranomaisten ja eri sosiaaliturvaetuksien toimeenpanosta huolehtivien tahojen välisestä oikeudesta luovuttaa saamiaan tietoja edelleen sosiaaliturvaan kohdistuvien väärinkäytösten ehkäisemiseksi. Lisäksi työryhmä ehdotti, että nämä tahot voisivat oma-aloitteisesti antaa tietoja toisilleen silloin, kun on syytä epäillä, että on tehty rikos. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi tapaturmaturvaa toimeenpaneville yhteisöille ja toimielimille oikeus luovuttaa viranomaisille sellaisia salassa pidettäviä tietoja, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevia, viranomaisten yksittäisiä selvitystöitä varten sekä rikosten syytteenpanoa varten. Terveystilaa koskevia tietoja ei kuitenkaan voisi mainitussa tarkoituksessa luovuttaa.

Lisäksi säädettäisiin tapaturmavakuutusyhtiön ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja niihin ja eräisiin muihin lakisääteisiin järjestelmiin kohdistuvien rikosten ehkäisemiseksi. Luovutuksen kohteena voisivat olla tiedot vakuutuslaitokseen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon tapaturmaturvan toimeenpanon yhteydessä kohdistuneista rikoksista, niille ilmoitetuista vahingoista sekä vahingoista maksetuista korvauksista ja korvauksensaajista. Tietoja voitaisiin antaa paitsi tapaturmaturvaa myös liikenne- ja potilasvakuutusta toimeenpaneville vakuutuslaitoksille ja toimielimille. Edellytyksenä olisi lisäksi, että tietosuojalautakunta antaa luovutukseen henkilötietolain 43 §:ssä tarkoitettun luvan. Niin ikään tapaturmavakuutuslaissa säädettäisiin vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja verohallinnolle ennakkoperintälaissa säädetyn valvontavollisuuden täyttämiseksi, kun on syytä epäillä työnantajan ennakonpidätysvelvollisuuden rikkomista.

Tietojen hyväksikäyttö vakuutuslaitosten yhteenliittymissä ja muussa toiminnassa

Esityksessä täsmennettäisiin nimenomaisilla säännöksillä tapaturmaturvan toimeenpanon yhteydessä saatujen tietojen hyväksikäyttöä vakuutusyhtiön muussa toiminnassa

sekä näiden tietojen luovuttamista vakuutuslaitosten muodostamiin konserneihin ja taloudellisiin yhteenliittymiin sekä vakuutus- ja rahoituslaitosten muodostamiin ryhmittymiin kuuluvalla toisella vakuutuslaitoksella tai muulle yritykselle. Ehdotuksen mukaan tapaturmavakuutusyhtiö saisi käyttää muussa toiminnassaan sekä luovuttaa sen kanssa samaan konserniin, taloudelliseen yhteenliittymään tai vakuutusyrittäjäryhmään sekä rahoitus- ja vakuutusyrittäjäryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (44/2002) tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusyrittäjäryhmittymään kuuluvalla toisella vakuutuslaitoksella tai muulle yritykselle tapaturmavakuutuslain toimeenpanoon liittyviä salassa pidettäviä tietoja vain tapaturmavakuutuslain mukaisten asioiden hoitoa varten tai, jos tietojen luovuttamisesta lailla erikseen säädetään. Rajoitus ei kuitenkaan estäisi luovuttamista tai hyväksikäyttämistä muussa toiminnassa asiakaspalvelua, asiakassuhteen hoitoa ja muuta asiakashallintaa varten tarpeellisia, vakuutusnottajaa koskevia tietoja. Tällaisia olisivat muun muassa vakuutusnottajana olevan työnantajan tai yrittäjän nimi ja yhteystiedot, tiedot vakuutusnottajayrityksen omistussuhteista ja tapaturmavakuutuslain mukaisista vakuutusjärjestelystä sekä niiden perusteena olevasta palkkasummasta.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos toimeenpantee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen lisäksi lakiin perustuen myös maatalousyrittäjien eläkelakia sekä luopumistukijärjestelmiä. Esityksessä ehdotetaan, että Maatalousyrittäjien eläkelaitos saisi yksittäistapauksessa käyttää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista vakuutus- ja korvausasiaa ratkaistessaan muiden sille säädettyjen tehtävien hoitoa varten saamia tietoja. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että tiedot ilmeisesti vaikuttavat asian ratkaisuun ja että ne on lain mukaan otettava päätöksenteossa huomioon. Lisäksi edellytettäisiin että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi oikeus muutoinkin saada tiedot erikseen.

Vakuutusmaksuun vaikuttavat tiedot

Tapaturmavakuutuslain mukaan työnantajan vakuutusmaksuun vaikuttavat eräissä tapauksissa suoraan tämän vakuutuksesta kor-

vatut työtapaturmat ja ammattitaudit. Vakuutuksen ottaneelle työnantajalle säädettäisiin oikeus saada tällaisen vakuutusmaksun oikeellisuuden arvioimiseksi välttämättömät vahinkotiedot vakuutuslaitokselta.

Tieteellinen tutkimus, tilastointi ja viranomaisen suunnittelu- ja selvitystyö

Julkisuuslain mukaan viranomainen voi antaa yksittäistapauksessa luvan tietojen saamiseen salassa pidettävästä asiakirjasta tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten. Nämä säännökset soveltuvat sellaisinaan myös tapaturmaturvan toimeenpanoon. Lupa voidaan antaa, jos on ilmeistä, ettei tietojen antaminen loukkaa niitä etuja, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Tapaturmaturvan toimeenpanoon liittyvien tietojen antamisesta päättäisi siten asianomainen vakuutuslaitos, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto tai muu toimielin, jonka hallussa tiedot ovat. Jos kysymys on usean vakuutuslaitoksen asiakirjasta, luvan antamisesta päättäisi sosiaali- ja terveysministeriö. Lupaan olisi liitettävä yleisen ja yksityisen edun suojaamiseksi tarpeelliset määräykset. Salassapitovelvoitteet koskisivat myös luvan perusteella käyttöönsä salassa pidettäviä tietoja saaneita tahoja. Tämän lisäksi ehdotukseen sisältyy voimassa olevan lain tavoin nimenomainen säännös tietojen luovuttamisesta Tilastokeskukselle sen toimialaan kuuluvien, yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laadintaa varten ja Työterveyslaitokselle työperäisten sairauksien rekisteriä varten. Lisäksi säädettäisiin päällekkäisen tietojen keräämisen estämiseksi Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta luovuttaa Eläketurvakeskukselle vakuutuslaitoksilta saamansa tiedot työeläkelisään vaikuttavista tapaturmavakuutuksen ansionmenetykskorvauksista.

Vakuutuslaitosten välinen vastuu ja takautumisoikeus

Tapaturmavakuutuslakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset, jotka antavat oikeuden luovuttaa myös salassa pidettäviä tietoja eri vakuutuslaitosten ja Tapaturmavakuutuslai-

tosten liiton välisen korvausvelvollisuuden sekä korvausten takaisinsaantioikeuden selvittämistä ja toteuttamista varten.

Toimeksiantotehtävät

Tapaturmaturvan toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavat tapaturmavakuutusyhtiöiden ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimeksiantotehtävinä muun muassa niiden asiamiehet ja palveluyritykset. Toimeenpanoon sovellettaisiin myös tältä osin julkisuuslain säännöksiä. Niiden mukaan viranomainen voi antaa tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta toimeksiannostaan tai muuten lukuunsa suoritettavaa tehtävää varten, kun se on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Näin ollen vakuutuslaitos tai muu järjestelmää toimeenpaneva taho voi luovuttaa salassa pidettäviä tietoja esimerkiksi teknisten aputehtävien suorittamista varten ATK-palveluyritykselle sekä vakuutus- tai korvausasian hoitamista varten asiamiehellen, jos se on välttämätöntä tehtävien suorittamista varten. Tapaturmavakuutuslaissa ja julkisuuslaissa säädetty salassapitovelvoitteet ulottuisivat myös tällaisia toimeksiantotehtäviä hoitaviin ja niiden palveluksessa oleviin henkilöihin.

Tekninen käyttöyhteys

Tekninen käyttöyhteys merkitsee mahdollisuutta katsoa rekisteröityjä koskevia tietoja suoraan asianomaisesta rekisteristä. Se nopeuttaa lakisääteisten etuuskien maksamista ja varmistaa tietojen oikeellisuuden. Tarve tällaisen käyttöyhteyden hyödyntämiseen on teknisen kehityksen myötä kasvanut. Julkisuuslain mukaan viranomainen voi avata toiselle viranomaiselle teknisen käyttöyhteyden henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on otettava laissa erikseen säädetyn velvollisuuden mukaan päätöksenteossaan huomioon. Lakisääteisiä etuuskia myöntävillä yhteisöillä ja toimieliimillä on tarve saada niiden korvauksiin vaikuttavat tiedot myös lakisääteisen tapaturmaturvan perusteella myönnettävistä etuuskista mahdollisimman nopeasti ja joustavasti. Moninkertaisen tietojenkeräämisen ehkäisemiseksi on perusteltua, että myös Tapaturmava-

kuutuslaitosten liitto voisi tarvittaessa luovuttaa vakuutuslaitoksilta saamia tietoja eteenpäin myös teknisen käyttöyhteyden avulla sellaiselle taholle, jolla on oikeus saada tiedot lain nojalla. Julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä henkilötietoja voidaan hakea teknisen käyttöyhteyden avulla vain rekisteröidyn henkilön suostumuksella, jollei salassa pidettävien tietojen antamisesta lailla erikseen nimenomaisesti säädetä. Lakisääteisen tapaturmaturvan tavoitteet, luonne, sen piirissä käsiteltävien asioiden suuri määrä ja turvaa toimeenpanevien yhteisöjen ja laitosten selvittämisvelvollisuus edellyttää, että myös salassa pidettävät tiedot voidaan saada teknisen käyttöyhteyden avulla ilman asianomaisen suostumusta. Esityksen mukaan tapaturmavakuutusyhtiöt ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto voisivat avata teknisen käyttöyhteyden lakisääteistä vakuutusta toimeenpaneville yhteisöille ja laitoksille sekä sosiaaliturvasopimuksia ja kansainvälisiä säädöksiä toimeenpaneville viranomaisille ja toimielimille näiden tehtäviensä toimeenpanoa tarvitsemia tietoja varten. Käyttöyhteyden avulla voitaisiin hakea salassa pidettäviä tietoja myös ilman rekisteröidyn suostumusta.

Tietojen luovuttajan vastuu

Rekisteröidyn suojaamiseksi tapaturmavakuutuslaissa säädettäisiin siitä, kuka on vastuussa edelleen luovutettavien tietojen oikeellisuudesta. Ehdotuksen mukaan tietojen eteenpäin luovuttaja olisi vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa niitä tietoja, jotka se on itse saanut.

3.3. Rangaistussäännökset

Tapaturmavakuutuslain nykyiset rangaistussäännökset ehdotetaan tarkistettaviksi. Työnantajalle ja tämän edustajalle sekä tapaturmavakuutuslain mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen itselleen ottaneelle yrittäjälle säädettäisiin rangaistusuhka tahallisesta tapaturmavakuutuslain mukaisen tietojenantovelvollisuuden rikkomisesta. Lisäksi työnantajalle tai tämän edustajalle säädettäisiin rangaistusuhka pakollisen vakuuttamisvelvollisuuden rikkomisesta.

suuden rikkomisesta sekä laiminlyönnistä antaa viipymättä tapaturmailmoitus ja tehdä vakavia työtapaturmia koskeva ilmoitus poliisille. Työnantajan ja tämän edustajan vastuun kohdentumisen osalta noudatettaisiin rikoslain työrikoksia koskevan 47 luvun 7 ja 8 §:ää vastaavia säännöksiä. Ne mahdollistaisivat rangaistuksen kohdentamisen myös oikeushenkilön muodossa toimivan työnantajan kohdalla. Rangaistusuhkana olisi sakko-rangaistus, jollei muualla laissa teosta säädetä ankarampaa rangaistusta. Rikokset olisivat viralliset syytteen alaisia, kuten nykyisinkin.

Tapaturmakorvausjärjestelmien toimeenpanoon liittyvien salassapitovelvoitteiden rikkomisesta rangaistaisiin julkisuuslain 35 §:n mukaan. Rangaistusuhka ulotettaisiin lisäksi koskemaan salassa pidettäviä tietoja vakuutuslaitosten yhteenliittymiä koskevien erityissäännösten perusteella saaviin henkilöihin.

3.4. Asetustasolla olevien määräysten siirtäminen lakiin

Perustuslain mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla samoin kuin yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Esityksessä ehdotetaan, että paitsi henkilötietojen suojaan myös yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyen eräitä nykyisiä asetuksen tasolla olevia säännöksiä siirrettäisiin lain tasolle. Tällaisia säännöksiä sisältyy muun muassa täytäntöönpanoasetukseen, Tapaturmavakuutuslaitosten liiton sekä tapaturma-asiain korvauslautakunnan säännöistä annettuun asetukseen sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetukseen. Ehdotettavilla säännöksillä siirrettäisiin lain tasolle muun muassa eräät korvauksensaajan ilmoitusvelvollisuutta, Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja tapaturma-asiain korvauslautakunnan tehtäviä sekä työnantajan tapaturmaluetteloja koskevat määräykset. Osa asetustasolla olevista säännöksistä on vanhentuneita ja osa myös voimassa olevan lain kanssa ristiriitaisia. Sen vuoksi ne ehdotetaan kumottaviksi.

3.5. Säännösten soveltaminen maatalousyrittäjien ja valtion palveluksessa olevien osalta

Tapaturmavakuutuslakiin ehdotettavat muutokset tulisivat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain viittaussäännösten muutosten kautta pääosin sovellettaviksi myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän osalta. Samoin säännökset tulisivat sovellettaviksi myös valtion palveluksessa olevien osalta.

4. Esityksen vaikutukset

Ehdotetuilla säännöksillä saatettaisiin tapaturmavakuutuksen tietosuojaa koskeva erityislainsäädäntö vastaamaan perustuslain, henkilötietolain ja julkisuuslain vaatimuksia. Ehdotuksessa on otettu huomioon tapaturmaturvian toimeenpanoon liittyvät erityispiirteet ja tiedonsaantitarpeet. Nykyistä tarkemmat ja yksityiskohtaisemmat säännökset salassa pidettävien tietojen luovutusperusteista ja luovutuksen kohteena olevista tiedoista helpottavat tietoturvasäännösten soveltamista käytännön toiminnan tasolla. Ne selkeyttänevät myös henkilötietolain ja julkisuuslain periaatteiden soveltamista tapaturmaturvian toimeenpanossa. Esityksellä ei muutettaisi merkittävästi tapaturmaturvaa toimeenpanevien tahojen nykyistä tietojensaanti- ja luovutus-oikeutta. Säännökset vastaisivat pääosin nykyistä käytäntöä. Tapaturmakorvausjärjestelmien toimeenpanon edellyttämät tiedot on voitu saada ja luovuttaa eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta ehdotuksen edellyttämässä laajuudessa jo nykyisten säännösten perusteella. Ehdotetut säännökset antavat myös vahingoittuneelle ja vakuutuksenottajalle nykyistä selkeämmän käsityksen siitä, minkä tyyppisten, heitä koskevien, tietojen käsittelyä tapaturmaturvian toimeenpano edellyttää.

Esityksen ei odoteta lisäävän olennaisesti tapaturmaturvian toimeenpanokustannuksia ottaen huomioon, että henkilötietolakia ja julkisuuslakia sovelletaan jo nykyisin turvaa toimeenpaneviin yhteisöihin ja toimielimiin. Esityksen ei myöskään arvioida aiheuttavan edellä mainituista syistä johtuen olennaisia valtionaloudellisia vaikutuksia valtion työn-

tekijöiden ja virkamiesten tapaturmaturvan kautta.

5. Asian valmistelu ja muut asiaan vaikuttavat seikat

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valmistelu on tapahtunut yhdessä työeläke- ja kansaneläkejärjestelmien tietosuojasäännösten uudistamisen kanssa. Niihin liittyen eduskunnan käsiteltäväksi on annettu hallituksen esitys yksityisten alojen ja valtion sekä kunnallisen

eläkejärjestelmän tietojen antamista, saamista ja salassapitoa koskevien sekä eräiden muiden lainsäännösten muuttamisesta (HE 8/2002 vp) sekä hallituksen esitys Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien tietosuojaa koskevien säännösten muuttamisesta (HE 9/2002 vp). Tämän esityksen valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, oikeusministeriötä, tietosuojavaltuutettua, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, Valtiokonttoria, Maatalousyrittäjien eläkelaitosta, Eläketurvakeskusta ja Kansaneläkelaitosta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Tapaturmavakuutuslaki

8 §. Pykälän uuteen 3 momenttiin siirretään nykyisin täytäntöönpanoasetuksen 22 §:n 1 momentissa olevat säännökset. Ne velvoittavat asianomaisen työsuojeluviranomaisen valvomaan työnantajien vakuuttamisvelvollisuuden täyttämistä ja ilmoittamaan sen lainlyönnistä Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle siitä aiheutuvien seuraamusten määräämistä varten. Täytäntöönpanoasetuksen 22 §:n 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

12 §. Pykälään lisätään uusi 6 momentti. Siihen siirretään nykyisin täytäntöönpanoasetuksen 14 §:ssä olevat säännökset, jotka koskevat ajankohtaa, jolloin työnantajan on suoritettava tämän pykälän 1 ja 2 momentin mukaan työnantajan vastuulle kuuluva omavastuuosuus. Muilta osin täytäntöönpanoasetuksen 14 §:n määräykset ovat tarpeettomia ja osin ristiriidassa lain 41 b §:n 3 momentin kanssa. Sen vuoksi täytäntöönpanoasetuksen 14 § ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

30 §. Pykälän 1 momenttia muutetaan siten, ettei valtiokonttoriin sovellettaisi, mitä

jäljempänä 64 h §:n 1 ja 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi. Valtiokonttoriin sovelletaan koko tämän lain toimeenpanoon liittyvän toiminnan osalta julkisuuslakia.

30 a §. Pykälässä nykyisin olevat Tapaturmavakuutuslaitosten liiton organisaatiota ja hallintoa koskevat määräykset siirretään 30 b §:ään. Ehdotetun pykälän 1 momenttiin sisältyy Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tehtäviä koskeva yleissäännös. Sen mukaan liitto hoitaa tapaturmavakuutuslain mukaista vakuutusta harjoittavien vakuutuslaitosten yhteistoimintaa edellyttäviä tehtäviä.

Perustuslain sekä julkisuus- ja henkilötietolain säännökset huomioon ottaen Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tehtävistä tapaturmavakuutusjärjestelmän lakisääteisenä yhteiselimenä säädetään pykälän 2 momentissa nykyistä yksityiskohtaisemmin. Momentti sisältää tapaturmavakuutuslaitosten liiton tehtäviä koskevan luettelon. Siihen on sisällytetty tarpeellisin osin ne Tapaturmavakuutuslaitosten liiton sääntöasetuksen 2 §:ssä nykyisin mainitut tehtävät, joista ei säädetä erikseen tässä tai muussa laissa ja joihin voi liittyä salassa pidettävien tietojen käsittelyä. Liiton tehtäviä koskevia erityissäännöksiä sisältyy muun muassa lain 10, 11, 41 b, 41 c ja 64 §:ään.

Lisäksi Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tehtävistä säädetään muussa lainsäädännössä, kuten urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvas- ta annetussa laissa (575/2000) ja työttömyys- etuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998). Ehdotetun 30 b §:n 4 momentin mukaan liiton tehtävistä annetaan tarkempia määräyksiä liiton säännöissä, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tapaturmava- kuutuslaitosten liiton säännöistä annetun ase- tuksen nykyinen 2 § ehdotetaan kumottavak- si tarpeettomana.

Pykälän 3 momentti vastaa sisällöltään eräin tarkennuksin pykälän nykyistä 6 mo- menttia. Sillä ulotetaan ne oikeudet ja velvol- lisuudet, jotka koskevat tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavaa vakuutuslaitosta, koskemaan soveltuvin osin Tapaturmavakuu- tuslaitosten liittoa, kun se hoitaa tapaturma- vakuutuslain mukaiseen korvaus- ja vakuut- tamisvelvollisuuteen liittyviä tehtäviä.

30 b §. Pykälän 1 momenttiin on siirretty 30 a §:n 2 momentista Tapaturmavakuutus- laitosten liiton toimielimiä ja hallintoa kos- kevat määräykset. Siinä säädetään myös lii- ton toimitusjohtajasta, joka johtaa liiton toi- mintaan sen hallituksen alaisena. Viimeksi mainitusta säädetään nykyisin liiton sääntö- asetuksen 4 §:ssä, joka ehdotetaan kumotta- vaksi tarpeettomana.

Pykälän 2 momenttiin siirretään sellaisi- naan nykyisen 30 a §:n 3 momentin määrä- ykset, jotka koskevat Tapaturmavakuutuslai- tosten liiton hallituksen kokoonpanoa.

Pykälän 3 momenttiin siirretään sellaisi- naan nykyisen 30 a §:n 5 momentin määrä- ykset, jotka koskevat vakuutuslaitosten, Val- tiokonttorin ja maatalousyrittäjien tapatur- mavakuutuslaitoksen osallistumista Tapa- turmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja kustannuksiin.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä Tapaturmavakuutuslaitosten lii- ton hallinnosta ja sen tehtävistä annetaan lii- ton säännöissä. Ne annetaan valtioneuvoston asetuksella sen jälkeen, kun liitto on ensin tehnyt niistä ehdotuksensa sosiaali- ja terve- ysministeriölle. Asiaa koskeva säännös sisäl- tyy nykyisin 30 a §:n 4 momenttiin.

30 c §. Lain uuteen 30 c §:ään siirretään nykyisin 30 b §:ssä ja osin tapaturma-asiain korvauslautakunnan sääntöasetuksen 1 §:ssä

olevat määräykset tapaturma-asiain korvaus- lautakunnan tehtävistä sekä velvollisuudesta pyytää lautakunnan lausunto. Asialliselta si- sällöltään pykälä vastaa nykyisiä säännöksiä.

Pykälän 1 momentissa on tapaturma-asiain korvauslautakunnan tehtäviä koskeva yleis- säännös. Lautakunnan tehtävänä on tämän lain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyden edistäminen antamalla yleisohjeita ja lausun- toja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunnot ja ohjeet eivät sido vakuutuslaitok- sia eikä niillä siten myöskään ratkaista vahingoittuneen oikeutta tapaturmakorvauk- seen. Lausunnon saatuaan vakuutuslaitos tee- kee itsenäisesti korvauspäätöksen, jonka lainmukaisuuden korvauksenhakija voi saat- ta muutoksenhakuelimien ratkaistavaksi. Korvaustoimi käsittää muun muassa korva- usasiassa tarvittavien selvitysten hankki- misen, niiden arvioinnin, korvauspäätöksen tekemisen ja korvauksen maksamisen. Oi- keudesta ja velvollisuudesta pyytää lauta- kunnan lausunto säädetään pykälän 2 ja 3 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan työtatur- mavakuutusta harjoittavan vakuutuslaitoksen on pyydettävä ennen tämän lain mukaisen korvausasian ratkaisua lautakunnan lausunto, jos asia sisältää periaatteellisen lääketie- teellisen tai oikeudellisen kysymyksen taikka jos asian käsittely lautakunnassa on muutoin tarpeen korvauskäytännön yhtenäisyyden edistämiseksi. Lain 30 a §:n 3 momentin viit- taussäännöksen perusteella velvollisuus lau- takunnan lausunnon pyytämiseen koskee myös Tapaturmavakuutuslaitosten liittoa va- kuuttamattomiin työtaturmiin liittyvissä korvausasioissa. Korvausasioiden lisäksi Ta- paturmavakuutuslaitosten liiton on pyydet- tävä lautakunnan lausunto 11 a §:n mukaisi- sa asioissa, joissa on kysymys siitä, onko asi- anomaiseen työhön sovellettava tätä lakia. Lain 30 §:n nojalla momentin määräykset ulottuvat myös Valtiokonttoriin sen sovelta- essa tapaturmavakuutuslakia. Tarkemmat säännökset asioista, joista lausuntoa on pyy- dettävä, annetaan sosiaali- ja terveysministe- riön asetuksella.

Pykälän 3 momentissa säädetään tapatur- ma-asiain korvauslautakunnalle lisäksi itse- näinen oikeus velvoittaa vakuutuslaitokset korvaustoimen yhtenäisyyden edistämiseksi

pyytämään lautakunnan lausunto muistakin kuin 2 momentissa tarkoitetuista korvauspäätösehdoista. Säännöksen tarkoituksena on antaa lautakunnalle harkinnanvarainen ja joustava mahdollisuus selvittää ja ohjeistaa vakuutuslaitosten korvauskäytäntöä myös muissa kuin 2 momentin tarkoittamissa tapauksissa. Vastaavasti myös vakuutuslaitokset voisivat oma-aloitteisesti tarvittaessa pyytää lautakunnan lausuntoa sellaisissakin korvausasioissa, joissa siihen ei ole velvollisuutta. Tämän lisäksi myös tapaturmavakuutuksen muutoksenhakuelimellä olisi oikeus pyytää lautakunnalta noudatettavaa soveltamiskäytäntöä koskeva lausunto käsittelemäänsä valitusasiaa varten. Koska pykälään ehdotetut säännökset vastaavat asiallisesti korvauslautakunnan sääntöasetuksen 1 ja 2 §:ää, ne ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina.

30 d §. Pykälän 1 momentti sisältää tapaturma-asiain korvauslautakunnan kokoonpanoa ja asettamista sekä sen puheenjohtajan, jäsenen ja lääkäriasiantuntijoiden pätevyysvaatimuksia koskevat määräykset. Ne vastaavat nykyisen 30 b §:n 1 momentin säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädetään, minkä tahoen ehdotuksesta lautakunnan puheenjohtaja, jäsenet ja lääkäriasiantuntijat sekä näiden varamiehet määrätään. Muutoksena nykyiseen 30 b §:n 2 momenttiin säädetään, että työmarkkinajäsenten varamiehistä määrätään puolet työnantajien ja puolet työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Muutos johtuu siitä, että työmarkkinajäsenten varamiehiä tarvitaan käytännössä useampia kuin kaksi. Lisäksi on poistettu tarpeettomana vaatimus, jonka mukaan ehdotuksen lakimiesjäseniksi ja muiksi kuin työmarkkinajärjestöjä edustaviksi lääkäriasiantuntijoiksi tulee sisältää kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin tarvitaan.

Pykälän 3 momentti vastaa säädösviittauksen osalta tarkennettuna nykyistä 30 b §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunnon muodosta, lausunnon antamista koskevasta menettelystä sekä lautakunnan tehtävistä ja hallinnosta.

Pykälän 5 momentissa säädetään tapaturma-asiain korvauslautakunnan oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä vakuutuslaitokselta ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolta niiden hallussa olevat, lausuntoasian käsittelyä ja ratkaisemista varten välttämättömät tiedot. Vakuutuslaitos ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ovat 41 a §:n 1 momentin mukaan velvollisia hankkimaan mahdollisimman nopeasti korvausasian ratkaisua varten tarvittavat tiedot. Muualta lautakunnalla ei ole oikeutta saada salassa pidettäviä tietoja. Momentissa säädetään lisäksi tapaturma-asiain korvauslautakunnan oikeudesta antaa vakuutuslaitoksia ja Tapaturmavakuutuslaitosten liittoa velvoittavia teknisiä määräyksiä käytettävistä lomakkeista ja muusta lausuntoja pyydetessä noudatettavasta menettelystä.

31 §. Työnantajan työntekijöilleen ottama, tämän lain mukainen, vakuutus on niin sanottu kollektiivivakuutus, jossa vakuutettuja henkilöitä ei ole yksilöity. Vakuutettuina ovat kullakin hetkellä työnantajan työssä olevat työntekijät. Siksi vakuutettuja työntekijöitä koskevia henkilötietoja ei käsitellä ennen kuin vakuutuslaitokselta haetaan korvausta työntekijän työtapaturmasta tai ammattitaudista. Korvausasia saatetaan vireille työnantajan tapaturmailmoituksella. Henkilötietolain 24 §:n 1 momentin mukaan rekisterinpitäjän on henkilötietoja kerätessään huolehdittava siitä, että rekisteröity voi saada tiedon rekisterinpitäjästä, henkilötietojen käsittelyn tarkoituksesta, siitä, minne tietoja säännönmukaisesti luovutetaan ja tiedot, jotka ovat tarpeen rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseksi asianomaisessa henkilötietojen käsittelyssä. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan tästä tiedonantovelvollisuudesta voidaan kuitenkin poiketa muun muassa, jos tietojen keräämisestä, tallettamisesta tai luovuttamisesta on nimenomaisesti säädetty. Ehdotus sisältää tällaiset säännökset tapaturmavakuutuslain toimeenpanon edellyttämästä tietojen keräämisestä, luovuttamisesta ja muusta käsittelystä. Sen vuoksi erillistä velvollisuutta rekisteröidyn informointiin ei tapaturmavakuutuslaitoksella, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla eikä tapaturma-asiain korvauslautakunnalla voida katsoa olevan. Jotta työntekijä voisi kuitenkin saada tämän lain

toimeenpanon edellyttämää henkilötietojen käsittelyä koskevan informaation työpaikallaan, pykälän uudessa 3 momentissa säädetään vakuutuslaitokselle velvollisuus antaa vakuutuksenottajalle vakuutusta myöntäessään vahingoittuneen henkilötietojen käsittelyä koskeva selvitys. Se on annettava sellaisessa muodossa, että työnantaja voi huolehtia, siten kuin jäljempänä 65 §:ssä säädetään, että mainittu selvitys on työntekijöiden nähtävillä työpaikalla. Tarkoituksena on, että edellä tarkoitettu selvitys sisältäisi henkilötietojen käsittelyä koskevan informaation myös muiden työtapaturmavakuutuksen korvausasioita säännönmukaisesti käsittelevien toimielinten, kuten tapaturma-asiain korvauslautakunnan osalta.

37 §. Pykälän 1 momentissa säädetään työnantajan velvollisuudesta toimittaa ilman eri pyyntöä vakuutuslaitokselle tiedot, jotka ovat välttämättömiä tapaturmavakuutusmaksun määrittämiseksi ja muuta vakuutuksen hoitoa varten. Vakuutusmaksun määrittämistä koskevan 35 ja 35 a §:n mukaan vakuutusmaksun perusteena on työnantajan työntekijöilleen maksama palkka. Sen lisäksi vakuutusmaksussa on otettava huomioon työn aiheuttama tapaturma- ja ammattitautiriski sekä tietyin edellytyksin myös työnantajan omassa työssä sattuneet tapaturmat ja ammattitaudit. Näin ollen vakuutuslaitos tarvitsee tiedot työnantajan toimialasta, tämän teettämän työn laadusta ja määrästä sekä työnlaaduittain työntekijöille vakuutuskauden aikana maksetuista palkoista. Samoin vakuutuslaitoksella täytyy olla tiedot vakuutuksenottajana olevan yrityksen omistussuhteista ja niiden muutoksista sen arvioimiseksi, kuuluvatko yrityksen omistajat pakollisen tapaturmavakuutuksen piiriin. Vakuutuksen hoitoa varten tarvitaan myös esimerkiksi tieto yrityksen nimen ja yhteystietojen muutoksista. Pakollisessa työtapaturmavakuutuksessa ei vakuutettua työntekijää yksilöidä eikä vakuutusmaksun määrittäminen muutoinkaan vaadi maksettujen palkkojen yksilöimistä työntekijäkohtaisesti. Siksi säännös ei edellytä edellä mainittujen palkka- ja muiden tietojen antamista työntekijäkohtaisesti yksilöityinä. Oikeudesta työnantajakohtaisten vahinkotietojen saamiseen vakuutuksen siirtyessä vakuutuslaitoksesta toiseen säädetään

35 §:n 3 momentissa, johon ei ehdoteta muutoksia. Ehdotetussa 1 momentissa tarkoitettujen tietojen on annettava vakuutuslaitokselle päätettäessä ja sen jälkeen vuosittain vakuutuslaitokselle ilman erillistä pyyntöä.

Momenttiin sisältyy lisäksi valtuutus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä pykälässä tarkoitettujen tietojen sisällöstä sekä siitä, milloin ja missä muodossa tiedot on annettava. Asetustasolla voitaisiin siten säätää esimerkiksi tietojen antamisesta eritellyinä tietyin ammattiluokituksen mukaan. Työnantajan ilmoitusvelvollisuutta koskeva täytäntöönpanoasetuksen 20 § ehdotetaan kumottavaksi, koska se on ristiriidassa lain voimassaolevan 32 §:n 3 momentin kanssa. Pykälän nykyisen 1 momentin määräykset siirretään sanamuodoltaan tarkistettuina pykälän uuteen 2 momenttiin.

38 d §. Lain 38 a—38 d § koskee niin sanottua yhteistakuumenettelyä. Sen tarkoituksena on turvata vakuutetun asema vakuutusyhtiön konkurssista tai selvitystilasta johtuvan maksukyvyttömyyden varalta. Vaikeuksiin joutuneen vakuutusyhtiön korvausvastuut katetaan viime kädessä vakuutusyhtiön muilta vakuutuksenottajilta tai toisilta tapaturmavakuutusyhtiöiltä perittävällä yhteistakuumaksulla. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto huolehtii mainittujen säännösten mukaan yhteistakuumaksun määrittämisestä ja tiilittämisestä sekä selvitystilaan tai konkurssiin joutuneen vakuutusyhtiön vakuutuskantaan perustuvien korvausasioiden hoidosta. Pykälää tarkennettaisiin siten, että Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien säännösten estämättä näiden tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot vakuutusyhtiön selvitys- ja konkurssipesästä. Tällaisia ovat muun muassa tiedot, joiden perusteella voidaan arvioida vakuutuksenottajan ja vakuutuslaitoksen lisämaksuvelvollisuutta ja sen suuruutta, kuten tiedot maksukyvyttömyksi joutuneen vakuutusyhtiön perimien vakuutusmaksujen suuruudesta ja perusteista. Momentti oikeuttaa saamaan myös tiedot, joiden perusteella Tapaturmavakuutuslaitosten liitto voi huolehtia sen hoidettavaksi siirtyneeseen vakuutuskantaan perustuvien korvausten maksamisesta. Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon sovelletaan tällöin

samoja tietojen säilyttämistä ja muuta käsittelyä koskevia säännöksiä kuin vakuutuslaitoksiin.

39 §. Tapaturmailmoituksen tekemisen tarkoituksena on saattaa tapaturmaa tai ammattitautia koskeva korvausasia vireille ja välittää vakuutuslaitokselle korvauskäsittelyä varten tarvittavat perustiedot. Tapaturmailmoituksella saatavien tietojen lisäksi vakuutuslaitos joutuu yleensä hankkimaan saatuja tietoja täydentäviä ja tarkentavia tietoja vahingoittuneen hoitoon osallistuneilta tahoilta, veroviranomaisilta ja muilta sosiaalivakuutusetuksia maksavilta tahoilta. Velvollisuus tapaturmailmoituksen tekemiseen on työnantajalla.

Pykälän 1 momentilla tarkennetaan tapaturman sattumista koskevaa ilmoitusvelvollisuutta. Momentin mukaan työntekijän on ilmoitettava hänelle sattuneesta tapaturmasta viipymättä työnantajalle tai tämän edustajalle. Työnantajan on vaadittaessa annettava tiedoksisaanista todistus. Säännös on kirjoitettu siten, että se koskee kaikkia tapaturma, jotka voidaan korvata tämän lain perusteella. Tapaturmavakuutuslain mukainen pakollinen vakuutusurva voidaan laajentaa vapaaehtoisesti koskemaan myös sellaisia työntekijän tapaturmia, jotka sattuvat muualla kuin työssä tai siitä johtuvissa olosuhteissa. Ehdotetulla säännöksellä pyritään siihen, että korvausvelvollisuuden ratkaisemiselle välttämättömät olosuhdetiedot voitaisiin selvittää ja kirjata mahdollisimman pian tapaturman satuttua. Työnantajan on momentin mukaan tehtävä viipymättä vakuutuslaitokselle tapaturmailmoitus tietoonsa tulleesta tapaturmasta, jonka perusteella vakuutuslaitos voi olla tämän lain perusteella korvausvelvollinen. Ilmoitus tehdään Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hyväksymän kaavan mukaista lomaketta käyttäen. Ammattitautilain viittaussäännösten perusteella tapaturmailmoitusta koskevat säännökset koskevat myös ammattitauteja.

Pykälän 2 momentissa säädetään tapaturmailmoitukseen merkittävistä tiedoista. Nämä tiedot, jotka sisältävät muun muassa vahingoittuneen henkilötietoja sekä tapaturman sattumisolosuhteita ja syitä koskevia tietoja, muodostavat samalla osan siitä tietoaineistosta, joka vakuutuslaitoksen on ehdotetun

64 §:n nojalla vuosittain toimitettava Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle sen tilastointi- ja tutkimustyötä varten. Momentissa säädetään nykyistä tarkemmin tietojen keräämisen tarkoituksesta ja tapaturmailmoitukseen merkittävistä tiedoista. Momentissa luetaan keskeisimpiä siinä tarkoitetuista tietotyypeistä. Tapaturmailmoitukseen on merkittävä tapaturmassa vahingoittuneen työntekijän nimi ja henkilötunnuksen lisäksi muut häntä koskevat, korvausasian käsittelyä varten välttämättömät yksilöinti- ja yhteystiedot. Myös työnantajan nimi ja muut yksilöinti- ja yhteystiedot on merkittävä. Tällaisia tietoja ovat muun muassa vahingoittuneen ja työnantajan osoitetiedot päätöksen lähettämistä ja pankkiyhteystiedot korvauksen maksamista varten. Edelleen momentissa on mainittu tiedot tapaturman laadusta, sattumispaikasta ja -ajasta sekä sattumisolosuhteista ja syistä. Tapaturman laatua koskevilla tiedoilla tarkoitetaan muun muassa sen sattumistapaa, vamman kohdentumista sekä sellaisia vamman laatua koskevia tietoja, joilla tapaturma voidaan yksilöidä ja arvioida sen syy-yhteyttä työhön. Tarkemmat tiedot vamman laadusta saadaan erikseen toimitettavien selvitysten, kuten lääkärintlausuntojen ja sairauskertomusten avulla. Lisäksi momentissa mainitaan tiedot vahingoittuneen työstä ja siitä maksetuista vastikkeista. Ensin mainituilla tarkoitetaan muun muassa tietoja tapaturmassa vahingoittuneen työntekijän laadusta, työsuhteen kestosta ja luonteesta. Jälkimmäisillä tarkoitetaan asianomaisesta työstä maksettavia palkkoja ja muita vastikkeita sekä niiden suoritusperusteita. Näitä tietoja tarvitaan muun muassa vuosityöansion määrittämiseksi.

Työnantajan on ilmoitettava tapaturmailmoituksessa myös tiedossaan olevat vahingoittuneen muut työsuhteet ja yrittäjätyö. Tieto muista työsuhteista ja yrittäjätoiminasta on tarpeen muun muassa siksi, että niistä saatavat ansiot voivat vaikuttaa ansionmenetyskorvauksen suuruuteen. Muilla työnantajilla voi myös olla oikeus työntekijälle maksamaansa sairausajan palkkaa vastaavaan ansionmenetyskorvaukseen. Momentin luetelo ei ole tyhjentävä, vaan tapaturmailmoitukseen olisi merkittävä myös muut lueteltuihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat tar-

peen korvausasioiden käsittelyä, 64 §:ssä säädettyä Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tilasto- ja tutkimustoimintaa tai muutoin tämän lain toimeenpanoa varten. Viimeksi mainituilla tarkoitetaan esimerkiksi selvitystä niistä maksuista, joita työnantaja on suorittanut työntekijälle suoraan 48 §:n nojalla.

Pykälän 3 momenttiin sisältyy valtuutus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä tapaturmailmoitukseen merkittävistä tiedoista.

Pykälän 4 momenttiin siirretään tarkistettuna pykälän nykyisen 2 momentin säännökset. Lisäksi siihen on sisällytetty tarpeellisin osin asiaa koskevat säännökset täytäntöönpanoasetuksen 5 §:stä, joka ehdotetaan samalla tarpeettomana kumottavaksi. Ehdotettavassa momentissa säädetään työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa poliisille tutkintaa varten vakavista työtapaturmista, tutkintaan kutsuttavista tahoista sekä tutkintapöytäkirjan toimittamisesta vakuutuslaitokselle, tutkimusta pyytäneelle ja asianosaiselle. Pykälän 3 momentin nykyiset säännökset eivät ole tarpeellisia, koska muutoksenhakuelin voi velvoittaa vakuutuslaitoksen huolehtimaan poliisitutkinnan toimittamisesta, kun siihen on korvausasian ratkaisemiseksi aihetta. Asianomaisella vakuutuslaitoksella on puolestaan oikeus vaatia työtapaturmaa koskevaa poliisitutkintaa poliisilain (493/1995) säännösten perusteella ilman erityissäännöksiäkin. Myös tapaturmien poliisitutkintaa koskeva täytäntöönpanoasetuksen 7 § ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska myös sen 2 momentin sisältämät määräykset sisältyvät lain voimassa olevaan 41 a §:n 1 momenttiin.

41 §. Pykälän uudessa 6 momentissa säädetään, missä muodossa lääkärin on annettava vakuutuslaitokselle lausuntonsa vamman tai sairauden laadusta työtapaturma- tai ammattitautiasian käsittelyä varten. Se on annettava Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hyväksymän kaavan mukaista lomaketta käyttäen. Säännöksellä pyritään siihen, että korvausasioiden käsittelyä varten saataisiin paremmin juuri ne tiedot vahingoittuneen terveydentilasta, jotka vaikuttavat asian ratkaisuun. Säännös vastaa sisällöltään nykyistä täytäntöönpanoasetuksen 25 §:ää, joka ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

45 §. Korvauksensaajan ilmoitusvelvolli-

suudesta korvaukseen vaikuttavissa olosuhteissaan tapahtuvista muutoksista säädetään nykyisin täytäntöönpanoasetuksen 17 §:n 2 momentissa. Koska asia koskee vahingoittuneen ja muun etuudensaajan oikeuksia ja velvollisuuksia, asiasta on perusteltua säätää lain tasolla. Siksi lailla 1204/1996 kumotun 45 §:n tilalle ehdotetaan otettavaksi asiaa koskeva säännös. Sen mukaan korvauksensaajalla on velvollisuus ilmoittaa viipymättä vakuutuslaitokselle sellaisista terveydentilastaan, työansioistaan, perhesuhteistaan ja muissa seikoissa tapahtuvista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen korvausoikeuteensa taikka korvauksen suuruuteen. Pykälä koskisi lain voimaantulosäännöksen perusteella myös ennen sen voimaantuloa sattuneita vahinkoja. Säännöstä sovellettaisiin myös Tapaturmavakuutuslaitosten liiton kohdalla silloin, kun se toimii tämän lain mukaisen korvauksen maksajana. Tiedoista, jotka vahingoittuneen on korvauksen hakemista varten toimitettava vakuutuslaitokselle säädetään 41 §:n 5 momentissa, jota ei ehdoteta muutettavaksi.

Tapaturmaeläkkeen, haittarahan ja perhe-eläkkeen maksaminen päättyy korvaussensaajan kuollessa. Ehdotetun pykälän 2 momenttiin siirretään tarkistettuina nykyisin täytäntöönpanoasetuksen 17 §:n 1 momenttiin sisältyvät säännökset. Momentin mukaan tapaturmaeläkettä, haittarahaa ja perhe-eläkettä saavan on kerran vuodessa vakuutuslaitoksen pyynnöstä toimitettava sille väestörekisteriviranomaisen todistus tai muu luotettava selvitys siitä, että hän on ollut elossa aikana, jolle korvausta maksetaan. Vakuutuslaitos voisi vaatia vastaavasti selvityksen myös tämän lain mukaista leskeneläkettä saavalta siitä, ettei leski ole solminut uutta avioliittoa tai ettei hän ole ryhtynyt elämään 23 d §:n tavoin avioliitossa. Leskeneläkkeen lakkaaminen avioliiton johdosta edellyttää, että avioliitossa eläville on syntynyt yhteinen lapsi taikka että he ovat tehneet sopimuksen keskinäisestä elatuksesta. Korvaussensaajan on toimitettava todistus tai selvitys omalla kustannuksellaan. Täytäntöönpanoasetuksen 17 § ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

47 §. Pykälän 3 momentissa säädetään, millä tavoin tämän lain perusteella myönnet-

ty korvaus maksetaan. Nykyisen säännöksen mukaan korvaus maksetaan korvauksensaajan määräämälle tilille kotimaiseen rahalaitokseen. Jos tällaista ei ole määrätty, suoritettava korvaus on pidettävä siihen oikeutetun saatavana hänen asuinpaikkansa postitoimipaikassa. Viimeksi mainittu menettely on harvinaista. Siitä aiheutuu myös käytännön ongelmia, koska kaikissa asiamiesposteissa ei ole postiosoituksen toimittamista varten tarvittavia ATK-järjestelmiä. Säännöstä muutetaan siten, että se mahdollistaa korvauksen joustavan maksutavan myös niissä harvoissa tapauksissa, joissa korvauksensaajalla ei ole pankkitiliä tai hän ei halua perustellun syyn vuoksi pankkitiliä käyttä.

Täytäntöönpanoasetuksen 15 §:ssä säädetään nykyisin lisäksi korvauksen maksamisesta ulkomaille. Korvaus suoritetaan ulkomailla asuvalle henkilölle, jos ei toisin sovita tai muuta tapaa mainita vieraan vallan kanssa tehdyssä sopimuksessa, Suomen sen konsulinviraston välityksellä, jonka korvauksensaaja määrää. Tämä menettely on vanhentunut, eikä sitä enää käytetä. Ulkomaan maksut suoritetaan käytännössä tilisiirtoina. Maksun suorittaminen konsulinviraston välityksellä ei myöskään vaadi nimenomaista lain säännöstä, vaan menettely perustuu tapauskohtaiseen harkintaan. Ehdotettava momentti on kirjoitettu siten, että se mahdollistaa joustavan menettelyn myös maksettessa korvausta ulkomaille. Täytäntöönpanoasetuksen 15 § ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

53 §. Pykälän voimassa olevan 6 momentin mukaan asian käsittelyssä tapaturmalautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), mikä mahdollistaa myös asian suullisen käsittelyn. Hallintolainkäyttölaista puuttuvat kuitenkin määräykset käsittelyn julkisuudesta. Myöskään tapaturmavakuutuslaissa ei ole määräyksiä siitä, milloin suullinen käsittely on toimitettava yleisön läsnä olematta. Tapaturmalautakunnassa käsiteltävät muutoksenhakuasiat liittyvät usein muutoksenhakijan työkykyyn, vammoihin, hoito- ja työnsäilytyksiin ja työansioihin. Tämä edellyttää muutoksenhakijan terveydentilaa taikka ansioita koskevien selvitysten käsittelyä. Julkisuuslain mukainen salassapitovelvollisuus on muun muassa henkilön terveydentilaa ja

taloudellista asemaa koskevien tietojen osalta ehdoton. Muutoksenhakijan yksityisyyden suojaamiseksi momenttia muutetaan siten, että suullinen käsittely on toimitettava tapaturmalautakunnassa yleisön läsnä olematta silloin, kun sen yhteydessä käsitellään salassa pidettäviä tietoja. Salassapitovelvollisuus koskee tietoja, ei asian käsittelyä sinänsä. Sitä asian käsittelyä voisi tapahtua tapaturmalautakunnassa suljetuin ovin siltä osin kuin siinä käsitellään salassa pidettäviä tietoja.

Lisäksi tapaturmalautakunnalle säädetään momentissa harkinnanvarainen oikeus määrätä asia käsiteltäväksi suljetuin ovin niissäkin tilanteissa, joissa ei käsitellä suoranaisesti salassa pidettäviä asioita, mutta joissa asioiden julkisesta käsittelystä voidaan katsoa koituvan asianosaiselle erityistä haittaa. Muutoin suullisessa käsittelyssä olisi noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984) säännöksiä.

Pykälän uusi 7 momentti sisältää nykyisin pykälän 6 momentissa olevan asetuksenantovaltuutta koskevan säännöksen.

53 c §. Pykälän 2 momenttiin lisätään määräys vakuutuslaitoksen velvollisuudesta toimittaa tapaturmalautakunnalle tai vakuutus-oikeudelle valituskirjelmän ja lausuntonsa lisäksi myös valitusasiaa koskevat asiakirjat. Nykyisin tästä velvollisuudesta säädetään täytäntöönpanoasetuksen 13 §:n 1 momentissa, joka ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

Pykälän 6 momenttiin lisätään nykyisin täytäntöönpanoasetuksen 11 §:ssä olevat määräykset vakuutuslaitoksen, tapaturmalautakunnan ja vakuutus-oikeuden velvollisuudesta merkitä päätökseensä sen postituspäivä sekä päätöksen vastaanottajan nimi ja osoite. Täytäntöönpanoasetuksen 11 § ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

53 g §. Pykälän 3 momenttiin tehdään ennakkoperintälain säädöskokoelmanumeroa koskeva tarkistus.

55 §. Pykälä sisältää eräiden tapaturmavakuutuslakiin perustuvien velvollisuuksien rikkomista koskevat rangaistussäännökset. Pykälän 1 momentissa säädetään rangaistus työnantajalle, tämän edustajalle ja lain 57 §:n 1 momentissa tarkoitettulle vapaaehtoisen vakuutuksen ottaneelle henkilölle tahallisesta tapaturmavakuutuslakiin perustuvan tieto-

jenantovelvollisuuden laiminlyönnistä. Sama koskee tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvan tiedon antamista tahallaan virheellisenä. Lain 57 §:n 1 momentin mukaan Suomessa asuvalla henkilöllä on oikeus vapaaehtoisesti vakuuttaa työtaturman varalta itsensä, perheenjäsenensä ja muut hänen työssään olevat henkilöt, jotka eivät ole tämän lain mukaan pakollisesti vakuutuksessa. Rangaistukseksi tapaturmavakuutuslain mukaisen tietojenantovelvollisuuden rikkomisesta säädetään sakkorangaistus, jollei teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen taikka teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Tahallinen virheellisen tiedon antaminen tai tahallinen tietojenantovelvollisuuden laiminlyönti hyötymistarkoituksessa saattaa tulla rangaistavaksi myös rikoslain 36 luvun 1 ja 2 §:ssä tarkoitettuna petosrikoksena. Työnantajan tietojenantovelvollisuutta koskeva yleissäännös sisältyy ehdotettavaan 64 a §:ään. Työnantajan tietojenantovelvollisuutta koskeva erityissäännös on muun muassa ehdotettavassa 37 §:ssä. Rangaistussäännös ei koske työntekijää. Tämän kohdalla on katsottu riittäviksi rikoslakiin sisältyvät petosrikosta koskevat rangaistussäännökset sekä vakuutuslaitoksen mahdollisuus keskeyttää korvauskäsittely tai korvauksen maksaminen tietojenantovelvollisuuden laiminlyönnin perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädetään työnantajalle ja tämän edustajalle sakkorangaistus eräiden muiden, tapaturmavakuutuslakiin perustuvien, velvollisuuksien rikkomisesta. Rangaistava teko olisi, kuten nykyisinkin, lain 8 §:n mukaisen työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden tahallinen laiminlyönti. Sen säilyttäminen rangaistavana tekona on perusteltua, koska laiminlyönti vääristää pakollisen työtaturmavakuutusjärjestelmä rahoitusta. Vakuuttamattomista työtaturmista aiheutuvat korvausmenot jäävät pääosin muiden vakuutuksenottajien kustannettaviksi. Työnantajan velvollisuuksiin kuuluu ehdotetun 39 §:n 1 momentin mukaan saattaa korvausasia vireille tekemällä vakuutuslaitokselle viipymättä tapaturmailmoitus tietoonsa tullessa tapaturmasta, jonka vuoksi vakuutuslaitos voi olla korvausvelvollinen.

Samoin työnantajan velvollisuutena on mainitun pykälän 4 momentin mukaan tehdä viipymättä ilmoitus vakavasta työtaturmasta poliisille tutkinnan suorittamista varten. Myös näiden työnantajan velvollisuuksien tahallinen rikkominen säädettäisiin rangaistavaksi. Rangaistusta ei kuitenkaan tuomittaisi myöskään 2 momentin perusteella, jos tekoa olisi pidettävä vähäisenä vastaavin perustein kuin 1 momentissa tai jos teosta säädetään muualla laissa ankarampi rangaistus.

Momenttiin on lisäksi otettu selventävä maininta siitä, että rangaistus tämän lain mukaisten salassapitovelvoitteiden rikkomisesta tuomitaan myös työnantajalle ja tämän edustajalle julkisuuslain 35 §:n mukaan. Julkisuuslaissa viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan viranomaisen hallussa olevaa asiakirjaa, jonka viranomainen tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan kuuluvassa asiassa. Viranomaisen laatimana asiakirjana pidetään myös asiakirjaa, joka on laadittu viranomaisen antaman toimeksiannon johdosta ja viranomaiselle toimitettuna asiakirjana asiakirjaa, joka on annettu viranomaisen toimeksiannosta tai muuten sen lukuun toimivalle toimeksiantotehtävän suorittamista varten. Julkisuuslain mukainen salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä hyväksikäyttökielto ulottuvat mainitun lain 22—23 §:n nojalla myös niihin, jotka hoitavat tehtäviä viranomaisten tai muiden julkisuuslaissa tarkoitettujen tahojen toimeksiannosta sekä näiden palveluksessa oleviin samoin kuin niihin, jotka ovat saaneet tietoja lain tai luvan perusteella. Näin ollen myös mainittujen velvollisuuksien rikkomista koskeva julkisuuslain 35 §:n rangaistussäännös ulottuu esimerkiksi vakuutuslaitoksen palvelu-rytukseen ja sen palveluksessa olevaan tai muuhun tahoon, joka hoitaa tämän lain toimeenpanoon liittyviä toimia vakuutuslaitoksen toimeksiannosta. Tällaisilla tahoilla tarkoitetaan esimerkiksi Vakuutus kuntoutus r.y:tä, joka toimii vakuutuslaitosten toimeksiannosta vahingoittuneen kuntouttamismahdollisuuksia selvittävänä asiantuntijaelimenä. Sama koskee ATK-palvelu-rytysiä, jotka ylläpitävät ja korjaavat teknisesti vakuutuslaitosten tietojärjestelmiä sekä näitä tehtäviä suorittavia

yksittäisiä henkilöjä.

Salassapitovelvollisuus sisältää velvollisuuden pitää salassa asiakirja. Salassapitovelvollisuuden rikkomisena pidetään julkisuuslain 35 §:n mukaan myös sen sitoumuksen rikkomista, joka on annettu luovutettaessa salassa pidettäviä tietoja arkistolaissa (831/1994) säädettyssä järjestyksessä arkistoon siirretystä viranomaisen asiakirjasta taikka niiden määräysten rikkomista, jotka on annettu luovutettaessa salassa pidettäviä tietoja tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten. Vaitiolovelvollisuus käsittää myös kiellon ilmaista muussa kuin kirjallisessa muodossa oleva tieto. Hyväksikäyttökielto estää salassa pidettävien tietojen käytön omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Rangaistus näiden salassapitovelvoitteiden rikkomisesta tuomittaisiin julkisuuslain 35 §:n mukaan rikoslain 40 luvun perusteella, jollei teko ole rangaistava rikoslain 38 luvun 1 ja 2 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Rikoslain 2 luvun 12 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan virkamiehellä tarkoitetaan rikoslaissa myös henkilöä, joka lain, asetuksen tai niiden nojalla annetun määräyksen perusteella muussa kuin momentin 1 kohdassa tarkoitettussa yhteisössä käyttää julkista valtaa. Rikoslain soveltamiskäytännön varaan jää ratkaistavaksi, voidaanko rikoslain virkarikoksia koskevia 40 luvun rangaistussäännöksiä soveltaa myös yksityisen vakuutusyhtiön toimihenkilöihin silloin, kun nämä käyttävät julkista valtaa hoitaessaan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Myös henkilötietolain 48 §:n rangaistussäännökset voivat tulla sovellettaviksi.

Pykälän 3 momentissa määritellään, mitä pykälän 1 ja 2 momenttia sovellettaessa tarkoitetaan työnantajalla ja tämän edustajalla. Työnantajalla tarkoitettaisiin sitä, joka työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa teettää työtä sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa. Työnantajan edustajalla tarkoitettaisiin työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä

sitä, joka työnantajan sijasta johtaa tai valvoo työtä. Momentti vastaa sisällöltään työrikoksia koskevan rikoslain 47 luvun 8 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa.

Pykälän 4 momentissa säädetään vastuun kohdentumisesta, kun kysymys on työnantajan tai tämän edustajan menettelystä. Momentti vastaa rikoslain 47 luvun 7 §:ää. Työnantajan edustajasta säädetään pykälän 3 momentissa. Pykälässä rangaistaviksi säädettyvät rikokset ovat virallisen syytteen alaisia. Vakuutuslaitoksen harkintaan jää kuitenkin se, milloin asiasta tehdään ilmoitus poliisille.

56 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska sen sisältämät rangaistussäännökset siirtyvät ehdotettavaan 55 §:ään.

56 a §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska tämän lain toimeenpanoon liittyviä asiakirjoja ja tietoja koskevien salassapitovelvoitteiden rikkomisen osalta tulevat ehdotetun 64 h §:n 1 momentin perusteella sovellettaviksi julkisuuslain 35 §:n rangaistussäännökset.

64 §. Pykälän 1 momentissa säädetään Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tilastointi- ja tutkimustehtävistä sekä sen 2—4 momentissa näiden tehtävien toimeenpanon edellyttämistä tietojensaantioikeudesta ja tietojenantovelvollisuudesta. Pykälä korvaa myös ne määräykset, jotka asiasta sisältyvät nykyisin täytäntöönpanoasetukseen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton sääntöasetukseen.

Pykälän 1 momentissa säädetään, kuten nykyisinkin, Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tehtäväksi yleisen työtaturma- ja ammattitautitilaston pitäminen tässä laissa, ammattitautilaissa ja valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa tarkoitettuja työtaturmista ja ammattitaudeista sekä tämän lain mukaisista vakuutuksista ja korvauksista. Tällaisen tilaston tarkoituksena on palvella paitsi työtaturmien ja ammattitautien ehkäisytyötä myös tämän lain toimeenpanoa ja kehittämistä. Tarkoituksena on, että tällainen tilasto voi sisältää nykyiseen tapaan tilastollisessa muodossa olevia tietoja muun muassa työtaturmien ja ammattitautien määrästä, laadusta, syistä ja niiden sattumisolosuhteista sekä korvauslajeittain ja vakuutuslajeittain maksetuista korvauksista ja korvauksen suuruuteen vaikuttavista tekijöistä.

Tilastointia varten saatavaa tietoa tarvitaan myös työtapaturmien syitä ja seurauksia koskevassa tutkimustyössä, jota Tapaturmavakuutuslaitosten liitto momentin mukaan suorittaisi tapaturmien ja ammattitautien ehkäisemiseksi. Työtapaturmatilastosta saatavaa tilastollisia tietoa hyödyntävät myös työsuojeluviranomaiset.

Lain 35 §:n mukaan tapaturmavakuutusmaksuissa on otettava huomioon vakuutusnottajana olevan työnantajan toimi- tai ammattialan yleinen tapaturmariski. Tietyin edellytyksin vakuutusmaksussa on otettava huomioon myös vakuutuksenottajan oma vahinkotilasto. Säännöksellä pyritään kannustamaan työnantajia tapaturmia ja ammattitauteja ehkäiseviin toimenpiteisiin. Jotta eri alojen ja ammattien tapaturmavaarallisuudesta ja vakuutusmaksujärjestelmän vaikuttavuudesta tapaturmien ja ammattitautien ehkäisyssä saataisiin riittävän tarkkaa tietoa, tilastotiedot eri työnantajien työssä sattuneista vahingoista sekä niiden syistä ja seurauksista tarvitaan toimi- ja ammattialoitain sekä vakuutus- ja vahinkokohtaisesti eriteltyinä. Näiden tietojen perusteella voidaan myös laatia vakuutusvastuun arviointia palvelevia, työn vaarallisuuteen perustuvia ammattiluokituksia. Laajaan tilastoaineistoon perustuvia tietoja tarvitaan parantamaan riskien tuntemusta ja helpottamaan niiden arviointia yksittäisessä vakuutuslaitoksessa erityisesti niitä tilanteita varten, joissa vakuutuslaitos ei voi esimerkiksi vakuutusmaksukantansa pienuuden takia käyttää maksun perusteena omia työnantaja- tai vakuutuslaitoskohtaisia vahinkotilastoja. Tällaisia tietoja tarvitaan myös silloin, kun Tapaturmavakuutuslaitosten liitto tehtäviensä mukaisesti määrittää vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöneeltä perittävää vakuutusmaksua.

Tilastoa ja sitä varten saatavia tietoja tarvitaan myös muutoin tapaturmavakuutusjärjestelmän toimeenpanossa, sen seurannassa ja kehittämisenä. Toimeenpanoon kuuluu muun muassa eri vakuutuslaitosten myöntämien korvausten indeksikorotusten ja eräiden sairaanhoidon kustannusten vuosittainen rahoittaminen niin sanotun jakoperiaatteen mukaan. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto huolehtii yhteiselimenä näiden sekä eräiden muiden maksujen, kuten työturvallisuusmak-

sun ja työttömyysvakuutusmaksun laskentaan, perintään ja tilitykseen liittyvistä tehtävistä. Tapaturmavakuutuksen korvausvastuut ulottuvat monien vuosikymmenten ajalle. Tämän vuoksi esimerkiksi järjestelmän rahoituksen ja vastuunkantokyvyn säilymisen seuraamiseksi ja järjestelmän kehittämiseksi tarvitaan vakuutus- ja korvauskohtaista tietoa usein hyvin pitkältä ajalta. Myös näiden tehtävien edellyttämien tutkimusten ja laskelmien tekeminen olisi momentin mukaan liiton tehtävänä.

Pykälän 2 momentissa säädetään yksityiskohtaisesti niistä tiedoista, jotka vakuutuslaitoksen ja Valtiokonttorin on ilman erillistä pyyntöä kalenterivuositain toimitettava Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle pykälän 1 momentissa mainittuja tehtäviä varten. Momentin 1—3 kohdassa säädetään tiedoista, jotka vakuutuslaitoksen on annettava vakuutuskohtaisesti. Tiedot koskevat vakuutuksenottajan teettämän työn laatua ja määrää, vakuutuksenottajan vakuutusta varten ilmoittamia palkkoja ja maksuun panemia vakuutusmaksuja sekä vakuutuksenottajan toimialaa, kotipaikkaa ja tähän sovellettuja vakuutusmaksujärjestelmiä. Momentin 4—10 kohdassa säädetään tiedoista, jotka vakuutuslaitoksen on annettava vahinkokohtaisesti. Ne koskevat vahinkojen sattumisaikaa ja -paikkaa, niiden sattumis- ja altistusolosuhteita ja syitä, tapaturmavammojen ja ammattitautien laatua, vahingoittuneen tekemän työn laatua, vakuutuksista korvauksen saajittain ja korvauslajeittain maksettuja korvauksia, korvauksen suuruuteen vaikuttavia tekijöitä ja vakuutuslajia. Osan momentissa tarkoitetuista tiedoista vakuutuslaitos saa työnantajalta ehdotetun 37 §:n 1 momentin ja 39 §:n perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta saada 2 momentissa säädettyjen tietojen lisäksi vakuutuslaitokselta ja Valtiokonttorilta muistakin 1 momentin mukaisia tutkimuksia ja laskelmia varten välttämättömiä tietoja. Lisäksi momentissa säädettäisiin liitolle oikeus saada 1 momentissa tarkoitettuja tutkimuksia ja laskelmia varten välttämättömiä tietoja myös Työterveyslaitokselta, työsuojeluviranomaisilta ja poliisilta. Viimeksi mainituilla tarkoitetaan esimerkiksi poliisilta saatavia

yksityiskohtaisia tietoja tapaturman ja ammattitaudin syistä ja seurauksista Tapaturmavakuutuslaitosten liiton suorittamaa, vakavien tapaturmien syiden tutkintaa varten. Lähökohtana momentissa tarkoitettuja tutkimuksia ja laskelmia tehtäessä tulee kuitenkin olla niiden suorittaminen ilman henkilötietoja, kun se on mahdollista. Tiedot olisi myös niitä pyydetessä yksilöitävä, jotta ei kerätäisi tarpeetonta tietoa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta antaa pykälän 2 momentin 1—3 kohdissa tarkoitettut tiedot vakuutuskohtaisesti sekä 4—10 kohdassa tarkoitettut tiedot vahinkokohtaisesti ja vahingoittuneen henkilötunnuksella yksilöityinä. Myös 3 momentissa tarkoitettut tiedot olisi annettava pyynnöstä vahingoittuneen henkilötunnuksella yksilöityinä. Vaikka työtapaturmavakuutusta harjoitetaan yksityisissä vakuutuslaitoksissa, kysymyksessä on viime kädessä yhteiskunnan vastuulle kuuluvan sosiaaliturvajärjestelmän toimeenpano. Järjestelmälle ovat ominaisia pitkäaikaiset vakuutus- ja korvausvastuut. Yksittäisten vakuutuslaitosten myöntämisestä vakuutuksista, niiden korvaamista vahingoista tai maksetuista korvauksista ei ole olemassa Tapaturmavakuutuslaitosten liiton keräämää tietoa lukuun ottamatta yhteen koottua tietoa, jota voitaisiin hyödyntää järjestelmän pitkän aikavälin taloudellista kantokykyä ja toimivuutta seurattaessa tai järjestelmää kehitettäessä. Vahingoittuneen perusteella yksilöityjä tietoja tarvitaan paitsi tapaturmavakuutusjärjestelmän, myös laajemmissa sosiaalivakuutusjärjestelmien toimivuuden seurantaan ja kehittämiseen liittyvissä tutkimuksissa ja laskelmissa. Esimerkiksi eri järjestelmien välistä kustannusvastuunjako selvitellessä saatetaan tarvita yksittäisille vakuutetuille maksetuista korvauksista siten yksilöitävissä olevaa tietoa, että tiedot voidaan tarvittaessa yhdistää toisen sosiaalivakuutusjärjestelmän tietokantoihin. Vahinkokohtaista tietoa tarvitaan myös selvitetessä esimerkiksi vuosikymmeniä aikaisemmin tapahtuneen altistuksen perusteella korvausvelvollista vakuutuslaitosta.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton työtapaturma- ja ammattitautitilastoa varten saamaa tietoa hyödyntää nykyisten säännösten perus-

teella myös Tilastokeskus laatiessaan sen toimialaan kuuluvia, yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavia tilastoja. Tietojen hyödyntäminen yhdistämällä niitä Tilastokeskuksen muihin tietokantoihin edellyttää tietojen yksilöintiä vahingoittuneen henkilötunnuksella. Tietojen luovutuksesta Tilastokeskukselle ehdotetaan säädettäväksi jäljempänä 64 d §:ssä. Myös työeläkelisän maksua koskevien tietojen välittäminen Tapaturmavakuutuslaitosten liitosta Eläketurvakeskukselle edellyttää vahingoittuneen henkilötunnuksella tapahtuvaa yksilöintiä.

Pykälän 5 momentin mukaan tarkempia säännöksiä pykälässä tarkoitettujen tietojen sisällöstä sekä siitä, missä muodossa ja milloin kyseessä olevat tiedot on toimitettava, voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella. Momenttiin ehdotettujen säännösten vuoksi täytäntöönpanoasetuksen 3 §, joka koskee tilastotietojen toimittamista, ehdotetaan kumottavaksi.

64 a §. Tämän lain mukaista vakuutusta harjoittava vakuutuslaitos on 41 a §:n 1 momentin mukaan velvollinen huolehtimaan mahdollisimman nopeasti korvausasian ratkaisemiseksi tarpeellisten selvitysten hankkimisesta. Erillisen suostumuksen pyytäminen vahingoittuneelta korvausasian käsittelyä varten välttämättömien salassa pidettävien tietojen saamiseksi vaikeuttaisi käsittelyä ja viivästyttäisi korvauksen maksamista. Sama koskee esimerkiksi vakuuttamisvelvollisuuden ratkaisemiseksi tarvittavia työnantajan liittyviä tietoja. Suostumuksen edellyttäminen ei olisi myöskään sopusoinnussa järjestelmän virallisperiaatteen kanssa. Siksi on välttämätöntä, että tapaturmavakuutusjärjestelmää toimeenpanevilla yhteisöillä ja toimielimillä säilyy nykyinen oikeus saada tarvitsemansa salassa pidettävät tiedot työnantajalta, sosiaaliturvaa toimeenpanevilta yhteisöiltä ja laitoksilta sekä eri viranomaisilta ilman vahingoittuneen tai työnantajan suostumusta.

Ehdotettava pykälä sisältää yleiset säännökset tapaturmaturvaa toimeenpanevien tahojen oikeudesta saada tarvitsemiaan tietoja salassa pitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä erillisen pyynnön perusteella. Se täydentää ehdotukseen sisältyviä säännöksiä, jotka velvoittavat

esimerkiksi tapaturmassa vahingoittuneen ja työnantajan antamaan tietoja ilman erillistä pyyntöä. Pykälässä määriteltäisiin nykyistä kattavammin tahot, joilta tietoja voidaan saada samoin kuin tietojensaantioikeuden käsitteämät tiedot. Säännöksen tarkoittamia tietoja ei ole mahdollista luetella tyhjentävästi. Siksi pykälässä on lueteltu ainoastaan keskeisimpiä tietotyyppejä. Pykälä korvaisi nykyisen 65 a §:n.

Tietoja voivat saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaista vakuutusta harjoittava vakuutuslaitos, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ja tämän lain mukainen muutoksenhakuelin.

Pykälän 1 momentin 1 kohta koskee oikeutta saada tietoja lakisääteistä vakuutusta harjoittavilta vakuutus- ja eläkelaitoksilta sekä julkisuuslain 4 §:n 1 momentissa säädettyiltä viranomaisilta. Sen lisäksi tietojensaantioikeus ulottuisi myös julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin, lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitaviin yhteisöihin, laitoksiin, säätiöihin ja yksityisiin henkilöihin, jotka käyttävät tehtäviään hoitaessaan julkista valtaa. Tietoja voitaisiin saada esimerkiksi Eläketurvakeskukselta, Liikennevakuutuskeskukselta, Kansaneläkelaitokselta, Valtiokonttorilta ja Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta.

Tietojensaantioikeus ulottuu julkisuuslain 5 §:n nojalla myös edellä mainittujen elinten toimeksiannosta tehtäviä suorittaviin tahoihin siltä osin kuin näillä on hallussaan toimeksiantotehtävään kuuluvia asiakirjoja ja tietoja. Toimeksiantotehtävästä on tapaturmaturvan toimeenpanossa kysymys esimerkiksi silloin, kun Vakuutuskuntoutus VKK r.y toteuttaa vakuutuslaitoksen toimeksiannosta tapaturma- ja ammattitautipotilaan kuntoutus selvittelyä. Sama koskee yksityinen palveluyrityksen vakuutuslaitoksen toimeksiannosta suorittamia vakuutuslaitoksen teknisiä ATK-palvelutehtäviä.

Momentin 1 kohdassa mainitaan esimerkkinä tiedot työntekijän työsuhteista ja yrittäjyydestä, ansioista sekä hänelle maksetuista etuuksista. Työsuhdetietoja ja ansiotietoja tarvitaan muun muassa tapaturmaeläkkeen

määräämistä varten. Tietoja pyydetään tavallisimmin Eläketurvakeskuksen eläke- ja työsuhderekisteristä sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittavilta vakuutus- ja eläkelaitoksilta. Tietoja vahingoittuneen ansioista tarvitaan myös veroviranomaisilta. Tarvittavat tiedot koskevat lähinnä vahingoittuneelle työstä maksettuja veronalaisia ansioita sekä sosiaalietuuksia. Ansioita koskevana tietoina tarvitaan myös Eläketurvakeskuksesta tiedot vahingoittuneelle yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain (468/1969) mukaan vahvistetun työtulon määrästä. Vahingoittuneen saamien etuuksien kohdalla on tavallisimmin kysymys työeläkelakien mukaisista eläkkeistä. Myös työnantajan vakuuttamisvelvollisuutta selvitettyä voidaan tarvita esimerkiksi verottajalta tietoja maksetuista palkoista.

Momentissa säädetään myös oikeudesta saada sellaiset tiedot, jotka on muutoin otettava huomioon tässä laissa, Suomea sitovissa sosiaaliturvasopimuksissa tai sosiaaliturvaa koskevassa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Säännös oikeuttaisi esimerkiksi Tapaturmavakuutuslaitosten liiton saamaan siinä mainituilta tahoilta ne tiedot, joita se tarvitsee toimiessaan kansainvälisten sosiaaliturvasopimusten tarkoittamana yhteyselimenä sekä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 mukaisena asuin- ja oleskelupaikan laitoksena työtapaturma- ja ammattitautiasioissa.

Momentin 2 kohta sisältää yleissäännöksen tapaturmavakuutusta toimeenpaneuvien yhteisöjen ja elinten oikeudesta saada pyynnöstä tietoja työnantajalta. Säännöksessä mainitaan tiedot tapaturmasta, sen sattumisolosuhteista, syistä ja seurauksista, työntekijän tekemästä työstä ja siitä maksetuista vastikkeista ja niiden perusteista. Säännös on tarpeen, koska tapaturmailmoituksella saatavien tietojen lisäksi vakuutuslaitoksen on usein pyydettävä työnantajalta tarkempia ja yksityiskohtaisempia tietoja korvaukseen vaikuttavista seikoista. Edellä mainittuja tietoja joudutaan pyytämään usein myös vahingoittuneen muilta työnantajilta.

Säännös oikeuttaa saamaan työnantajalta pyynnöstä tietoja myös vakuutusmaksuun tai vakuuttamisvelvollisuuteen vaikuttavista seikoista. Tätä tarkoitusta varten säännönmukaisesti tarvittavat tiedot työnantaja on velvollinen toimittamaan ehdotetun 37 §:n 1 momentin nojalla. Tämän lisäksi vakuutusmaksun määrittämiseksi saatetaan tarvita muitakin tietoja. Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla olisi lisäksi oikeus saada säännöksen perusteella työnantajalta tietoja, jotka ovat välttämättömiä ratkaistaessa vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevia asioita.

Momentin 3 kohdassa säädetään oikeudesta saada korvauskäsittelyä varten välttämättömiä, vahingoittuneen terveystilaan liittyviä tietoja. Korvausoikeuden ratkaisemista ja korvauksen suuruuden määrittämistä varten tarvitaan tarkat tiedot muun muassa vahingoittuneelle aiheutuneista vammoista ja sairauksista, niiden aiheuttamista hoitotoimenpiteistä ja työkyvyn rajoituksista. Vahingoittuneen muuta terveydentilaa koskevat tiedot ovat välttämättömiä arvioitaessa muun vamman tai sairauden osuutta tapaturmavamman tai ammattitaudin syntyyn taikka tapaturmasta tai ammattitaudista johtuvan työkyvyn alentuman osuutta.

Kohdassa yksilöidään nykyistä tarkemmin tahot, joilta terveystietoja voidaan tapaturmaturvaa toimeenpantaessa saada. Nykyistä tietojensaantioikeutta myös laajennetaan jossain määrin. Oikeus tietojen saantiin ulottuisi paitsi lääkäreihin myös muihin terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettuihin ammattihenkilöihin samoin kuin potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettuihin terveydenhuollon toimintayksiköihin. Nykyinen säännös koskee vain julkisessa virassa olevaa lääkäriä, työpaikka-terveyshuollosta vastaavaa lääkäriä ja sairaalaa. Ehdotettava säännös ulottuisi paitsi yksityisiin lääkäreihin ja sairaaloihin myös laboratorio-, röntgen- ja ultraäänitutkimuksia tekeviin sekä erilaista terapiaa ja lääkinnällistä kuntoutusta antaviin yksiköihin.

Kohdassa on lisäksi erikseen mainittu työtapaturmassa vahingoittuneen tai ammattitautipotilaan kuntouttamista toimeenpaneva taho. Määräys on tarpeen, jotta vakuutuslaitoksella olisi oikeus saada kuntoutuskorvauk-

seen vaikuttavia, salassa pidettäviä tietoja myös esimerkiksi vahingoittuneen uudelleenkoulutusta toimeenpanevalta yksityisoikeudelliselta koulutuksen järjestäjältä. Erityisesti säännös on tarpeen niissä tapauksissa, joissa vakuutuslaitoksen taikka vakuutuslaitoksen toimeksiannosta kuntoutuksen asiantuntijaanelimenä toimivan Vakuutuskuntoutus r.y:n ja koulutuksenjärjestäjän välillä ei ole toimeksiantosopimusta.

Ehdotetun kohdan mukainen tietojensaantioikeus käsittäisi paitsi korvauksen hakemista varten laaditut lääkärinlausunnot, myös muut välttämättömät tiedot vahingoittuneen terveydentilasta, hoidosta, työkyvystä ja kuntoutuksesta. Viimeksi mainittuja ovat muun muassa sairauskertomukset, potilaskortit, tutkimustulokset sekä kuntoutusmahdollisuuksia ja toteutettua kuntoutusta koskevat asiantuntijalausunnot ja -selvitykset. Lähtökohtaisesti momentin 3 kohdan nojalla olisi oikeus saada vain ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksittäisen asian käsittelemiseksi ja ratkaisemiseksi. Siksi pyydettävät tiedot olisi pyrittävä yksilöimään, mikäli se on mahdollista. Esimerkiksi työkyvyn alentumaa arvioitaessa useimmat terveydentilaan liittyvät tiedot voivat kuitenkin vaikuttaa asian ratkaisuun. Sen vuoksi pyydettäviä tietoja ei ole useinkaan käytännössä mahdollista rajata. Perusteltua ei myöskään ole, että tietojen luovuttajan tulisi arvioida, mitkä tiedot ovat tapaturmakorvausasian ratkaisun kannalta välttämättömiä.

Pykälän 2 momentissa säädetään tietojen luovuttamista koskevasta rajoituksesta pyydettäessä työnantajalta korvauskäsittelyä varten työntekijää koskevia tietoja. Työnantajan velvollisuutena on tehdä tapaturmailmoitus, jolla annetaan tapaturman ja ammattitaudin syitä ja seurauksia koskevia tietoja vakuutuslaitokselle. Työnantaja on toisaalta vastuussa myös työntekijän työympäristön terveellisyydestä työsuojelumääräysten mukaisesti. Näin ollen työnantajalla on asemaansa liittyvä oikeus ja toisaalta myös tosiasiallinen mahdollisuus saada tietoja työpaikalla sattuneista työtapaturmista ja ammattitaudeista sekä niiden syistä ja seurauksista. Toisaalta vakuutuslaitos joutuu usein selvittelemään työnantajan kanssa vahingoittuneen työkykyä entiseen työhönsä sekä mahdollisuuksia työ-

hönpaluuseen työjärjestelyjen tai muiden kuntoutustoimenpiteiden avulla. Työjärjestelyihin liittyviä tietoja voi pyytää myös vakuutuslaitoksen toimeksiannosta vahingoittuneen kuntoutusmahdollisuuksia selvittävä taho, kuten Vakuutuskuntoutus VKK r.y. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on ehkäistä, ettei pyydettyä tietoja työnantajalle annettaisi tarpeettomasti työntekijää koskevia salassa pidettäviä tietoja. Tietojen pyytäjällä on momentin mukaan oikeus antaa työnantajalle ilman työntekijän suostumusta tätä koskevia salassa pidettäviä tietoja vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä korvausasiassa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi ja korvausasian ratkaisemiseksi. Työnantajan oikeus saada tietoja asianosaisaseman perusteella tapaturmakorvausasioissa määräytyy ehdotuksen mukaan julkisuuslain 11 §:n määräysten perusteella.

64 b §. Pykälän 1 momentin mukaan vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista tämän antamien tietojen oikeellisuus. Työnantajan asiakirjan käsite olisi tulkittava laajasti, kuten julkisuuslaissa. Asiakirjalla tarkoitettaisiin sekä perinteisiä asiakirjoja että sähköisiä asiakirjoja ja muita apuvälineillä selville saatavissa olevia asiakirjoja. Asiakirja ei siten edellyttäisi paperialustaa eikä sen laadintatavalla olisi merkitystä. Säännös on tarpeen muun muassa siksi, että korvauksen tai vakuuttamisvelvollisuuden perusteena olevien tietojen oikeellisuus voidaan tarvittaessa varmistaa.

Momentissa säädetään lisäksi vakuutuslaitokselle, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle ja muutoksenhakuelimelle myös oikeus saada poliisilta ja muilta viranomaisilta virka-apua tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen tarkastamiseksi ja saamiseksi työnantajalta.

Pykälässä nykyisin olevat määräykset, jotka koskevat vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton velvollisuutta ilmoittaa ulosottoviranomaiselle, tämän pyynnöstä, maksamansa ansionmenetyskorvauksen määrät ja tiedossaan olevat muut korvausta maksavat laitokset, ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina. Vakuutuslaitoksen velvollisuudesta toimittaa ulosottoviranomaiselle yksittäisessä ulosottoasiassa korvauksensaajalle

maksettuja eläkkeitä koskevat tiedot säädetään ulosottolain 3 luvun 34 f §:n 1 momentissa.

Pykälän uuteen 2 momenttiin siirrettäisiin määräykset tapaturmaturvan toimeenpanoon perustuvan tietojensaantioikeuden nojalla annettavista tiedoista maksettavista korvauksista. Pääsäännön mukaan tiedot olisi oikeus saada maksutta, kuten nykyisinkin. Jos lain 64 a §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot kuitenkin tarvitaan tiettyssä muodossa ja siitä aiheutuisi tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, nämä kustannukset olisi kuitenkin korvattava. Maksuttomuus koskee tavanomaista, kohtuudella edellytettävää tietojen luovutustapaa. Tällaisena voidaan pitää esimerkiksi työtaturmakorvaukseen vaikuttavia tietoja koskevan sairauskertomuksen tai potilaskortin lähettämistä taikka jäljennöksen toimittamista jo aikaisemmin kirjoitetusta lääkärinlausunnosta. Vakuutuslaitos korvaa vahingoittuneelle lääkärinlausunnosta aiheutuvat kulut erikseen tämän lain säännösten mukaan. Maksuttomuus koskee myös niitä tietoja, jotka työnantaja on velvollinen antamaan ilman erillistä pyyntöä vakuutuslaitokselle tapaturmailmoituksella tai 37 §:n nojalla vakuutusmaksun määräämistä varten. Terveystieteiden ammattihenkilöllä olisi oikeus saada kohtuullinen palkkio 64 a §:n 3 kohdan nojalla antamastaan lausunnosta. Lausuntoja koskeva palkkion maksuvelvollisuus ulotettaisiin nykyisestä poiketen koskemaan myös muita lausunnon antavia terveydenhuollon ammattihenkilöitä kuin lääkäreitä, kuten psykologeja, terveydenhoitajia ja fysioterapeutteja. Nykyinen velvollisuus palkkion maksamiseen koskee vain lääkärin antamia lausuntoja.

64 c §. Pykälä on uusi. Julkisuuslain 26 §:n ja 29 §:n mukaan viranomaisen ja muu, johon mainittua lakia sovelletaan, voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon toiselle viranomaiselle muun muassa silloin, kun tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Mitä kyseisessä luvussa säädetään salassa pidettävästä asiakirjasta tai salassapidon lakkaamisesta, koskee saman lain 32 §:n mukaan soveltuvin osin myös vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa. Myös henkilötietolain mukaan henkilötietojen luovutus ja

muu käsittely on sallittua muun muassa, jos siitä säädetään laissa.

Ehdotettavassa pykälässä säädetään julkisuuslain edellyttämällä tavalla työtaturmavakuutusta harjoittavan vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä luovuttaa eräissä tapauksissa tietoja, jotka se saanut tai jotka ovat syntyneet tämän lain toimeenpanon yhteydessä. Viimeksi mainittuja ovat muun muassa tiedot vakuutuslaitoksen myöntämistä tapaturmakorvauksista. Säännös sisältää nimenomaiset säännökset tietojen luovuttamisesta lähinnä vain tapauksissa, joissa tietojen luovuttamisen tarkoitus ainakin osittain liittyy tapaturmavakuutusjärjestelmän toimeenpanoon ja tavoitteisiin. Ehdotettava pykälässä ei siten säädetä tyhjentävästi tapauksista, joissa tapaturmavakuutusjärjestelmän salassa pidettäviä tietoja voidaan luovuttaa.

Tapaturmavakuutuslain mukaista vakuutusta harjoittavaan vakuutusyhtiöön sovelletaan mainitun lain 29 §:n 3 momentin mukaan vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) säännöksiä, jollei tapaturmavakuutuslaista muuta johdu. Vakuutusyhtiölain 18 luvun tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevat säännökset eivät kaikilta osin sovellu sellaisenaan tämän lain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimeenpanoon. Syynä siihen ovat erityispiirteet, jotka työtaturmavakuutukseen liittyvät osana lakisääteistä sosiaaliturvaa ja että sen toimeenpano sisältää osin myös julkisen vallan käyttöä. Tapaturmavakuutuksen toimeenpanoon liittyviä salassa pidettäviä tietoja ei ole tarpeen luovuttaa yksityisvakuutus toimintaa varten, koska työtaturmakorvaukset eivät vaikuta yksityisvakuutusten etuuksiin. Jäljempänä 64 h §:ssä ehdotetaan, ettei tietojen luovuttamista ja vaihtolovelvollisuutta koskevaa vakuutusyhtiölain 18 luvun 6, 6 b ja 6 c §:ää sovelleta tätä lakia toimeenpantaessa. Julkisuuslain ja henkilötietolain säännöksiä täydentävistä ja niistä poikkeavista määräyksistä säädetään tässä laissa.

Momentin 1 kohdassa säädetään niiden tietojen luovuttamisesta salassapitosäännösten estämättä, jotka ovat välttämättömiä viranomaisille tai toimielimille Suomea sitovan

sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisen tehtävien toimeenpanossa. Kohdassa tarkoitettu kansainvälinen säädös on muun muassa aikaisemmin mainittu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto osallistuu sosiaaliturvasopimusten ja mainitun asetuksen täytäntöönpanoon huolehtien Kansaneläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen tavoin näiden sopimusten ja asetuksen tarkoittamalle yhteyselimelle ja asuin- ja oleskelupaikan laitokselle kuuluvista tehtävistä. Se edellyttää tehtävien vaatimien tietojen vaihtoa muun muassa sekä kotimaisten että vastaavien ulkomaisten viranomaisten ja laitosten kanssa. Kysymys on muun muassa tiedoista, joita tarvitaan tapaturmakorvausasian käsittelyä varten. Tiedot ovat siten usein myös salassa pidettäviä.

Momentin 2 kohdassa säädetään tapaturmaturvan toimeenpanoon perustuvien salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta sosiaaliturvaan kohdistuvien väärinkäytösten ja rikosten ehkäisemiseksi. Lakisääteinen sosiaaliturva muodostaa kokonaisuuden, jossa yhden sosiaalivakuutusjärjestelmän myöntämät etuudet vaikuttavat usein myös hakijan oikeuteen saada etuuksia toisesta järjestelmästä. Etuuksien ensisijaisuus ja järjestelmien keskinäinen vastuunjako on toteutettu erilaisilla yhteensovitus- ja takautumissäännöksillä. Sosiaaliturvan toimeenpano tapahtuu osin viranomaisten ja julkisten laitosten, osin yksityisten vakuutus- ja eläkelaitosten toimesta. Järjestelmien toimeenpanoa varten saamat tiedot perustuvat osin etuudenhakijan ilmoitusvelvollisuuteen. Osaltaan näistä syistä johtuen sosiaalivakuutusjärjestelmillä ei ole aina riittäviä tietoja toistensa maksamista etuuksista ja niiden perusteista. Tavallisimmin sosiaaliturvan väärinkäytöstä tai siihen kohdistuvasta rikoksesta on kysymys silloin, kun henkilölle maksetaan päällekkäisiä etuuksia useasta eri järjestelmästä ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi.

Sosiaaliturvan tarkoituksen ja sen yhteiskunnallisen rahoituksen huomioon ottaen, järjestelmien väärinkäyttöä päällekkäisten ja aiheettomien korvausten saamiseksi on pyrittävä ehkäisemään. Siksi momentin 2 kohdassa säädetään vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta luovut-

taa julkisuuslain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuille viranomaisille salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä sellaisia lain toimeenpanoon perustuvia tietoja, joita tarvitaan viranomaisyhteistyönä toteutettavien, sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevien, yksittäisten selvitystöiden suorittamiseksi. Säännös ei sen sijaan koske säännönmukaista tietojen luovutusta. Sen tarkoittama selvitystyö voidaan toteuttaa esimerkiksi ministeriöiden tai muiden hallintoviranomaisten yhteistyönä. Säännös mahdollistaa siten myös tämän lain mukaisten salassa pidettävien tietojen yhdistämisen mainitussa tarkoituksessa muiden sosiaaliturvajärjestelmien etuuden-saajia koskeviin rekisteritietoihin.

Tämän lisäksi mainitussa kohdassa säädetään oikeudesta luovuttaa tietoja rikosten syytteenpanoa varten. Säännös on kirjoitettu siten, että se koskee myös edellä mainittujen selvitysten tuloksena ilmenevien väärinkäytös- ja rikosepäilytietojen luovuttamista poliisille rikostutkintaa ja syyttäjäviranomaiselle rikosten syytteenpanoa varten. Säännös kattaa tältä osin myös muutkin sosiaaliturvaan kohdistuvat rikokset kuin edellä mainittujen yksittäisten selvitystöiden tuloksena esiin tulleet rikosepäilyt.

Ehdotetun kohdan perusteella voidaan luovuttaa tämän lain mukaista korvausta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilötiedot, tiedot maksetuista korvauksista ja työnantajasta sekä muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevaa viranomaisen yksittäistä selvitystyötä sekä rikosten syytteenpanoa varten. Työnantajan osalta kysymykseen tulevat muun muassa tiedot työnantajan nimestä, yritys- ja liiketunnuksesta ja toimialasta. Säännöksessä tarkoitettua yksittäistä selvitystyötä tai rikosten syytteenpanoa varten ei saa kuitenkaan luovuttaa terveydentilaa koskevia tietoja.

Työtaturmavakuutus sekä liikenne- ja potilasvahinkovakuutus ovat lakisääteisiä pakollisia vakuutusjärjestelmiä, joiden maksamat korvaukset otetaan huomioon niiden ja muiden sosiaaliturvajärjestelmien korvauksia maksettaessa. Korvaus työtaturmasta maksetaan ensisijaisesti tapaturmavakuutusjärjes-

telmästä. Sillä on kuitenkin takautumisoikeus muun muassa liikenne- ja potilasvakuutuskorvauksiin, kun tapaturmavakuutuksesta korvattu vahinko kuuluu myös liikenne- tai potilasvakuutuksen piiriin. Näitä järjestelmiä toimeenpannaan useissa eri vakuutuslaitoksissa, joiden maksamista korvauksista ei ole järjestelmien välistä tai niiden sisäistä rekisteriä.

Momentin 3 kohdassa säädetään eräiden salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta paitsi tapaturmaturmaturvaa myös liikenne- ja potilasvakuutusta harjoittaviin yhteisöihin ja toimielimiin kohdistuvien rikosten ehkäisemiseksi. Ehdotetun kohdan mukaan vakuutuslaitokset ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto voisivat salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tiedot niihin tätä lakia toimeenpantaessa kohdistuneista rikoksista paitsi toisilleen, myös liikenne- ja potilasvakuutusta harjoittaville vakuutuslaitoksille sekä Liikennevakuutuskeskukselle ja Potilasvakuutuskeskukselle. Vastaavasti voitaisiin antaa tiedot tapaturmavakuutuslaitoksille ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle ilmoitetuista työtaturmista, maksetuista korvauksista ja korvauksenhakijoiden henkilötunnus ja muut yksilötiedot. Säännöksen perusteella voidaan antaa myös työnantajan tunnistetiedot tämän ollessa korvauksen hakijana. Mainittujen tietojen luovuttaminen voi olla välttämättömiä esimerkiksi sen selvittämiseksi, onko samasta vahingosta haettu tai maksettu päällekkäisiä korvauksia. Mainittujen tietojen luovuttaminen edellyttää lisäksi, että tietosuojalautakunta on antanut tällaisten tietojen käsittelyyn henkilötietolain 43 §:ssä tarkoitettua luvan. Tietosuojalautakunta voi myös liittää lupaan henkilötietolain 43 §:n 3 momentissa tarkoitettuja määräyksiä rekisteröidyn yksityisyyden suojaamiseksi. Säännös vastaa pääosin vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n 6 kohtaa, jota ei ehdotetun 64 h §:n perusteella sovellettaisi tämän lain toimeenpanon osalta.

Momentin 4 kohdassa säädetään vakuutuslaitosten ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta luovuttaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä verohallinnolle. Luovutuk-

sen kohteena voivat olla tiedot, jotka ovat verohallinnolle välttämättömiä ennakkoperintälaissa (1118/1996) säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Luovuttaminen edellyttää, että on aihetta epäillä, ettei työnantaja ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan. Vastaava säännös on muun muassa työeläkelainsäädännössä. Tietoja ennakkoperintävelvollisuuden laiminlyönnistä tulee esille esimerkiksi tapaturmavakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevien tapausten yhteydessä. Vakuuttamisvelvollisuus, vakuutusmaksun suuruus ja vahingoittuneelle maksettavat ansionmenetykskorvaukset perustuvat työstä maksettuun, ennakonpidätyksenalaiseen, vastikkeeseen.

Momentin 5 kohdassa säädetään vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja, jotka ovat välttämättömiä eri korvausvelvollisten tahojen samaa vakuutustapahumaa koskevan vastuun selvittämiseksi. Tietoja voidaan luovuttaa paitsi liitolle ja tapaturmavakuutuslaitoksille, myös muuta lakisääteistä vakuutusta harjoittavalla vakuutuslaitokselle tai toimielimelle. Tällaisia ovat liikennevakuutusta ja potilasvakuutusta harjoittavat vakuutuslaitokset sekä Liikenne- ja Potilasvakuutuskeskus. Tapaturmavakuutuslaitokset joutuvat selvittämään keskinäistä korvausvelvollisuutta erityisesti pitkän altistusajan vaativissa ammattitauoissa. Niissä korvausvelvollisuus määräytyy viimeisen alttiseisen työsuhteen perusteella. Lain 43 § edellyttää tällöin muun muassa korvauksen hakijaa koskevien terveys- ja altistustietojen siirtämistä mahdollisten korvausvelvollisten vakuutuslaitosten välillä. Eri vakuutuslaitosten vastuuta samasta vahingosta voidaan joutua selvittämään myös muita lakisääteisiä vakuutuksia toimeenpanevien vakuutuslaitosten ja toimielinten välillä.

Momentin 6 kohdassa säädetään takautumisoikeuden toteuttamista varten välttämättömien tietojen luovuttamisesta. Lain 61 §:n perusteella vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on takautumisoikeus tämän lain perusteella suorittamansa korvauksen määrään saakka vahingon aiheuttajaan tai muuhun korvausvelvolliseen nähden. Takautumisvaateen tekeminen edellyttää, että myös sen kohteena oleva vahingon-

aiheuttaja saa riittävät tiedot korvatusta vahingosta. Takautumisoikeus voi kohdistua myös muuhun kuin lakisääteistä vakuutusta harjoittavaan vakuutuslaitokseen esimerkiksi vastuuvakuutuksen perusteella.

Jälleenvakuutuksella tarkoitetaan sitä, että vakuutusyhtiö vakuuttaa edelleen sen osan riskistä toisessa vakuutusyhtiössä, jota se ei voi itse kantaa. Tällöin tarvitaan tietoja muun muassa vakuutettavista riskeistä, joihin voi sisältyä ensivakuutuksenottajana olevaa työnantajaa koskevia salassa pidettäviä tietoja. Momenttiin ei ole otettu erikseen määräyksiä tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta luovuttaa toiselle vakuutuslaitokselle jälleenvakuutuksen järjestämistä varten välttämättömiä tietoja. Jälleenvakuutustoimintaa säännellään vakuutusyhtiölaissa, eikä kysymys siten ole varsinaisesti tämän lain toimeenpanosta. Siksi tällaiseen tietojen luovuttamiseen sovellettaisiin vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n määräyksiä.

Momentin 7 kohdassa säädetään työntekijöitä varten tapaturmavakuutuksen ottaneen työnantajan oikeudesta saada vakuutuksen myöntäneeltä vakuutuslaitokselta ne tiedot vakuutuksesta korvatuista työtapaturmista ja ammattitauoista, jotka vaikuttavat työnantajan tapaturmavakuutusmaksun määrään. Työnantajan vakuutuksen perustella korvatut työtapaturmat ja ammattitaudit vaikuttavat tietyin edellytyksin suoraan tämän tapaturmavakuutusmaksun suuruuteen. Siksi on tarpeen, että työnantaja saa tällaisissa tapauksissa kaikki vakuutusmaksun määrään vaikuttavat tiedot. Niiden perusteella työnantaja voi arvioida vakuutusmaksun oikeellisuutta ja tarvittaessa tehdä vakuutusmaksua koskevan perustealitituksen. Tällaisia tietoja ovat muun muassa korvattujen vahinkojen yksilöimiseksi tarvittavat tiedot sekä tiedot niistä korvauksista, jotka vaikuttavat vakuutusmaksun suuruuteen. Ehdotetun kohdan perusteella työnantajalla on oikeus saada muun muassa tapaturmassa vahingoittuneiden ja ammattitautiin sairastuneiden työntekijöidensä nimi, henkilötunnus, vahinkopäivä ja muut tiedot korvattujen vahinkojen yksilöimiseksi. Lisäksi työnantajalla on oikeus saada tieto niiden korvausten määristä, jotka vaikuttavat vakuutusmaksuun. Tiedonsaantioikeus koskee vain lopulliseen vakuutusmaksuun vai-

kuttavia tietoja. Säännös ei oikeuta luovuttamaan edellä mainittuja tietoja työnantajalle sellaisten vakuutusten kohdalla, joissa vakuutuksesta maksettavat korvaukset eivät vaikuta suoraan yksittäisen työnantajan vakuutusmaksun määrään, vaan vakuutusmaksu määräytyy alan yleisen tapaturmariskin mukaan.

Momentin 8 kohdassa säädetään vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta luovuttaa luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle tiedot vakuutusnottajaan tai vakuuttamisvelvolliseen työnantajaan kohdistuvasta, tähän lakiin perustuvasta, ulosottokelpoisesta saatavastaan. Tällainen saatava voi olla esimerkiksi vakuutusmaksusaatava, työnantajan omavastuun perusteella perittävä korvausosuus taikka vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöneeltä työnantajalta perittävä korvausosuus. Luovutuksen mahdollistava säännös on tarpeen, koska jäljempänä 64 h §:n 3 momentissa salassa pidettäviksi säädetään myös vakuutusnottajan taloudellista asemaa koskevat tiedot. Luovutettaessa luonnollista henkilöä koskevia luottotietoja on tällöin otettava huomioon myös, mitä henkilötietolain 24 §:ssä rekisteröidyn informoinnista säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta tapaturmavakuutusyhtiöiden toisten vakuutusyhtiöiden ja muiden yritysten kanssa muodostamissa konserneissa ja yhteenliittymissä. Vakuutusyhtiölakia muutettiin lailla 49/2002 (HE 165/2001 vp). Muutokset tulivat voimaan helmikuun 1 päivänä 2002. Niiden seurauksena vakuutusyhtiö voi mainitun lain 18 luvun 6 b §:n 1 momentin mukaan luovuttaa lain 6 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja, lukuun ottamatta henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja, vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai sen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla vakuutus- tai eläkelaitokselle taikka vakuutusomistusyhteisölle korvasasian hoitoa, vakuutus sopimuksen tekemistä ja vakuutusliikkeen harjoittamisen kannalta tarpeellisten muiden tehtävien hoitamista varten. Samoin vakuutusyhtiö voi luovuttaa muita kuin arkaluonteisia tietoja sen kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja

vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (44/2002) tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla toiselle yritykselle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia ja ryhmittymän riskienhallintaa varten. Samassa yhteydessä muutetun 6 b §:n 2 momentin mukaan vakuutusyhtiö voi lisäksi arkaluonteisia tietoja lukuun ottamatta, luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu vakuutusyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Vakuutusyhtyritysryhmä määrittää vakuutusyhtiölain 14 b luvussa. Taloudellisella yhteenliittymällä tarkoitetaan viimeksi mainitun hallituksen esityksen perustelujen mukaan samaa kuin luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) 94 §:ssä.

Tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavat vakuutusyhtiöt voivat kuulua edellä mainittuihin konserneihin, taloudellisiin yhteenliittymiin ja vakuutusyhtyritysryhmiin sekä rahoitus- ja vakuutusyhtyritysryhmittymiin. Työtapaturmaturvan toimeenpano on julkinen tehtävä, joka käsittää osin julkisen vallan käyttöä. Toimeenpanossa tarvittavat tiedot saadaan laissa säädetyn velvoitteen nojalla. Edellä tarkoitetuissa konserneissa ja yhteenliittymissä näitä tietoja voitaisiin käyttää hyväksi myös muussa vakuutustoiminnassa sekä yhteenliittymien muussa toiminnassa. Vakuutusyhtiölain mukaista tietojen luovuttamisoikeutta, joka mahdollistaisi muun muassa työtapaturmavakuutuksen ottaneen työnantajan ja vakuutetun työntekijän taloudellista asemaa koskevien tietojen luovuttamisen konsernien ja yhteenliittymien sisällä muutoinkin kuin tämän lain toimeenpano sitä edellyttää, ei voida pitää työtapaturmavakuutuksen sosiaalivakuutuksellisen luonteen ja sen tavoitteiden kannalta perusteltuna. Siksi jäljempänä 64 h §:n 1 momentissa ehdotetaan, ettei muun muassa vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n säännöksiä sovellettaisi tämän lain toimeenpanoon.

Pykälän 2 momentin säännöksillä kiellettäisiin tapaturmavakuutusyhtiötä tai sen asiameistä luovuttamasta tämän lain perusteella saamia, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten

alaisia tietoja vakuutuslaitoksen kanssa samaan konserniin, vakuutusyhtiölain 14 b luvussa tarkoitettuun vakuutusyhtyrühmään, saman lain 18 luvun 6 b §:ssä tarkoitettuun taloudelliseen yhteenliittymään taikka rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla toiselle yritykselle muutoin kuin tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten tai, jos siitä erikseen lailla säädetään. Momentin säännökset sallivat siten tapauksissa, joissa edellä tarkoitettuihin yhteenliittymiin kuuluvat yritykset tarjoavat asiakkailleen saman nimen alla kokonaisvaltaista asiakaspalvelua, että yhteenliittymään kuuluvan yrityksen työntekijä voisi esimerkiksi vastaanottaessaan korvausvaatimuksen taikka asiakirjan, tarkistaa yhteenliittymään kuuluvan tapaturmavakuutusyhtiön rekisteristä, liikeykö hakemus tai asiakirja siellä vireillä olevaan asiaan. Säännöksessä on otettu myös huomioon, että esimerkiksi tapaturmavakuutusyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla työeläkeyhtiöllä on oikeus saada tapaturmavakuutusyhtiöltä työeläkejärjestelmän toimeenpanoa varten tarvitsemansa tiedot työeläkelainsäädäntöön sisältyvien tiedonsaantisäännösten perusteella.

Pykälän 3 momentin säännöksillä kielletään tämä lain mukaista vakuutusta harjoittava vakuutusyhtiötä käyttämästä hyväksi muussa toiminnassaan tämän lain toimeenpanoon perustuvia, salassapitosäännösten tai muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten alaisia tietoja, jollei siitä lailla erikseen säädetä. Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoitetaan yksityisissä vakuutusyhtiöissä, joissa useimmiten harjoitetaan saman organisaation puitteissa myös muuta henkilö- ja vahinkovakuutusliikettä. Mitä edellä 2 momentin kohdalla todettiin seikoista, joiden perusteella työtapaturmaturvan toimeenpanoon liittyviä salassa pidettäviä tietoja ei tulisi voida käyttää hyväksi vakuutusyritysten yhteenliittymien toiminnassa, koskee myös näiden tietojen hyväksikäyttöä tapaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön muussa toiminnassa. Siksi momentissa nimenomaisesti kielletään tällainen tietojen hyväksikäyttö, vaikkakin myös henkilötietolain 7 § asettaa rajoituksia tietojen käytölle muuhun kuin niiden alkupe-

räiseen käyttötarkoitukseen. Jos mainittuja tietoja on tarpeen käyttää tapaturmavakuutusyhtiön muussa vakuutustoiminnassa, tietojensaanti edellyttää asianomaisen suostumusta tai tietojen hyväksikäyttöön oikeuttavaa lainsäädäntöä. Momenttiin sisältyisi myös kielto luovuttaa vastaavia tietoja vakuutusyhtiön yhtiöoikeudellista päätösvaltaa käyttävälle elimelle.

Pykälän 4 momentissa säädetään eräistä poikkeuksista pykälän 2 ja 3 momentin mukaiseen tietojen luovutus- ja hyväksikäyttökieltoon. Julkisuuslain 24 §:n perusteella salassa pidettäviä ovat työtapaturmavakuutuksen ottaneen työnantajan liike- ja ammatillisuuksia koskevat tiedot sekä ehdotetun 64 h §:n 3 momentin mukaan myös asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat vakuutusnottajan ja työnantajan taloudellista asemaa. Vakuutusnottajana olevaa työnantajaa koskevien tietojen luovutusta ja hyväksikäyttöä ei ole perusteltua rajoittaa silloin, kun tietoja luovutetaan tai hyväksikäytetään 2 momentissa tarkoitettujen yhteenliittymien sisällä vakuutusnottajaan kohdistuvassa asiakaspalvelussa, asiakassuhteen hoidossa ja muissa asiakashallintaan kuuluvissa tehtävissä. Siksi momentin mukaan tapaturmavakuutusyhtiö saisi luovuttaa sen estämättä, mitä pykälän 2 ja 3 momentissa säädetään, toiselle samaan yhteenliittymään kuuluvalla yritykselle ja käyttää hyväksi harjoittamassaan muussa vakuutustoiminnassa työtapaturmavakuutusnottajaa koskevia, asiakaspalvelua, asiakassuhteen hoitoa ja muuta asiakashallintaa varten tarpeellisia tietoja. Tällaisia tietoja ovat työnantajan tai yrittäjän nimi, tämän henkilö-, yritys- ja yhteisötunnus sekä asiakastunnus, yhteystiedot, tiedot yrityksen omistussuhteista ja tämän lain mukaisista vakuutusjärjestelyistä sekä niiden perusteena olevasta palkkasummasta samoin kuin näihin tietoihin rinnastettavat, asiakashallintaan liittyvät tiedot. Muita lueteltuihin rinnastettavia tietoja ovat esimerkiksi tiedot työnantajan osoitteesta, kotipaikasta, kielestä ja suoramarkkinointikiellosta. Säännös ei estäisi näin ollen konsernin, yritysryhmän tai taloudellisen yhteenliittymän yhteisen asiakasrekisterin pitämistä. Sen sijaan muutoin työnantajan tai yrittäjän taloudellisesta asemasta, kuten lainoista, lainaoikeuksista tai esimerkiksi

maksuhäiriöistä ei ehdotetun momentin perusteella saisi antaa tietoja. Tietojenanto-oikeus ei ulottuisi tapaturmavakuutettuja työntekijöitä koskeviin tietoihin. Näin ollen esimerkiksi tietoa vakuutuksenottajan yksittäiselle työntekijälle maksamasta palkkasummasta ei voida luovuttaa tai hyväksikäyttää muussa toiminnassa.

64 d §. Pykälä on uusi. Siinä säädetään tapauksista, joissa Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus luovuttaa tehtäviään varten saamia tietoja eteenpäin. Ehdotetun pykälän 1 kohdan mukaan Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus luovuttaa Tilastokeskukselle tiedot, jotka ovat välttämättömiä Tilastokeskuksen toimialaan kuuluvien, yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laadintaa varten. Säännöksessä on lueteltu esimerkkeinä keskeisimmät siinä tarkoitetuista tietotyypeistä. Ne koskevat vahingon sattumisaikaa ja -paikkaa, sattumisolosuhteita ja syitä, tapaturmavammojen tai ammattitaudin laatua ja niistä aiheutuneen työkyvyttömyyden kesto. Säännöksen tarkoittamia tietoja ovat myös muut mainittua tarkoitusta varten välttämättömät, tapaturmailmoitukseen perustuvat tiedot. Säännöksessä tarkoitettavat tiedot Tapaturmavakuutuslaitosten liitto saa vakuutuslaitoksilta ja Valtiokonttorilta 64 §:n 1 ja 2 momentin nojalla. Säännöksessä mainittuihin tietoihin sisältyy myös vahingoittuneen henkilötunnus. Henkilötunnuksen luovuttaminen tässä yhteydessä on välttämätöntä, jotta tapaturmavakuutusjärjestelmältä saatavia tietoja voidaan yhdistää tutkimustarkoituksessa muihin Tilastokeskuksen tietokantoihin. Tämä jo nykyisen 64 §:n 3 momentin perusteella noudatettava menettely on perusteltua muun muassa päällekkäisen hallinnollisen työn ehkäisemiseksi.

Pykälän 2 kohtaan sisältyvät nykyisin 64 a §:ssä olevat määräykset. Ne koskevat Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeutta luovuttaa Työterveyslaitokselle työperäisten sairauksien rekisteriä varten tarvittavat tiedot. Luovutettavat tiedot määritellään viittaamalla työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 22 §:n 2 momentin kolmanteen virkkeeseen, josta tiedot ilmenevät. Tiedot käsittävät ammattitautiin sairastuneen työntekijän henkilötiedot, asianomaista työnantajaa ja työpaik-

kaa sekä altistumisen laatua ja kestoja koskevat tiedot samoin kuin tiedot sairauden laadusta, toteamisesta ja sen aiheuttamasta haitasta sekä vakuutuslaitoksen nimestä.

Pykälän 3 kohdassa säädetään Tapaturmavakuutuslaitosten liiton oikeudesta luovuttaa vakuutuslaitoksilta saamansa tiedot niiden myöntämistä, työeläkelisään vaikuttavista, ansionmenetykskorvauksista edelleen Eläketurvakeskukselle. Tämä jo nykyisin noudatettava menettely on perusteltua päällekkäisen hallinnollisen työn estämiseksi.

64 e §. Pykälä on uusi. Sen 1 momentissa säädetään tietojen oikeellisuutta koskevasta vastuusta tämän lain mukaisia tietoja edelleen luovutettaessa. Momentin mukaan vakuutuslaitoksen tai Tapaturmavakuutuslaitosten liiton luovuttaessa 64 c ja 64 d §:n nojalla tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja eteenpäin, se on vastuussa siitä, että luovutettavat tiedot vastaavat sisällöltään niitä tietoja, jotka se itse sai niiden antajalta.

Pykälän 2 momentin säännöksillä ulotetaan tämän lain toimeenpanoa koskevat salassapitoluovutukset ja niiden rikkomista koskevat seuraamussäännökset myös niihin tahoihin, jotka ovat saaneet 64 c §:n 2 ja 4 momentin nojalla tämän lain toimeenpanoon liittyviä salassa pidettäviä tietoja ja joita eivät muutoin koske tämän lain mukaiset salassapitoluovutukset ja niiden rikkomista koskevat säännökset.

64 f §. Pykälä on uusi. Siinä annetaan julkisuuslakia ja henkilötietolakia täydentäviä määräyksiä työntekijän tietojensaantioikeuden toteuttamisesta. Asianomaisen oikeudesta saada tieto viranomaisen asiakirjasta säädetään julkisuuslain 11 §:ssä. Mainitun lain 16 §:n mukaan tieto asiakirjan sisällöstä on annettava suullisesti tai antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Rekisteröidyn oikeudesta tarkastaa häntä koskevat, henkilörekisteriin merkityt tiedot säädetään puolestaan henkilötietolain 26 §:ssä ja tarkastusoikeuden toteuttamisesta saman lain 28 §:ssä. Rekisterinpitäjän on annettava ilman aiheetonta viivytystä rekisteröidylle tilaisuus tutustua rekisteriin merkittyihin tietoihin tai annettava tiedot pyydettyinä kirjallisessa muodossa.

Oikeus tämän lain mukaisen vakuutuksen

harjoittamiseen tehtiin mahdolliseksi vuoden 1999 alusta lukien myös ulkomaisille vakuutusyhtiöille. Ne voivat harjoittaa tämän lain mukaista vakuutusta Suomessa myös suoraan ulkomailta käsin ilman Suomessa sijaitsevaa toimipaikkaa. Tässä yhteydessä täytäntöönpanoasetuksen 13 §:n 2 momenttiin tehtiin muutoksia, joiden tarkoituksena oli turvata työntekijälle käytännön mahdollisuudet saada nähtäväkseen vakuutuslaitoksen hallussa olevat, korvauspäätöstä koskevat alkuperäiset asiakirjat. Nämä julkisuuslain ja henkilötietolain edellä mainittuja säännöksiä täydentävät määräykset siirretään ehdotettavaan pykälään siten kirjoitettuna, että ne koskevat korvauspäätöksen lisäksi myös korvauskäsittelyn perusteena olevia asiakirjoja. Säännöksen mukaan vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on velvollisuus huolehtia siitä, että työntekijä saa pyynnöstä viipymättä hänen kotipaikkansa ja muut olosuhteet huomioon ottaen sopivalla tavalla tilaisuuden tutustua vakuutuslaitoksen hallussa oleviin, korvausasiaa koskeviin asiakirjoihin.

Muilta osin työntekijän ja muun asianosaisen oikeudesta tietojen saamiseen ja tiedon antamisesta asiakirjasta on säännöksen mukaan voimassa, mitä julkisuuslaissa säädetään. Julkisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaan hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee, on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitteeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Asianosaisen oikeutta tiedonsaantiin on kuitenkin rajoitettu mainitun pykälän 2 momentissa muun muassa silloin, kun tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeitä yksityistä etua. Näin ollen jokaisessa yksittäisessä tapauksessa on erikseen harkittava, miltä osin salassa pidettävien tietojen antaminen on perustellusti tarpeen asianosaisen oikeuksien valvomiseksi ja onko tiettyjen tietojen antaminen tällöin vastoin esimerkiksi vahingoittuneen työntekijän erittäin tärkeää etua. Tämä koskee erityisesti terveystietoja ja muita arkaluonteisia tietoja. Silloin, kun työnantaja on asianosainen myös korvausasiassa, tällä on tapaturmavakuutuslain 41 e §:ään perustuva oikeus saada vakuutuslaitokselta korvausasiaa koskeva valituskelpoinen päätös. Täl-

löin on aina jokaisessa tapauksessa erikseen arvioitava, minkälaisia tietoja työnantajalle annettavaan päätökseen on perusteltua, mainitut säännökset huomioon ottaen, sisällyttää.

Asianosaisella ei ole julkisuuslain 11 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan mainitun pykälän 1 momentin mukaista oikeutta tietojen saantiin esittelymuistioon, ratkaisuehdotukseen ja niihin verrattavaan muuhun, viranomaisen asian valmistelua varten laatimaan, asiakirjaan ennen kuin asian käsittely on viranomaisessa päättynyt. Näin ollen työtapa-turmassa vahingoittuneella tai muulla asianosaisella ei ole esimerkiksi oikeutta saada tietoa tapaturmavakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin korvausasiassa päätöksentekoa varten antamasta lääketieteellisestä kannanotosta, joka on tämän lain 41 d §:n mukaan merkittävä asiakirjoihin, ennen kuin korvausasia on vakuutuslaitoksen päätöksellä ratkaistu.

Jos vakuutuslaitos kieltäytyy tietojen antamisesta tai asianosaisen tarkastusoikeuden toteuttamisesta, sen on annettava asiasta päätös. Siihen voidaan hakea muutosta siten kuin julkisuuslain 33 §:ssä säädetään. Ehdotettavaan pykälään on selvyuden vuoksi otettu erillinen viittaus työntekijän oikeudesta tarkastaa häntä koskevat, vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton taikka muun lain toimeenpanoon osallistuvan toimielimen henkilörekisteriin talletetut tiedot siten kuin siitä henkilötietolaissa säädetään. Vakuutuslaitosten tulisi myös antaa henkilökunnalleen ohjeistusta siitä, miten tarkastusoikeutta käytettäessä käytännössä menetellään. Täytäntöönpanoasetuksen 13 §:n 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

64 g §. Pykälä on uusi. Siihen siirretään tarpeellisin osin täytäntöönpanoasetuksen 19 §:n nykyiset määräykset. Ne koskevat työnantajan velvollisuutta pitää tapaturmaluetteloa ja antaa siitä tietoja työsuojeluviranomaiselle, poliisille, työntekijöiden valitsemalle työsuojeluvaltuutetulle sekä vakuutuslaitoksille ja muutoksenhakuelimille. Koska luettelon pitäminen edellyttää salassa pidettävien tietojen käsittelyä, asiasta on perusteltua säätää lain tasolla. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin luettelonpidon tarkoituksesta ja tärkeimmistä luetteloon merkittävistä tiedoista. Luetteloa pidettäisiin tapa-

turmien ehkäisyä sekä korvaus- ja vakuutusasian selvittämistä varten. Luetteloon merkittävät tiedot koskisivat työtaturman sattumisaikaa, siihen johtaneita olosuhteita ja syitä, työn laatua, jossa tapaturma sattui, työtaturman aiheuttamia vammoja. Lisäksi luetteloon merkittäisiin vahingoittuneen henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot. Mikäli se on mahdollista, luetteloon olisi merkittävä myös kahden tapaturman sattua paikalla olleen henkilön nimi ja osoitetiedot. Luetteloon olisi merkittävä muutkin edellä mainittuja tarkoituksia varten välttämättömät tiedot.

Säännös on kirjoitettu siten, että se mahdollistaa velvollisuuden täyttämisen myös niin, että työnantaja tekee toimeksiantosopimuksen luettelon pitämisestä tapaturmavakuutusyhtiönsä kanssa. Työnantaja vastaa kuitenkin velvollisuuden täyttämisestä ja luettelon on oltava aina työnantajalla käytävissä muun muassa työsuojeluviranomaisia varten. Täytäntöönpanoasetuksen 19 § ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Samoin ehdotetaan kumottavaksi mainitun asetuksen 18 §, joka koskee työnantajan velvollisuutta pitää kirjaa työntekijänsä saamasta palkasta ja muista eduista, työssäolon ajasta ja työn laadusta. Säännös on tarpeeton muun muassa kirjanpitolain (1336/1997) ja työaikalain (605/1996) vastaavien velvoitteiden vuoksi.

Pykälän 2 momentin mukaan tapaturmaluettelo olisi salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä näytettävä pyydettyä asiaomaiselle työsuojeluviranomaiselle, poliisille ja työntekijöiden valitsemalle työsuojeluvaltuutetulle niiden lailla säädettyjen tehtävien suorittamista varten. Tapaturmavakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla olisi oikeus tarvittaessa saada tieto tapaturmaluettelosta 64 a §:n nojalla.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia määräyksiä tapaturmaluettelon pitamisestä ja siihen merkittävistä tiedoista voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

64 h §. Pykälä on uusi. Sen 1 momentilla selkeytetään julkisuuslain ja vakuutusyhtiölain tietojen saamista ja antamista sekä salassapitoa koskevien säännösten soveltamista työtaturmavakuutuksen toimeenpanoon liittyviin asiakirjoihin ja tietoihin. Työtaturmavakuutuksen toimeenpano on lakiin pe-

rustuva julkinen tehtävä. Toimeenpano tapahtuu yksityisissä vakuutusyhtiöissä ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitossa. Työtaturmavakuutusta toimeenpanevat vakuutusyhtiöt harjoittavat tämän ohella yleensä myös muuta lakisääteistä vakuutusta, kuten liikenevakuutusta sekä yksityistä vahinkovakuutusta. Näihin vakuutusyhtiöihin sovelletaan julkisuuslakia sen 4 §:n 2 momentin mukaan silloin, kun ne tapaturmavakuutuslakia toimeenpannessaan käyttävät julkista valtaa.

Kuten esityksessä on aikaisemmin todettu, julkisen vallan käytön keskeiseen sisältöön on katsottu kuuluvan puuttuminen hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella yksityisen oikeusasemaan. Julkisen vallan käytönä pidetään muun muassa lain mukaisista etuuksista päättämistä. Tapaturmavakuutuslain täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistä julkisen vallan käytön piiriin kuuluvat lähinnä korvausoikeuden ratkaisemiseen, korvausten myöntämiseen ja maksamiseen, vakuutamisvelvollisuuden laiminlyöntiin sekä vakuutusmaksujen määräämiseen ja perimiseen liittyvät tehtävät. Sen sijaan tämän lain mukaiseen tilastointiin liittyviä tehtäviä ei voida lähtökohtaisesti pitää julkisen vallan käyttönä. Julkisen vallan käyttöön eivät kuulu myöskään työtaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön yhtiöoikeudelliseen päätöksentekoon ja hallintoon liittyvät tehtävät eikä myöskään sen varojen sijoitustoiminta. Ne eivät toisaalta myöskään kuulu tapaturmavakuutuslaissa säänneltyyn toimeenpanoon, vaan niistä säädetään vakuutusyhtiölaissa.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto hoitaa osin vastaavanlaisia tehtäviä kuin työtaturmavakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö. Siksi on perusteltua, että myös Tapaturmavakuutuslaitosten liiton kohdalla tapaturmavakuutuslain toimeenpanoon liittyvien asiakirjojen julkisuus määräytyisi samoin perustein kuin tapaturmavakuutusyhtiöissä. Sen vuoksi pykälän 1 momentissa säädetään vastaavasta poikkeuksesta, joka on soveltamisalan suhteen tehty julkisuuslain 4 §:n 1 momentissa Eläketurvakeskuksen osalta. Julkisuuslakia sovellettaisiin Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon näin ollen vain siltä osin kuin se käyttää tapaturmavakuutuslakia toimeenpannessaan julkista valtaa. Selkeyden vuoksi

momentissa säädetään tästä myös tapaturmavakuutuslaitosten osalta. Työtapaturmaturvan toimeenpanoon osallistuvat myös tapaturmavakuutuslaissa säädetyt muutoksenhakuelimet ja Valtiokonttori. Niiden toimintaan sovelletaan julkisuuslakia sen 4 §:n 1 momentin perusteella.

Tapaturmavakuutuslain 29 §:n mukaan tapaturmavakuutusta harjoittavaan vakuutusyhtiöön sovelletaan tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutusliikkeen osalta myös vakuutusyhtiö lakia ja ulkomaiseen vakuutusyhtiöön ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettua lakia, jollei tapaturmavakuutuslaista muuta johdu. Mainitun viittaussäännöksen kautta tapaturmavakuutuslain toimeenpanon osalta tulisivat sovellettaviksi myös vakuutusyhtiö lain 18 luvun 6 §, 6 b ja 6 c §:n sisältämät, vaitiolovelvollisuutta ja niiden piiriin kuuluvien tietojen luovuttamista koskevat säännökset ilman edellä kumottavaksi ehdotettua 56 a §:ää, joka sisältää tämän lain nykyisen, vaitiolovelvollisuutta koskevan säännöksen. Lisäksi sovellettavaksi tulisi vakuutusyhtiö lain 18 luvun 6 a §, joka koskee vakuutuslaitosten ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaa valvovan sosiaali- ja terveysministeriön ja Vakuutusvalvontaviraston oikeutta salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen. Sama koskisi ulkomaisien yhtiöiden kohdalla ulkomaista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n 1 ja 4—6 momentin sekä 80 §:n vastaavia säännöksiä.

Vakuutusyhtiö lain 18 luvun 6, 6 b ja 6 c §:n säännökset ja niitä vastaavat ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskevat säännökset eivät kuitenkaan sellaisinaan sovellu, kuten edellä todettiin, työtapaturmavakuutuksen toimeenpanoon. Siksi momentissa säädetään, ettei vakuutusyhtiö lain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain viimeksi mainittuja säännöksiä sovellettaisi vakuutusyhtiöissä tapaturmavakuutuslakia täytäntöön pantaessa. Siltä osin kuin kysymys on julkisen vallan käytöstä, tapaturmavakuutuslain toimeenpanoon liittyvien asiakirjojen ja tietojen julkisuus määräytyisi vakuutuslaitoksessa ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitossa ehdotetun momentin mukaan julkisuuslain säännösten mukaan, jollei tässä laissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä

asiakirjoja ja niihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa ilman asianomaisen suostumusta kuitenkin vain, jos tietojen antamisesta tai oikeudesta tietojen saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Sen vuoksi myös edellä mainittuihin vakuutusyhtiö lain säännöksiin sisältyvät määräykset tietojen luovuttamisesta on soveltuvin osin sisällytetty lähinnä tämän lain 64 c §:n säännöksiin.

Vakuutusyhtiö lain 18 luvun 6, 6 b ja 6 c §:n vaitiolovelvollisuutta ja niiden piiriin kuuluvien tietojen luovuttamista koskevat säännökset jäisivät kuitenkin sovellettaviksi tapaturmavakuutusyhtiöiden yhtiöoikeudelliseen päätöksentekoon ja hallintoon, niiden varojen sijoittamiseen ja jälleenvakuuttamiseen, koska tältä osin kysymys ei ole tapaturmavakuutuslaissa säädetyistä toimeenpanosta.

Pykälän 2 momentilla saatetaan julkisuuslain mukaiset salassapito- ja vaitiolovelvoitteet sekä hyväksikäyttökielto koskemaan yhdenmukaisuuden vuoksi myös sellaisia tapaturmavakuutuslakia toimeenpantaessa saatuja ja laadittuja asiakirjoja ja tietoja, jotka eivät ole julkisen vallan käytön piiriin kuuluvaa tehtävää varten laadittuja tai saatuja ja jotka eivät siksi kuulu julkisuuslain soveltamispiiriin. Määräys on tarpeen, koska näitä asiakirjoja ja tietoja eivät pykälän 1 momentin mukaan koske myöskään vakuutusyhtiö lain 18 luvun vaitiolovelvollisuuteen liittyvät säännökset. Momentin määräyksillä ulotetaan vastaavasti myös julkisuuslain mukaisten salassapitovelvoitteiden rikkomista koskevat rangaistussäännökset koskemaan momentissa säädetyn salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden sekä hyväksikäyttökiellon rikkomista. Lisäksi myös julkisuuslain 7 luvun määräykset salassapidosta poikkeamisesta saatetaan koskemaan soveltuvin osin momentissa tarkoitettuja tietoja. Tämä merkitsee sitä, että mainittuja tietoja voidaan luovuttaa vain sen suostumuksella, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuudesta on säädetty taikka jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on tässä tai muussa laissa nimenomaisesti säädetty. Momentin määräyksillä yhdenmukaistetaan tapaturmavakuutuslain toimeenpanoon liittyvät salassapitovelvoitteet ja niiden rikkomista koskevat säännökset. Ehdotetulla 2 momentilla ei ole

kuitenkaan tarkoitus muutoin laajentaa julkisuuslain soveltamista tapaturmavakuutusyhtiöihin ja Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon. Siten laajennus ei koske esimerkiksi julkisuuslain mukaista julkisuusperiaatetta ja muita siihen sisältyviä velvoitteita.

Pykälän 3 momentissa säädetään eräin osin laajemmasta asiakirjan salassapidosta kuin julkisuuslaissa. Julkisuuslaissa säädetään salassa pidettäväksi yksityisen liike- ja ammatillisaisuuden sisältävät asiakirjat. Niiden lisäksi salassa pidettäväksi säädetään sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityistä elinkeinotoiminta koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista. Julkisuuslain perustelujen mukaan liike- ja ammattisalaisuuden käsite on varsin suppea. Muut kuin sellaisiksi katsottavat, yksityistä elinkeinotoiminta koskevat, tapaturmavakuutuksen toimeenpanoon liittyvät tiedot olisivat siten lähtökohtaisesti julkisia, jos tietojen luovuttaminen niistä ei aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle konkreettista taloudellista vahinkoa.

Tapaturmavakuutuslain toimeenpanon yhteydessä saatujen, vakuutuksenottajan taloudellista asemaa kuvaavien tietojen kohdalla ei ole yleistä julkisuustarvetta. Sama koskee myös muun kuin vakuutuksenottajan asemassa olevan työnantajan taloudellista asemaa koskevia tietoja. Muun kuin vakuutuksenottajana olevan työnantajan taloudelliseen asemaa kuvaavia tietoja voidaan tarvita perusteena esimerkiksi vahingoittuneen ansiomenetykskorvausta määrättäessä. Kysymys voi olla muun muassa siitä, maksetaan yrityksessä tulospalkkioita ja niiden määrästä. Siksi julkisuuslain mukaista salassapitovelvollisuutta laajennettaisiin pykälän 3 momentissa. Laajennus vastaisi vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 §:n salassapitosäännöstä. Tämän lain mukaisen vakuutuksen voi ottaa omaa työtään varten vapaaehtoisesti myös elinkeinonharjoittajana taikka yhtiömuodossa toimintaa harjoittava yrittäjä, jolla ei ole palve-

luksessaan työntekijöitä. Siksi säännöksessä mainitaan sekä työnantaja että vakuutuksenottaja. Työnantajan ja vakuutuksenottajan taloudellista asemaa koskevalla tiedolla tarkoitetaan esimerkiksi tietoa vakuutusmaksun perusteena käytetystä, työntekijöille maksettusta palkkasummasta, palkkojen määräytymisperusteista ja työnantajan tapaturmavakuutusmaksun määrästä. Ehdotettua poikkeusta lukuun ottamatta tapaturmavakuutuslain toimeenpanossa salassa pidettävät asiakirjat ja tiedot määräytyvät julkisuuslain 24 §:n mukaan.

64 i §. Pykälä on uusi. Siinä säädetään tietojen antamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälässä laajennettaisiin julkisuuslain 29 §:n 3 momentin mukaista oikeutta tietojen saamiseen teknisen käyttöyhteyden avulla. Mainitun säännöksen mukaan viranomaisella voi antaa toiselle viranomaiselle teknisen käyttöyhteyden henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn tehtävän mukaan otettava päätöksenteossaan huomioon. Jos tällöin on kuitenkin kysymys salassa pidettävistä tiedoista, tietoja saa teknisen käyttöyhteyden avulla hakea vain sellaisista henkilöistä, jotka ovat antaneet siihen suostumuksensa tai salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta on erikseen nimenomaisesti säädetty toisin.

Tämän lain mukaiset korvaukset on otettava huomioon muiden lakisääteisten sosiaalivakuutusjärjestelmien etuuksia maksettaessa. Työtaturmakorvausta maksetaan vuosittain lähes 150 000 työtaturman ja ammattitautin johdosta. Lakisääteisen sosiaaliturvan luonne ja sen toimeenpanolle asetetut nopeus- ja tehokkuusvaatimukset ja asioiden runsaslukuisuus edellyttävät, että tiedot, jotka sosiaalivakuutusjärjestelmillä on oikeus tehtäviensä toimeenpanoa lain perusteella saada, voivat liikkua mahdollisimman nopeasti ja joustavasti ilman asianomaisen suostumusta silloinkin, kun tiedot ovat salassa pidettäviä. Sosiaalivakuutusjärjestelmien toimeenpano käsittää usein varsinaisen päätöksenteon lisäksi myös muita laissa säädettyjä toimeenpanotehtäviä. Siksi oikeutta tietojen saantiin teknisen käyttöyhteyden avulla ei ole perusteltua rajoittaa vain päätöksentekoa varten tarvittaviin tietoihin niin kuin julkisuuslain

29 §:n 3 momentissa.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädetään edellytyksistä, joilla tapaturmavakuutusyhtiö ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto voivat avata teknisen käyttöyhteyden. Momentin 1 kohdan mukaan tapaturmavakuutuslaitos ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto voivat avata teknisen käyttöyhteyden lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka näillä yhteisöillä ja laitoksilla on muutoinkin oikeus saada tämän tai muun lain perusteella tehtäviensä toimeenpanoa varten.

Momentin 2 kohdassa säädetään vastaavasta oikeudesta tietojen luovuttamiseen teknisen käyttöyhteyden avulla 64 c §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille ja toimielimille Suomea sitovien sosiaaliturvasopimusten ja sosiaaliturvaa koskevien kansanvälisten säädösten mukaisten tehtävien hoitamista varten.

Pykälän 2 momentissa säädetään oikeudesta hakea 1 momentin mukaan avatun teknisen käyttöyhteyden avulla salassa pidettäviä henkilötietoja myös ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapidosta on säädetty.

Teknisen käyttöyhteyden saajan on julkisuuslain 13 §:n 2 momentin ja hyvää tiedonhallintatapaa koskevan 18 §:n perusteella annettava ennen käyttöyhteyden avaamista sen avaajalle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti. Henkilötietolain 32 §:n perusteella rekisterinpitäjän on toteutettava tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi asiattomalta pääsylvä tietoihin tai muulta laittomalta käsittelyltä myös silloin, kun kysymys on teknisestä käyttöyhteydestä. Toimenpiteiden toteuttamisessa on otettava huomioon muun muassa käytettävissä olevat tekniset mahdollisuudet, toimenpiteiden aiheuttamat kustannukset, käsiteltävien tietojen laatu, määrä ja ikä sekä käyttöyhteyden merkitys yksityisyyden suojan kannalta. Teknisen käyttöyhteyden avaajan on myös omalta osaltaan varmistettava tietojen suojaus. Teknisen käyttöyhteyden avaamisesta sovittaessa olisi määriteltävä käyttöyhteyden voimassaoloaika, henkilöt, jotka saavat yhteyttä käyttää, vastuukysymykset ja muut käyttöedellytykset. Tämän lisäksi so-

pimuksessa tulisi määritellä, miten tietojen suojaaminen ja salassapito toteutetaan, miten seuranta järjestetään sekä väärinkäytösten seuraamukset. Ehdotettu pykälä koskee teknisen käyttöyhteyden avaamista myös vakuutuskonserneissa ja erilaisissa yhteenliittymissä, joihin tämän lain mukaista vakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö voi kuulua.

65 §. Pykälän sisältää tarkistettuina nykyiset määräykset työnantajan velvollisuudesta pitää työpaikalla näkyvillä tämä laki ja korvauksen hakemista varten tarvittava tieto kyseisen työn vakuuttaneesta vakuutuslaitoksesta. Pykälään on lisätty nykyisin täytäntöönpanoasetuksen 21 §:ssä oleva määräys. Sen mukaan työnantajan on huolehdittava siitä, että työpaikalla on nähtävillä tieto siitä, sisältääkö työnantajan vakuutus 12 §:n 1 momentissa säädetyn työnantajan omavastuun.

Pykälässä säädetään lisäksi työnantajan velvollisuudesta pitää työpaikalla nähtävänä tämän lain mukaista vahingoittuneen henkilötietojen käsittelyä koskeva informaatio. Sen vakuutusyhtiö on velvollinen ehdotetun 31 §:n 3 momentin mukaan antamaan vakuutuksen ottavalle työnantajalle. Pykälässä säädetään lisäksi asianomaisen työsuojeluviranomaisen velvollisuudesta valvoa, että työnantaja täyttää pykälässä säädettyt velvollisuudet. Työsuojeluviranomaisen valvontavelvollisuudesta säädetään nykyisin täytäntöönpanoasetuksen 22 §:n 2 momentissa. Se ja täytäntöönpanoasetuksen 21 § ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina.

1.2. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki

7 §. Pykälän 3 momenttiin tehdään säännösviittausta koskeva tekninen korjaus. Pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua maatalousyrittäjien eläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä koskevan eläkelaitoksen tai muutoksenhakuelimen päätöksen tiedoksisaantiin sovelletaan, mitä ehdotetun tapaturmavakuutuslain 53 c §:n 6 momentissa säädetään. Tällaisen päätöksen katsotaan tulleen maatalousyrittäjän tiedoksi, jos ei muuta näytetä viimeistään seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaan osoitteeseen.

8 §. Lailla 330/1985 kumotun 8 §:n tilalle ehdotetaan otettavaksi uusi 8 §. Siinä säädetään, kuinka korvausta työvahingosta haetaan. Maatalousyrittäjän on toimitettava työvahinkoa koskeva vahinkoilmoitus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Vahinkoilmoituksella annetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle korvauskäsittelyä varten välttämättömät perustiedot. Vahinkoilmoitukseen on merkittäviä pykälän mukaan vahingoittuneen nimi, henkilötunnus sekä tämän muut yksilöinti- ja yhteystiedot, kuten nimi, osoite ja pankki- tai muu maksuyhteys. Vahinkoilmoitukseen on merkittävä myös työvahingon laatua, syitä ja sattumisolosuhteita koskevat tiedot sekä tieto vahingoittuneen muusta yrittäjätoiminnasta ja työsuhteista. Tapaturma laadulla tarkoitetaan tietoja vahingon sattumismekanismista ja aiheutuneen vamman tai sairauden kohdentumisesta. Tarkemmat tiedot vammasta ja sairaudesta saadaan erikseen muun muassa vahingoittuneen hoitoon osallistuneelta lääkäriltä. Tiedot ovat välttämättömiä korvausvelvollisuuden ratkaisemiseksi. Tietoa vahingoittuneen työsuhteista ja muusta yrittäjätyöstä tarvitaan muun muassa ansionmenetykskorvauksen suuruutta määrättäessä, koska myös niistä saadut ansiot voivat vaikuttaa korvauksen määrään. Pykälän luettelo tiedoista ei ole tyhjentävä, vaan vahinkoilmoituksella on annettava muutkin korvausasiain ratkaisemista ja korvauksen maksamista varten välttämättömät tiedot. Pykälään sisältyy myös valtuutus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin vahinkoilmoitukseen merkittävistä tiedoista. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vahinkoilmoituksen kaavan. Muut korvauskäsittelyssä tarvittavat tiedot maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus saada pyynnöstä lain 9 §:n ja tapaturmavakuutuslain 64 a §:n nojalla.

9 §. Pykälän 1 momentin viittaussäännöstä muutettaisiin siten, että maatalousyrittäjää, hänen perheenjäsentään ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitosta koskevat soveltuvin osin tapaturmavakuutuslakiin tässä esityksessä ehdotetut säännökset asiakirjojen ja tietojen salassapitovelvoitteista ja niiden rikkomisesta sekä tiedonsaantioikeuksista ja

velvollisuuksista. Maatalousyrittäjä on siten muun muassa velvollinen antamaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle vakuutuksen hoitoa, vakuutusmaksun määräämistä ja korvausasian ratkaisua varten tarvittavat tiedot sekä ilmoittamaan korvaukseen vaikuttavissa olosuhteissa tapahtuvista muutoksista. Vastaavasti maatalousyrittäjällä on oikeus saada maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta sen hallussa olevat, käsiteltävää asiaa koskevat tiedot siten kuin tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Tiedot voivat liittyä muun muassa vakuuttamisvelvollisuuteen, vakuutusmaksuun ja korvausasiaan. Maatalousyrittäjän oikeudesta tarkastaa häntä itseään koskevat, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen henkilörekistereihin merkityt tiedot ja rekisterinpitäjän velvollisuudesta informoida rekisteröityä tietojen käsittelystä sekä muista rekisterinpitäjän velvollisuuksista on voimassa, mitä henkilötietolaissa säädetään.

Pykälän 2 momentin sanamuoto tarkistetaan.

19 §. Pykälässä säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle oikeus käyttää yksittäisessä tapauksessa tämän lain mukaista vakuutus- tai korvausasiaa ratkaistessaan sellaisia tietoja, jotka se on saanut muussa laissa säädetyn tehtävän suorittamista varten. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksen mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksena toimii Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Se huolehtii myös muun muassa maatalousyrittäjien eläkelain toimeenpanosta. Esimerkkinä säännöksen tarkoittamasta tietojen hyväksikäytöstä voidaan mainita maatalousyrittäjien eläkelain mukaista eläkettä varten toimitettujen, maatalousyrittäjän terveydentilaa taikka tilan toimintaa koskevien asiakirjojen hyödyntäminen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen korvausasian yhteydessä.

Edellytyksenä tietojen hyväksikäytölle on, että tiedot ilmeisesti vaikuttavat tämän lain mukaisen asian ratkaisuun ja ne on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa sekä lisäksi että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen. Säännöksen tarkoituksena on ehkäistä päällekkäistä hallinnollista työtä, jota samojen tietojen hankkiminen

erikseen jokaista maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hoitamaa eri tehtävää varten aiheuttaisi. Menettely nopeuttaa samalla asioiden käsittelyä ja ehkäisee turhien kustannusten syntymistä. Pykälässä säädetään kuitenkin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle velvollisuus ilmoittaa asianomaiselle maatalousyrittäjälle ja hänen perheyrityksensä jäsenelle säännöksen tarkoittamasta tietojen mahdollisesta käytöstä etukäteen.

22 §. Pykälän 1 momentin viittaussäännöksiin tehdään tapaturmavakuutuslakiin ehdotettujen säännösten edellyttämät muutokset. Niistä poistetaan työntekijäin eläkelain (395/1961) 18 §:n 1 momentti, koska sen sijaan sovellettaisiin tapaturmavakuutuslain 55 §:n 1 momenttiin ehdotettua rangaistussäännöstä. Siinä säädetään rangaistus työnantajan tapaturmavakuutuslakiin perustuvan tietojenantovelvollisuuden rikkomisesta. Rangaistussäännöstä voitaisiin soveltaa maatalousyrittäjän kohdalla muun muassa vakuutusmaksuun vaikuttavien virheellisten tietojen antamiseen.

Momenttiin lisättäisiin viittaus tapaturmavakuutuslain 64 h §:ään. Sen kautta tulevat sovellettaviksi tapaturmavakuutuslain toimeenpanossa noudatettavat asiakirjojen ja tietojen salassapitoa sekä niiden rikkomista koskevat säännökset. Lisäksi momenttiin lisätään viittaus tapaturmavakuutuslain ehdotettuun 30 b §:ään, joka koskee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen kuulumista Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon. Momentista poistetaan viittaus mainitun lain 37 §:ään. Se koskee vakuutuslaitoksen oikeutta vakuutusmaksun arvioimiseen ja korottamiseen, jos vakuutusmaksun määräämiseksi tarvittavien tietojen antaminen on laiminlyöty. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain nykyisessä 18 §:n 1 momentissa viitataan tältä osin maatalousyrittäjien eläkelain 12 §:ään, jossa säädetään vastaavasta menettelystä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutusmaksun osalta. Näin ollen viittaus 37 §:ään on tarpeeton. Samoin on poistettu viittaus tapaturmavakuutuslain 56 a §:ään, koska se on ehdotettu kumottavaksi. Momenttiin lisättäisiin viittaus tapaturmavakuutuslain 64 i §:ään, joka koskee oikeutta antaa tietoja teknisen käyttöyhtey-

den avulla.

Momentista poistetaan viittaus tapaturmavakuutuslain 64, 64 a, 65 a ja 65 b §:ään tarpeettomana. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos pitää tämän pykälän 3 momentin mukaan itse vahinkotilastoa maatalousyrittäjien työvahingoista ja niiden perusteella maksetuista korvauksista. Maatalousyrittäjien eläkelaitos ei nykyisin osallistu käytännössä Tapaturmavakuutuslaitosten liiton työtapaturma- ja ammattitautitilastointiin. Viittaus tietojensaantioikeutta koskevaan tapaturmavakuutuslain 64 a §:ään on tarpeeton edellä tämän lain 9 §:ään ehdotettujen viittaussäännösten vuoksi. Tapaturmavakuutuslain 65 a ja 65 b § ehdotetaan tapaturmavakuutuslakia koskevassa esityksessä kumottaviksi.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin 1 momentin viittaussäännöksiin ehdotetuista muutoksista johtuvat korjaukset. Säännös koskee siinä mainittujen, työntekijäin eläkelain ja tapaturmavakuutuslain työnantajaa koskevien määräysten soveltamista maatalousyrittäjään.

Pykälän 3 momentista on poistettu määräys, joka oikeuttaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen antamaan tietoja maatalousyrittäjille sattuneista vahingoista ja niistä maksetuista korvauksista Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos pitää, kuten edellä todettiin, mainittua tilastoa itse. Sen sijaan on tarpeen säilyttää oikeus antaa näitä tietoja salassapitosäännösten ja muiden tiedonsantia koskevien rajoitusten estämättä Tilastokeskukselle tapaturmavakuutuslain 64 d §:n 1 kohdassa säädettyä tarkoitusta varten.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan samanaikaisesti mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty. Lakia tapaturmavakuutuslain muuttamisesta sovellettaisiin myös ennen sen voimaantuloa sattuneisiin työtapaturmiin ja ennen sen voimaantuloa ilmenneisiin ammattitauteihin. Lailla kumottaisiin tapaturmavakuutuslain täytäntöönpanosta annetun asetuksen 3, 5, 7, 8, 10—15, 17—22 § ja 25 § tarpeettomina, koska niihin sisältyvät määräykset on siirretty, siltä osin kuin ne ovat edelleen tarpeellisia tapaturma-

vakuutuslakiin. Lisäksi kumottaisiin tapaturma-asiain korvauslautakunnan säännöistä annetun asetuksen 1 § sekä Tapaturmavakuutuslaitosten liiton säännöistä annetun asetuksen 2 ja 4 § tarpeettomina, koska niiden sisältämät määräykset sisältyvät tarpeellisin osin tapaturmavakuutuslakiin ehdotettuihin säännöksiin.

Lakia maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta sovellettaisiin myös ennen sen voimaantuloa sattuneisiin työvahinkoihin. Lisäksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksen 2—5 ja 10 § ehdotetaan kumottaviksi tapaturmavakuutuslakiin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 ja 22 §:n viittaussäännöksiin ehdotettujen muutosten vuoksi tarpeettomina. Mainitun asetuksen 2 §:n määräykset tilastotietojen toimittamisesta ovat tarpeettomia, koska sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ei enää laadi siinä tarkoitettua tilastoa. Asetuksen 3 ja 4 § on tarpeeton, koska maatalousyrittäjällä on oikeus saada ehdotettujen viittaussäännösten perusteella muutoinkin vakuutusmaksuvelvollisuuttaan ja korvausoikeutta koskevat tiedot. Lisäksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain voimassa olevan 18 §:n 1 momentin mukaan mainitun lain mukaiseen vakuutusmaksuun sovelletaan vastaavasti, mitä maatalousyrittäjien eläkelaisissa säädetään sen mukaisista vakuutusmaksuista. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksen 5 §:n säännökset ovat tarpeettomia, koska tapaturmavakuutuslain täytäntöönpanosta annetun asetuksen säännökset on pääosin ehdotettu tässä esityksessä kumottaviksi. Myös asetuksen 10 § on tarpeeton, koska siltä osin noudatetaan tämän maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 9 §:ään ehdotetun viit-

taussäännöksen perusteella tapaturmavakuutuslain mukaista menettelyä.

3. Säättämisyjärjestys

Perustuslain 2 luvussa säädetään perusoikeuksista. Ehdotetuissa tietojen saantia, luovuttamista ja salassapitoa koskevissa säännöksissä on otettu huomioon, mitä yksityiselämän suojasta on säädetty perustuslain 10 §:ssä. Yksityiselämän suojaan puuttumisen sallivuutta on arvioitu perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa. Erityisesti on otettu huomioon lailla säättämisen vaatimus.

Perustuslakivaliokunta on muun muassa hallituksen esityksestä laeiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 137/1999 vp) antamassaan lausunnossa (7/2000 vp) ottanut kantaa sosiaalihuollon toimeenpanossa käsiteltävien tietojen saamiseen, luovuttamiseen ja salassapitoon.

Ehdotetuissa lain muutoksissa on otettu erityisesti huomioon myös perustuslain 80 §.

Hallituksen käsityksen mukaan ehdotetut lait eivät loukkaa perustuslaissa säädettyjä perusoikeuksia eivätkä muutenkaan ole perustuslain vastaisia ja ne voidaan siten käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiaa pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä elokuuta 1984 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 56, 56 a, 65 a ja 65 b §, sellaisina kuin niistä ovat 56 a § laissa 39/1988 ja 65 a ja 65 b § laissa 1204/1996,

muutetaan 30 §:n 1 momentti, 30 a, 30 b, 37, 38 d ja 39 §, 47 §:n 3 momentti, 53 §:n 6 momentti, 53 c §:n 2 ja 6 momentti, 53 g §:n 3 momentti sekä 55, 64, 64 a, 64 b ja 65 §,

sellaisina kuin niistä ovat 30 §:n 1 momentti ja 47 §:n 3 momentti laissa 483/2001, 30 a, 30 b, 37, 64, 64 a, 64 b ja 65 § mainitussa laissa 1204/1996, 38 d § laissa 1086/1996, 39 § laeissa 738/1966, 495/1995 ja 526/1981, 53 §:n 6 momentti laissa 297/1999 sekä 53 c §:n 2 ja 6 momentti ja 53 g §:n 3 momentti laissa 893/1994 sekä

lisätään 8 §:ään uusi 3 momentti, 12 §:ään sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 1204/1996 ja 483/2001, uusi 6 momentti, lakiin uusi 30 c ja 30 d §, 31 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1204/1996, uusi 3 momentti, 41 §:ään sellaisena kuin se on osaksi laissa 1642/1992 ja mainitussa laissa 1204/1996, uusi 6 momentti, mainitulla lailla 1204/1996 kumotun 45 §:n tilalle uusi 45 §, 53 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 526/1981, 893/1994, 297/1999 ja 483/2001, uusi 7 momentti ja lakiin uusi 64 c—64 i § seuraavasti:

8 §

Asianomaisen työsuojeluviranomaisen on valvottava, että työnantajat täyttävät tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa. Työsuojeluviranomaisen on viipymättä ilmoitettava vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnistä Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle 36 §:n mukaisia toimenpiteitä varten.

12 §

Työnantajan on suoritettava 1 ja 2 momentin perusteella maksettava korvaus viipymättä sen jälkeen, kun vakuutuslaitos on päätöksellään katsonut tapaturman tämän lain mukaan korvattavaksi.

30 §

Valtion ollessa korvausvelvollinen työtapa-
turman tai ammattitaudin johdosta korvauksen suorittaa Valtiokonttori. Valtiokonttorista on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään vakuutuslaitoksesta. Valtiokonttoriin ei kuitenkaan sovelleta 29 §:n 3 momenttia, 41 b §:n 2 ja 4—6 momenttia eikä 64 h §:n 1 ja 2 momenttia.

30 a §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto hoitaa tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavien vakuutuslaitosten yhteistoimintaa edellyttäviä tehtäviä.

Sen lisäksi, mitä tehtävistä tässä tai muussa laissa säädetään Tapaturmavakuutuslaitosten liitto:

1) hoitaa työtapaturma- ja ammattitautiasi-oissa sosiaaliturvaa koskevasta kansainvälisestä säädöksestä asuin- ja oleskelupaikan laitokselle johtuvia tehtäviä;

2) toimii Suomea sitovissa sosiaaliturvasopimuksissa tarkoitettuna yhteyselimenä työtapaturma- ja ammattitautiasi-oissa sekä osallistuu näitä sopimuksia koskeviin Suomen ja muun valtion välisiin neuvotteluihin;

3) antaa vakuutuslaitoksille tämän lain mukaisen vakuutuksen toimeenpanoa koskevia ohjeita;

4) suorittaa 60 §:n 6 momentissa tarkoitettujen korotusten ja korvausten laskentaan, perimiseen ja tilittämiseen liittyvät tehtävät;

5) huolehtii tapaturmalautakunnan kustannuksia varten tarvittavien varojen perimisestä vakuutuslaitoksilta; sekä

6) toimii suurvahinkojen tasoittamiseksi sitä haluavien vakuutuslaitosten yhteyselimenä.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hoitaessa tämän lain mukaiseen korvaus- tai vakuuttamisvelvollisuuteen liittyviä tehtäviä siitä on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään vakuutuslaitoksista.

30 b §

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimielimiä ovat yleiskokous ja hallitus. Liiton toimintaa johtaa hallituksen alaisena toimitusjohtaja. Liitossa toimii lisäksi tapaturma-asiain korvauslautakunta.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hallitukseen kuuluu enintään 13 varsinaista jäsentä. Heistä enintään seitsemän edustaa Tapaturmavakuutuslaitosten liiton jäsenlaitoksia sekä kolme työnantajien ja kolme työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpiä keskusjärjestöjä. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja valinnan vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö. Lisäksi hallitukseen kuuluu enintään viisi varajäsentä, joista yksi edustaa työnantajien ja yksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpiä keskusjärjestöjä sekä yksi maatalousyrittäjien taloudellisia etuja valvovaa edustavinta järjestöä.

Kaikkien tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavien vakuutuslaitosten on kuuluttava Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon ja osal-

listuttava sen tehtävistä aiheutuviin kustannuksiin siten kuin tässä laissa säädetään. Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon kuuluvat lisäksi Valtiokonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos. Valtiokonttori osallistuu Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja kustannuksiin vain siltä osin kuin ne liittyvät Valtiokonttorin tästä laista johtuvien tehtävien toimeenpanoon. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osallistumisesta Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja sen kustannuksiin säädetään lailla erikseen.

Tarkempia säännöksiä Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hallinnosta ja tehtävistä annetaan liiton säännöissä. Ne säädetään valtioneuvoston asetuksella sen jälkeen, kun liitto on tehnyt niistä ehdotuksen sosiaali- ja terveysministeriölle.

30 c §

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan tehtävänä on edistää tämän lain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohteja ja lausuntoja. Lautakunta antaa lisäksi Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle lausuntoja tämän lain mukaista vakuuttamisvelvollisuutta koskevissa asioissa.

Vakuutuslaitoksen on ennen tähän lakiin perustuvan korvausasian ratkaisua pyydettyvä päätösehdotuksestaan tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto, jos asia sisältää periaatteellisen lääketieteellisen tai oikeudellisen kysymyksen taikka jos asian käsittely lautakunnassa on muutoin tarpeen korvauskäytännön yhtenäisyyden edistämiseksi. Tapaturmavakuutuslaitosten liiton on pyydettyävä lautakunnan lausunto myös 11 a §:ssä tarkoitettua tämän lain soveltamista koskevasta asiasta. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset asioista, joista on pyydettyävä lautakunnan lausunto.

Tapaturma-asiain korvauslautakunnalla on oikeus korvaustoimen yhtenäisyyden edistämiseksi velvoittaa vakuutuslaitokset pyytämään lautakunnan lausunto muustakin kuin 2 momentissa tarkoitettua korvauspäätösehdotuksesta. Vakuutuslaitoksella on oikeus pyytää lautakunnan lausunto muustakin kuin 2 momentissa tarkoitettua korvauspäätösehdo-

tuksesta. Myös tämän lain mukainen muutoksenhakuelin voi käsiteltävänä olevassa valitusasiassa pyytää lautakunnalta soveltamiskäytäntöä koskevan lausunnon.

30 d §

Tapaturma-asiain korvauslautakunnassa on puheenjohtaja, kolme lakimiesjäsentä, neljä työmarkkinajäsentä, viisi lääkäriasiantuntijaa ja tarpeellinen määrä varamiehiä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö määrää enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenten on oltava perehtyneitä tapaturmavakuutus- ja ammattitaitolainsäädäntöön. Puheenjohtajan ja lakimiesjäsenten on oltava oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita. Lääkäriasiantuntijoiden on oltava Suomessa laillistettuja, vakuutuslääketieteeseen perehtyneitä lääkäreitä.

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan puheenjohtajaksi määrätään sosiaali- ja terveysministeriön edustaja. Lakimiesjäsenet ja kaksi lääkäriasiantuntijaa sekä heidän varamiehensä määrätään Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ehdotuksesta. Työmarkkinajäsenistä kaksi määrätään työnantajien ja kaksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Työmarkkinajäsenten varamiehistä puolet määrätään työnantajien ja puolet työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Lääkäriasiantuntijoista yksi määrätään työnantajien ja yksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Lautakunta, joka voi toimia myös jakaantuneena jaostoihin, valitsee lakimiesjäsenistään tarvittavat varapuheenjohtajat.

Jos tapaturma-asiain korvauslautakunnan puheenjohtaja, jäsen, lääkäriasiantuntija tai varamies tulee pysyvästi estyneeksi tehtävänsä, sosiaali- ja terveysministeriö määrää hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden puheenjohtajan, jäsenen, lääkäriasiantuntijan tai varamiehen ottaen huomioon 1 ja 2 momentin säännökset.

Tarkemmat säännökset tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunnon muodosta, lausunnon antamista koskevasta menettelystä, tehtävistä ja hallinnosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tapaturma-asiain korvauslautakunnalla on

oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselta ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolta sen hallussa olevat lausuntoasian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot. Lautakunnalla on oikeus antaa vakuutuslaitoksille ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle määräyksiä lausuntopyyntöissä käytettävistä lomakkeista ja muusta lausuntoja pyydettyäessä noudatettavasta menettelystä.

31 §

Vakuutuslaitoksen on annettava vakuutusta myöntäessään vakuutuksenottajalle henkilötietolain (523/1999) 24 §:n 1 momentissa tarkoitettu selvitys vahingoittuneen henkilötietojen käsittelystä tämän lain mukaisen korvausasian yhteydessä.

37 §

Työnantaja on velvollinen antamaan vakuutusta tehtäessä sekä sen jälkeen vuosittain vakuutuslaitokselle vakuutusmaksun määräämistä ja vakuutuksen hoitoa varten välttämättömät tiedot toimialastaan, teettämänsä työn määrästä ja maksamistaan palkoista työn laadultaan sekä yrityksen omistussuhteista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojen sisällöstä sekä siitä, milloin ja missä muodossa tiedot on toimitettava.

Jos vakuutuslaitos ei ole voinut määrätä työnantajan vakuutusmaksua sen vuoksi, että työnantaja on antanut vääriä tietoja tai laiminlyönyt sitä varten välttämättömien tietojen antamisen, vakuutuslaitoksella on oikeus arvioida vastuun suuruus kuluneena vakuutuskautena ja periä työnantajalta näin määräämänsä vakuutusmaksu enintään nelinkertaisena siltä osalta, jota väärä ilmoitus tai laiminlyönti koskee.

38 d §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on asetettu selvitystilaan tai konkurssiin, oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutusyhtiön selvitys- ja konkurssipesästä 38 a—38 c §:ssä säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

39 §

Työntekijän on ilmoitettava viipymättä hänelle sattuneesta tapaturmasta työnantajalle tai tämän edustajalle, jonka on vaadittaessa annettava tiedoksiannosta todistus. Työnantajan on tehtävä viipymättä vakuutuslaitokselle ilmoitus tietoonsa tulleesta tapaturmasta, jonka johdosta vakuutuslaitos voi olla tämän lain mukaan korvausvelvollinen. Ilmoitus on tehtävä Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hyväksymän kaavan mukaista lomaketta käyttäen.

Tapaturmailmoitukseen on merkittävä:

- 1) tapaturmassa vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut korvauskäsittelyä varten välttämättömät yksilöinti- ja yhteystiedot;
- 2) työnantajan nimi ja yhteystiedot;
- 3) tiedot tapaturman laadusta, sattumispai- kasta ja -ajasta, sattumisolosuhteista ja syistä;
- 4) tiedot vahingoittuneen työstä ja siitä maksetusta vastikkeesta;
- 5) työnantajan tiedossa oleva vahingoittu- neen muu työsuhte- ja yrittäjätyö; sekä
- 6) muut edellä mainittuihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä korvausasi- an käsittelyä, 64 §:ssä mainittua tilastointia ja tutkimusta sekä muutoin tämän lain toimeen- panoa varten.

Tarkempia säännöksiä tapaturmailmoituk- seen merkittävistä tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Työnantajan on viipymättä ilmoitettava poliisille työtapaturmasta, joka on aiheuttanut kuoleman tai vaikean vamman. Poliisin on viipymättä suoritettava tapahtumapaikalla poliisitutkinta. Siihen on kutsuttava työnanta- ja tai hänen edustajansa. Poliisitutkinnasta on annettava tieto myös asianomaiselle työsu- jeluviranomaiselle sekä tapaturmassa vahin- goittuneelle tai hänen edustajalleen. Jäljen- nös tutkintapöytäkirjasta on toimitettava va- kuutuslaitokselle ja tutkimusta pyytäneelle sekä pyynnöstä asianosaiselle.

41 §

Lääkärin on annettava lausuntonsa työtapa- turman tai ammattitaudin aiheuttamasta vammasta tai sairaudesta Tapaturmavakuu- tuslaitosten liiton hyväksymän kaavan mu- kaista lomaketta käyttäen.

45 §

Korvauksensaajan on ilmoitettava viipy- mättä vakuutuslaitokselle sellaisista tervey- dentilassaan, työansioissaan, perhesuhteis- saan ja muissa seikoissa tapahtuvista muu- toksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada tämän lain mukaista korvausta tai kor- vauksen määrään.

Tämän lain mukaista tapaturmaeläkettä, haittarahaa ja perhe-eläkettä saavan on va- kuutuslaitoksen pyynnöstä toimitettava omal- la kustannuksellaan vakuutuslaitokselle ker- ran vuodessa väestörekisteriviranomaisen an- tama todistus tai muu luotettava selvitys, jos- ta ilmenee korvauksensaajan olleen elossa aikana, jolta korvausta maksetaan. Vakuu- tuslaitos voi myös vaatia, että leskeneläkettä saava vastaavasti toimittaa sille väestö- rekisteriviranomaisen todistuksen tai muun luotettavan selvityksen siitä, ettei hän ole solminut uutta avioliittoa tai etteivät les- keneläkkeen maksamisen edellytykset ole 23 d §:n 2 momentin perusteella päättyneet.

47 §

Korvaus maksetaan vakuutuslaitoksen kus- tannuksella korvauksensaajan ilmoittamalle tilille Suomessa toimivaan rahalaitokseen. Korvaus voidaan kuitenkin maksaa muulla- kin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos korvauksensaaja esittää vakuutuslaitoksen hyväksymän syyn.

53 §

Asian käsittelyssä tapaturmalautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Tapaturmalautakunnassa toimitetaan tarvitta- essa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä sää- detään. Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, jotka on säädetty sa- lassa pidettäviksi. Tapaturmalautakunta voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos julkisesta käsittelystä koituisi asianosai- sille erityistä haittaa. Suullisessa käsittelyssä on muutoin noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984) sään-

nöksiä.

Tarkempia säännöksiä tapaturmalautakunnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

53 c §

Jos vakuutuslaitos ei voi muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä, valitusasiaa koskevat asiakirjat ja lausuntonsa tapaturmalautakunnalle tai, jos valitus koskee tapaturmalautakunnan päätöstä, vakuutusosikeudelle. Vakuutuslaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä muuttaa aikaisempaa päätöstään siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Kun asia on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, vakuutuslaitoksen on ilmoitettava sille heti päätöksen muuttamisesta. Vakuutuslaitoksen väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Vakuutuslaitoksen, tapaturmalautakunnan ja vakuutusosikeuden on merkittävä päätökseensä päivä, jona se on postitettu sekä vastaanottajan nimi ja osoite. Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

53 g §

Aiheettomasti maksettu korvaus saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se muista kuin 63 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetuista vastaisuudessa maksettavista korvauseristä. Kulloinkin suoritettavasta korvauserästä ei saa korvauksensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosan siitä korvauserän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun korvauserästä on ennakkoperintälain (1118/1996) nojalla pidätetty ennako tai rajoitetusti verovelvollisen tulo ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) nojalla lähdevero.

55 §

Työnantaja, tämän edustaja tai 57 §:n 1

momentin mukaisen vakuutuksen ottanut henkilö, joka tahallaan laiminlyö tämän lain mukaisen tietojenantovelvollisuutensa tai antaa sen piiriin kuuluvan tiedon virheellisenä, on tuomittava, jollei teko, huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat, ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tapaturmavakuutuslain mukaisen tietojenantovelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon.

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan laiminlyö työnantajan tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden tai tahallaan jättää viipymättä tekemättä 39 §:n 1 momentissa mainitun tapaturmailmoituksen tai sanotun pykälän 4 momentissa mainitun ilmoituksen poliisille, on tuomittava, jollei teko, huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat, ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tapaturmavakuutuslain mukaisen työnantajavelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon. Salassapitovelvoitteiden rikkomisen osalta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 35 §:ssä säädetään.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetaan

1) työnantajalla sitä, joka työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa;

2) työnantajan edustajalla työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa tai valvoo työtä.

Tässä pykälässä rangaistavaksi säädetystä työnantajan tai tämän edustajan menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen.

64 §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto pitää työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisyä sekä tämän lain toimeenpanoa ja kehittämistä

varten tilastoa tässä laissa, ammattitautilaissa (1343/1988) ja valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa (449/1990) tarkoitetuista työtapaturmista ja ammattitaudeista sekä tämän lain mukaisista vakuutuksista ja korvauksista (*työtapaturma- ja ammattitautitilasto*). Tapaturmavakuutuslaitosten liitto harjoittaa työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisyä varten niiden syitä ja seurauksia koskevaa tutkimustyötä. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto tekee vakuutusmaksujen ja työn aiheuttaman tapaturma- ja ammattitauririskin välistä yhteyttä selvittäviä sekä muita tämän lain toimeenpanon, seurannan ja kehittämisen edellyttämiä tutkimuksia ja laskelmia.

Vakuutuslaitoksen ja Valtiokonttorin on annettava salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä kalenterivuositain Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle 1 momentissa säädettyjen tehtävien toimeenpanoa varten tiedot:

- 1) vakuutuksenottajan teettämän työn laadusta ja määrästä, vakuutusta varten ilmoitettuja palkoista sekä maksuunpannuista vakuutusmaksuista;
- 2) vakuutuksenottajan toimialasta ja kotipaikasta;
- 3) vakuutusmaksujärjestelmästä;
- 4) tapaturman sattumisajasta ja -paikasta sekä sen sattumisolosuhteista ja syistä;
- 5) ammattitaudin ilmenemisajasta ja altistusolosuhteista sekä altistuksen syistä;
- 6) tapaturman aiheuttaman vamman ja ammattitaudin laadusta;
- 7) vahingoittuneen tekemästä työstä;
- 8) vakuutuksesta maksetuista korvauksista korvauksensaajittain ja korvauslajeittain;
- 9) korvauksen suuruuteen vaikuttavista tekijöistä; ja
- 10) vakuutuslajista.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus pyynnöstä saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselta ja Valtiokonttorilta 2 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi muitakin 1 momentin mukaisia tutkimuksia ja laskelmia varten välttämättömiä tietoja. Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus saada lisäksi Työterveyslaitokselta, työsuojeluviranomaiselta ja poliisilta sellaisia työtapaturmien ja ammattitautien

syitä ja seurauksia koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä 1 momentissa tarkoitettuja tutkimuksia ja laskelmia varten.

Edellä 2 momentin 1—3 kohdassa mainitut tiedot on annettava vakuutuskohtaisesti sekä 4—10 kohdassa mainitut tiedot vahinkokohtaisesti ja vahingoittuneen henkilötunnusella yksilöityinä. Myös 3 momentissa tarkoitettujen tiedot on annettava pyynnöstä vahingoittuneen henkilötunnusella yksilöityinä.

Tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen sisällöstä sekä siitä, miten ja milloin mainitut tiedot on toimitettava, voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

64 a §

Vakuutuslaitoksella, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

- 1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sovelletaan, tiedot työntekijän työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hänelle maksetuista etuuksista sekä muista seikoista, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten taikka jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa, Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

- 2) työnantajalta tiedot tapaturmasta, sen sattumisolosuhteista, syistä ja seurauksista, työntekijän työstä, työnantajan hänelle maksamista vastikkeista ja niiden perusteista sekä muutkin tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten taikka jotka on muuten otettava huomioon tässä laissa, Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

- 3) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä vahingoittuneen kuntoutusta toimeenpanevalta ta-

olta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten lausunto ja muut välttämättömät tiedot vahingoittuneen terveydentilasta, hoidosta, työkyvystä ja kuntoutuksesta sekä potilasasiakirjoista.

Pyydettyäessä työnantajalta tietoja työntekijän korvausasian käsittelyä varten työnantajalle saadaan ilmoittaa ilman työntekijän suostumusta häntä koskevia salassa pidettäviä tietoja vain siltä osin kuin se on välttämätöntä korvausasiassa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi ja korvausasian ratkaisemiseksi.

64 b §

Vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista työnantajan tämän lain mukaisen tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen oikeellisuus. Vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus saada poliisilta ja muilta viranomaisilta virka-apua edellä tarkoitettujen tietojen saamiseksi.

Vakuutuslaitoksella, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta ne tiedot, jotka niillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos 64 a §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot tarvitaan tiettyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava. Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulla ammattihenkilöllä on oikeus saada 64 a §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

64 c §

Vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle tämän lain mukaista korvausta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista korvauksista, tiedot työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevan viranomaisen yksittäisen selvitystyön suorittamiseksi sekä rikosten syytteenpanoa varten, ei kuitenkaan terveydentilaa koskevia tietoja;

3) tämän lain, liikennevakuutuslain (279/1959) tai potilasvahinkolain (585/1986) mukaista vakuutusta toimeenpanevalla vakuutuslaitoksella, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle, Liikennevakuutuskeskukselle ja Potilasvakuutuskeskukselle niihin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseksi tiedot vakuutuslaitokseen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon tämän lain toimeenpanon yhteydessä kohdistuneista rikoksista, niille ilmoitetuista vahingoista ja maksetuista korvauksista sekä korvauksenhakijoiden ja -saajien henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot; edellytyksenä on lisäksi, että tietosuojalautakunta on antanut tietojen käsittelyyn henkilötietolain 43 §:ssä tarkoitettun luvan;

4) verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille ennakoperintälaissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan;

5) toiselle lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutuslaitokselle ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle, Liikennevakuutuskeskukselle ja Potilasvakuutuskeskukselle välttämättömät tiedot sen selvittämiseksi, mikä on näiden vastuu samasta vahingosta;

6) toiselle vakuutuslaitokselle, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle ja vahingonaiheuttajalle tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavan vakuutuslaitoksen tai Tapaturmavakuutuslaitosten liiton takautumisoikeuden toteuttamiseksi;

7) tämän lain mukaisen vakuutuksen ottaneelle työnantajalle vakuutusmaksun perusteiden arviointia varten välttämättömät tiedot vakuutuksesta maksetuista korvauksista sekä korvausta saaneiden vahingoittuneiden nimi,

henkilötunnus ja muut korvattujen vahinkojen yksilöimiseksi välttämättömät tiedot;

8) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle vakuutuksenottajaan ja vakuutamiselvellykselliseen tämän lain perusteella kohdistuvasta ulosottokelpoisesta saatavastaan.

Vakuutuslaitoksella ja sen asiamiehellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja vakuutuslaitoksen kanssa samaan konserniin, vakuutusyhtiölain 14 b luvussa tarkoitettuun vakuutusyritysryhmään ja mainitun lain 18 luvun 6 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun taloudelliseen yhteenliittymään sekä samaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (44/2002) tarkoitettuun rahoitus- tai vakuutusryhmittymään kuuluvalle toiselle yritykselle tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten tai jos siitä lailla erikseen säädetään.

Vakuutuslaitos ei saa käyttää hyväksi muussa toiminnassaan tämän lain toimeenpanoon perustuvia, salassapitosäännösten tai muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten alaisia tietoja, jollei siitä lailla erikseen säädetä. Tällaisia tietoja ei saa antaa myöskään vakuutusyhtiön yhtiökokoukselle, edustajistolle taikka osakkaalle.

Sen estämättä, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, vakuutuslaitos voi kuitenkin luovuttaa 2 momentissa tarkoitettulle yritykselle sekä käyttää muussa vakuustoiinnassaan vakuutuksenottajaa koskevia asiakaspalvelua, asiakassuhteen hoitoa ja muuta asiakashallintaa varten tarpeellisia tietoja. Tällaisia ovat tiedot vakuutuksenottajana olevan työnantajan tai yrittäjän nimestä, henkilö-, yritys- ja yhteisö- sekä asiakastunnuksesta, yhteystiedot, tiedot yrityksen omistussuhteista ja tämän lain mukaisista vakuutusjärjestelyistä ja niiden perusteena olevasta palkkasummasta sekä näihin tietoihin rinnastettavat asiakashallintaan liittyvät tiedot.

64 d §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa tai muussa laissa säädetään, antaa salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä 64 §:n nojalla vakuu-

tuslaitokselta ja Valtiokonttorilta saamia tietoja seuraavasti:

1) Tilastokeskukselle tämän lain mukaisista korvausta saaneen henkilötunnus, vahingon sattumisaikaa ja -paikkaa, sattumisolosuhteita ja syitä, vamman tai sairauden laatua sekä siitä aiheutuneen työkyvyttömyyden kestoa koskevat tiedot samoin kuin muut tapaturmailmoitukseen perustuvat tiedot, jotka ovat välttämättömiä Tilastokeskuksen toimialaan kuuluvien, yhteiskuntaloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laadintaa varten;

2) Työterveyslaitokselle työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta annetun lain (131/1973) 22 §:n 2 momentin kolmannessa virkkeessä mainitut tiedot työperäisten sairauksien rekisteriä varten;

3) Eläketurvakeskukselle tiedot vakuutuslaitosten myöntämisestä, työeläkelisään vaikuttavista ansionmenetykskorvauksista;

64 e §

Vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton luovuttaessa tämän lain nojalla saamia tietoja 64 c ja 64 d §:n nojalla edelleen, se on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa niitä tietoja, jotka se sai niiden antajalta.

Mitä tässä laissa säädetään salassapitovelvoitteista ja niiden rikkomisesta, koskee myös niitä, jotka ovat saaneet salassa pidettäviä tietoja 64 c §:n 2 ja 4 momentin perusteella.

64 f §

Sen lisäksi, mitä asianosaisen oikeudesta saada tieto asiakirjasta ja tiedon antamisesta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, vakuutuslaitos ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto on velvollinen pyynnöstä antamaan työntekijälle viipymättä hänen asuinpaikkansa ja muut olosuhteet huomioon ottaen sopivalla tavalla tilaisuuden tutustua vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hallussa oleviin, työntekijän korvausasiaa koskeviin asiakirjoihin. Työntekijän oikeudesta tarkastaa häntä itseään koskevat henkilörekisteriin talletetut tiedot säädetään henkilötietolaissa.

64 g §

Työnantajan on huolehdittava siitä, että tapaturmien ehkäisyä sekä korvaus- ja vakuutusasian selvittämistä varten pidetään tapaturmaluettelo. Siihen on merkittävä vahingoittuneen työntekijän henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot työtapaturman sattumisajasta, työtapaturmaan johtaneista olosuhteista ja syistä, työn laadusta, työtapaturman aiheuttamista vammoista ja sairauksista ja, jos se on mahdollista, vähintään kahden tapaturman sattuessa paikalla olleen henkilön nimi ja osoitetiedot sekä muut edellä mainittuja tarkoituksia varten välttämättömät tiedot.

Tapaturmaluettelo on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyydettyä näytettävä asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle, poliisille ja työntekijöiden valitsemalle työsuojeluvaltuutetulle niiden lailla säädettyjen tehtävien suorittamista varten.

Tarkempia säännöksiä tapaturmaluettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

64 h §

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sovelletaan vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tämän lain toimeenpanoon liittyvien asiakirjojen ja toiminnan julkisuuteen siltä osin kuin mainitun lain 4 §:n 2 momentissa säädetään, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Tämän lain toimeenpanoon ei sovelleta vakuutusyhtiölain 18 luvun 6, 6 b ja 6 c §:ää eikä ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n 1 ja 4—8 momenttia sekä 80 §:ää.

Tässä laissa säädettyjä tai tämän lain toimeenpanoon liittyviä tehtäviä hoidettaessa saatujen ja laadittujen asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen salassapitovelvollisuuteen sekä näiden tehtävien hoidossa saatuja tietoja koskevaan vaitiolovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22—24 ja 35 §:ää myös silloin, kun kysymys ei ole mainitun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun julkisen vallan käyttöön kuuluvaa tehtävää varten laadituista tai saaduista asiakirjoista ja tiedoista. Tietojen luovuttamisesta on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 7 lu-

vussa säädetään.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon perustuvat asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat vakuutuksenottajan ja työnantajan taloudellista asemaa.

64 i §

Vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisäateistä vakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtävien-
sä toimeenpanoa varten;

2) 64 c §:n 1 momentin 1 kohdassa mainituille viranomaisille ja toimielimille kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

65 §

Työnantajan on pidettävä työpaikalla nähtävänä tämä laki, tieto työn vakuuttaneesta vakuutuslaitoksesta ja sen antama, 31 §:n 3 momentissa tarkoitettu henkilötietojen käsittelyä koskeva selvitys sekä tieto siitä, sisältääkö vakuutus työnantajan 12 §:n 1 momentin mukaisen omavastuusuuden. Asianomaisen työsuojeluviranomaisen on valvottava, että työnantaja täyttää nämä velvollisuudet.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Tällä lailla kumotaan

1) tapaturmavakuutuslain täytäntöönpanosta 3 päivänä joulukuuta 1948 annetun asetuksen (850/1948) 3, 5, 7, 8, 10—15, 17—22 ja 25 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3, 5, 11 ja 25 § asetuksessa 1314/1996, 7 ja 17 § osaksi asetuksessa 917/1981, 12 § viimeksi mainitussa asetuksessa, 13 § mainituissa asetuksissa 917/1981 ja 1314/1996 sekä 18, 19 ja 22 §

osaksi mainitussa asetuksessa 1314/1996;

2) Tapaturmavakuutuslaitosten liiton säännöistä 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun asetuksen (1312/1996) 2 ja 4 §; sekä

3) viimeksi mainittuna päivänä tapaturma-asiain korvauslautakunnan säännöistä

annetun asetuksen (1313/1996) 1 §.

Tätä lakia sovelletaan myös tapaturmiin, jotka ovat sattuneet ja ammattitauteihin, jotka ovat ilmenneet ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki**maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 7 §:n 3 momentti, 9 § ja 22 §:n 1—3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 3 momentti laissa 977/1993, 9 § osaksi laissa 1274/1997 ja 22 §:n 1 ja 3 momentti laissa 1206/1996, sekä

lisätään lakiin siitä lailla 330/1985 kumotun 8 §:n tilalle uusi 8 § ja lailla 36/1987 kumotun 19 §:n tilalle uusi 19 § seuraavasti:

7 §

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun tiedoksisaantiin sovelletaan vastaavasti, mitä tapaturmavakuutuslain 53 c §:n 6 momentissa säädetään.

8 §

Tämän lain mukaista korvausta työvahingosta haetaan vahinkoilmoituksella. Maatalousyrittäjän on toimitettava vahinkoilmoitus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Vahinkoilmoitukseen on merkittävä vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut yksilöinti- ja yhteystiedot. Lisäksi siihen on merkittävä työvahingon laatua, syitä ja satumisolosuhteita koskevat tiedot, tieto vahingoittuneen muusta yrittäjätoiminnasta ja työsuhteista sekä muut korvausasian käsittelyä varten välttämättömät tiedot. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vahinkoilmoitukseen merkittäviä tietoista. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vahinkoilmoituksen lomakkeen kaavan.

9 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, korvauksen hakemisesta, korvausvelvollisuudesta, korvauksesta, korvausasian käsittelystä, puhevallan käyttämisestä, tietojen salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta, oikeudesta

tietojen saamiseen, oikeudesta ja velvollisuudesta tietojen antamiseen, tapaturmavakuutuslaitoksen päätöksen alistamisesta, osallistumisesta tapaturmalautakunnan toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin, muutoksenhausta tapaturmavakuutuslaitoksen päätökseen ja vakuutusmaksun maksuunpanoon, tapaturmavakuutuslaitoksen takaisinsaanti-oikeudesta ja aiheettoman korvauksen takaisinperimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa, ammattitautilaissa ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetussa laissa(625/1991) säädetään. Mitä näissä laeissa säädetään työntekijästä ja vakuutuslaitoksesta, sovelletaan vastaavasti maatalousyrittäjään ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokseen. Tämän lain mukaisiin asioihin ei kuitenkaan sovelleta, mitä tapaturmavakuutuslain 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 17 a §:ssä säädetään fyysisen hoidon johdosta syntyneen ansionmenetyksen korvaamisesta, eikä myöskään, mitä mainitun lain 30 c ja 30 d §:ssä ja 41 b §:n 2 ja 4—6 momentissa säädetään.

Tämän lain mukaiset etuudet otetaan huomioon muussa laissa säädettyä korvausta määrättäessä samalla tavoin kuin tapaturmavakuutuslain mukaiset etuudet.

19 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyt-

tää tämän lain mukaista vakuutus- tai korvausasiaa käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamiaan tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat asian ratkaisuun ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen. Henkilölle, jonka tiedoista on kysymys, on ilmoitettava etukäteen tietojen mahdollisesta käytöstä.

22 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 16 ja 19 §:ssä, maatalousyrittäjien eläkelain 16 ja 17 §:ssä ja tapaturmavakuutuslain 30 a ja 30 b §:ssä, 55 §:n 1 momentissa sekä 61 a, 63, 64 h ja 64 i §:ssä säädetään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on velvollinen osallistumaan tapaturmavakuutuslain 30 a ja 30 b §:ssä mainitun Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja kustannuksiin siltä osin kuin ne liittyvät tämän lain toimeenpanoon. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta perusteet, joiden mukaan edellä tarkoitetut

kustannukset lasketaan.

Työntekijäin eläkelain 19 §:n 2 momentin ja tapaturmavakuutuslain 55 §:n 1 momentin säännöksiä sovellettaessa rinnastetaan maatalousyrittäjä sanotuissa laeissa tarkoitettuun työnantajaan.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos pitää ja julkaisee tilastoa tässä laissa tarkoitetuista työvahingoista ja niiden perusteella maksetuista korvauksista. Sillä on oikeus antaa salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä Tilastokeskukselle tapaturmavakuutuslain 64 d §:n 1 kohdassa tarkoitetut tiedot siinä mainittua tarkoitusta varten. Tarkempia säännöksiä tämän momentin soveltamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivän kuuta 200 .

Tätä lakia sovelletaan myös ennen sen voimaantuloa sattuneisiin työvahinkoihin.

Tällä lailla kumotaan 21 päivänä toukokuuta 1982 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksen (375/1982) 2—5 ja 10 §.

Helsingissä 28 päivänä maaliskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Osmo Soininvaara*

1.

Laki**tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä elokuuta 1984 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 56, 56 a, 65 a ja 65 b §, sellaisina kuin niistä ovat 56 a § laissa 39/1988 ja 65 a ja 65 b § laissa 1204/1996,

muutetaan 30 §:n 1 momentti, 30 a, 30 b, 37, 38 d ja 39 §, 47 §:n 3 momentti, 53 §:n 6 momentti, 53 c §:n 2 ja 6 momentti, 53 g §:n 3 momentti sekä 55, 64, 64 a, 64 b ja 65 §,

sellaisina kuin niistä ovat 30 §:n 1 momentti ja 47 §:n 3 momentti laissa 483/2001, 30 a, 30 b, 37, 64, 64 a, 64 b ja 65 § mainitussa laissa 1204/1996, 38 d § laissa 1086/1996, 39 § laissa 738/1966, 495/1995 ja 526/1981, 53 §:n 6 momentti laissa 297/1999 sekä 53 c §:n 2 ja 6 momentti ja 53 g §:n 3 momentti laissa 893/1994 sekä

lisätään 8 §:ään uusi 3 momentti, 12 §:ään sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 1204/1996 ja 483/2001, uusi 6 momentti, lakiin uusi 30 c ja 30 d §, 31 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1204/1996, uusi 3 momentti, 41 §:ään sellaisena kuin se on osaksi laissa 1642/1992 ja mainitussa laissa 1204/1996, uusi 6 momentti, mainitulla lailla 1204/1996 kumotun 45 §:n tilalle uusi 45 §, 53 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 526/1981, 893/1994, 297/1999 ja 483/2001, uusi 7 momentti ja lakiin uusi 64 c—64 i § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Asianomaisen työsuojeluviranomaisen on valvottava, että työnantajat täyttävät tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa. Työsuojeluviranomaisen on viipymättä ilmoitettava vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnistä Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle 36 §:n mukaisia toimenpiteitä varten.

12 §

Työnantajan on suoritettava 1 ja 2 momentin perusteella maksettava korvaus viipymättä sen jälkeen, kun vakuutuslaitos on

30 §

Niissä tapauksissa, joissa valtio on korvausvelvollinen työtapaturman tai ammattitaudin perusteella, korvauksen suorittaa valtiokonttori. Valtiokonttorista on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään vakuutuslaitoksesta. Valtiokonttoriin ei kuitenkaan sovelleta 29 §:n 3 momenttia eikä 41 b §:n 2 ja 4—6 momenttia.

30 a §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto hoitaa tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavien vakuutuslaitosten yhteistoimintaa edellyttäviä tehtäviä sekä muita tehtäviä siten kuin tässä laissa tai muualla laissa tai asetuksessa säädetään. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto huolehtii myös Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta asuin- ja oleskelupaikan vakuutuslaitokselle johtuvista tehtävistä.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimielimiä ovat yleiskokous ja hallitus. Liitossa toimii lisäksi tapaturma-asiain korvauslautakunta.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hallitukseen kuuluu enintään 13 varsinaista jäsentä siten, että heistä enintään seitsemän edustaa Tapaturmavakuutuslaitosten liiton jäsenlaitoksia sekä kolme työnantajien ja kolme työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpiä keskusjärjestöjä. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja valinnan vahvistaa ministeriö. Lisäksi hallitukseen kuuluu enintään viisi varajäsentä, joista yksi edustaa työnantajien ja yksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpiä keskusjärjestöjä sekä yksi maatalousyrittäjien taloudellisia etuja valvovaa edustavinta järjestöä.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tehtävistä ja sen hallinnosta määrätään tarkemmin sen säännöissä. Ne annetaan asetuksella sen jälkeen, kun Tapaturmavakuutuslaitosten liitto on tehnyt niistä ehdotuksen ministeriölle.

Kaikkien tämän lain mukaista vakuutusta

30 §

Valtion ollessa korvausvelvollinen työtapaturman tai ammattitaudin johdosta korvauksen suorittaa Valtiokonttori. Valtiokonttorista on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään vakuutuslaitoksesta. Valtiokonttoriin ei kuitenkaan sovelleta 29 §:n 3 momenttia, 41 b §:n 2 ja 4—6 momenttia eikä 64 h §:n 1 ja 2 momenttia.

30 a §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto hoitaa tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavien vakuutuslaitosten yhteistoimintaa edellyttäviä tehtäviä.

Sen lisäksi, mitä tehtävistä tässä tai muussa laissa säädetään Tapaturmavakuutuslaitosten liitto:

1) hoitaa työtapaturma- ja ammattitautiasioissa sosiaaliturvaa koskevasta kansainvälisestä säädöksestä asuin- ja oleskelupaikan laitokselle johtuvia tehtäviä;

2) toimii Suomea sitovissa sosiaaliturvasopimuksissa tarkoitettuna yhteiselimenä työtapaturma- ja ammattitautiasioissa sekä osallistuu näitä sopimuksia koskeviin Suomen ja muun valtion välisiin neuvotteluihin;

3) antaa vakuutuslaitoksille tämän lain mukaisen vakuutuksen toimeenpanoa koskevia ohjeita;

4) suorittaa 60 §:n 6 momentissa tarkoitettujen korotusten ja korvausten laskentaan, perimiseen ja tilittämiseen liittyvät tehtävät;

5) huolehtii tapaturmalautakunnan kustannuksia varten tarvittavien varojen perimisestä vakuutuslaitoksilta; sekä

6) toimii suurvahinkojen tasoittamiseksi sitä haluavien vakuutuslaitosten yhteiselimenä.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hoitessa tämän lain mukaiseen korvaus- tai vakuuttamisvelvollisuuteen liittyviä tehtäviä siitä on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään vakuutuslaitoksista.

harjoittavien vakuutuslaitosten on kuuluttava Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon ja osallistuttava sen tehtävistä aiheutuviin kustannuksiin siten kuin tässä laissa säädetään. Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon kuuluvat lisäksi valtiokonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos. Valtiokonttori osallistuu Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja kustannuksiin vain siltä osin kuin ne liittyvät valtiokonttorin tästä laista johtuvien tehtävien toimeenpanoon. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osallistumisesta Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja sen kustannuksiin säädetään erikseen.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hoitessa 1 momentin mukaisia tehtäviä siitä on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa tarkoitetuista vakuutuslaitoksista laissa tai asetuksessa säädetään.

30 b §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitossa on korvaustoimen yhtenäisyyden edistämiseksi tapaturma-asiain korvauslautakunta. Lautakunnassa on puheenjohtaja, kolme lakimiesjäsentä, neljä työmarkkinajäsentä, viisi lääkäriasiantuntijaa ja tarpeellinen määrä varamiehiä, jotka ministeriö määrää enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenten tulee olla perehtyneitä lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen. Puheenjohtajan ja lakimiesjäsenen tulee olla oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita. Lääkäriasiantuntijoiden tulee olla Suomessa laillistettuja, vakuutuslääketieteeseen perehtyneitä lääkäreitä.

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan puheenjohtajaksi määrätään ministeriön edustaja. Lakimiesjäsenet ja kaksi lääkäriasiantuntijaa määrätään Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ehdotuksesta. Työmarkkinajäsenistä kaksi määrätään työnantajien ja kaksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Työmarkkinajäsenten varamiehistä määrätään yksi työnantajien ja yksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Lääkäriasiantuntijoista yksi määrätään työnantajien ja

30 b §

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimielimiä ovat yleiskokous ja hallitus. Liiton toimintaa johtaa hallituksen alaisena toimitusjohtaja. Liitossa toimii lisäksi tapaturma-asiain korvauslautakunta.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hallitukseen kuuluu enintään 13 varsinaista jäsentä. Heistä enintään seitsemän edustaa Tapaturmavakuutuslaitosten liiton jäsenlaitoksia sekä kolme työnantajien ja kolme työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpiä keskusjärjestöjä. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja valinnan vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö. Lisäksi hallitukseen kuuluu enintään viisi varajäsentä, joista yksi edustaa työnantajien ja yksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpiä keskusjärjestöjä sekä yksi maatalousyrittäjien taloudellisia etuja valvovaa edustavinta järjestöä.

Kaikkien tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavien vakuutuslaitosten on kuuluttava Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon ja osallistuttava sen tehtävistä aiheutuviin kustannuksiin siten kuin tässä laissa säädetään. Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon kuuluvat lisäksi Valtiokonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettu

yksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Ehdotusten lakimiesjäseniksi ja muiksi kuin työmarkkinajärjestöjen ehdotuksesta määrättäviksi lääkäriasiantuntijoiksi tulee sisältää kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin tarvitaan. Lautakunta, joka voi toimia myös jakaantuneena jaostoihin, valitsee lakimiesjäsenistään tarvittavat varapuheenjohtajat.

Jos tapaturma-asiain korvauslautakunnan puheenjohtaja, jäsen, lääkäriasiantuntija tai varamies tulee pysyvästi estyneeksi tehtävänsä, ministeriö määrää hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden puheenjohtajan, jäsenen, lääkäriasiantuntijan tai varamiehen ottaen huomioon 2 momentin säännökset.

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan säännöistä säädetään asetuksella. Ministeriö vahvistaa lautakunnan hakemuksesta asiat, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä lautakunnan lausunto.

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos. Valtiokonttori osallistuu Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja kustannuksiin vain siltä osin kuin ne liittyvät Valtiokonttorin tästä laista johtuvien tehtävien toimeenpanoon. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osallistumisesta Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja sen kustannuksiin säädetään lailla erikseen.

Tarkempia säännöksiä Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hallinnosta ja tehtävistä annetaan liiton säännöissä. Ne säädetään valtioneuvoston asetuksella sen jälkeen, kun liitto on tehnyt niistä ehdotuksen sosiaali- ja terveysministeriölle.

30 c §

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan tehtävänä on edistää tämän lain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Lautakunta antaa lisäksi Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle lausuntoja tämän lain mukaista vakuuttamisvelvollisuutta koskevissa asioissa.

Vakuutuslaitoksen on ennen tähän lakiin perustuvan korvausasian ratkaisua pyydettävä päätösehdotuksestaan tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto, jos asia sisältää periaatteellisen lääketieteellisen tai oikeudellisen kysymyksen taikka jos asian käsittely lautakunnassa on muutoin tarpeen korvauskäytännön yhtenäisyyden edistämiseksi. Tapaturmavakuutuslaitosten liiton on pyydettävä lautakunnan lausunto myös 11 a §:ssä tarkoitettusta tämän lain soveltamista koskevasta asiasta. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset asioista, joista on pyydettävä lautakunnan lausunto.

Tapaturma-asiain korvauslautakunnalla on oikeus korvaustoimen yhtenäisyyden edistämiseksi velvoittaa vakuutuslaitokset pyytämään lautakunnan lausunto muustakin kuin 2 momentissa tarkoitettua korvaupää-

tösehdotuksesta. Vakuutuslaitoksella on oikeus pyytää lautakunnan lausunto muustakin kuin 2 momentissa tarkoitettusta ko-vauspäätösehdotuksesta. Myös tämän lain mukainen muutoksenhakuelin voi käsiteltävänään olevassa valitusasiassa pyytää lautakunnalta soveltamiskäytäntöä koskevan lausunnon.

30 d §

Tapaturma-asiain korvauslautakunnassa on puheenjohtaja, kolme lakimiesjäsentä, neljä työmarkkinajäsentä, viisi lääkäriasi-antuntijaa ja tarpeellinen määrä varamiehiä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö määrää enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenten on oltava perehtyneitä tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädäntöön. Puheenjohtajan ja lakimiesjäsenten on oltava oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita. Lääkäriasiantuntijoiden on oltava Suomessa laillistettuja, vakuutuslääketieteeseen perehtyneitä lääkäreitä.

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan puheenjohtajaksi määrätään sosiaali- ja terveysministeriön edustaja. Lakimiesjäs-enet ja kaksi lääkäriasiantuntijaa sekä hei-dän varamiehensä määrätään Tapaturma-vakuutuslaitosten liiton ehdotuksesta. Työ-markkinajäsenistä kaksi määrätään työnantajien ja kaksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisempien keskusjärjestöjen eh-dotuksesta. Työmarkkinajäsenten varamiehistä puolet määrätään työnantajien ja puolet työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Lääkäriasiantuntijoista yksi määrätään työnantajien ja yksi työntekijöiden ja toimi-henkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Lautakunta, joka voi toimia myös jakaantuneena jaostoihin, valitsee lakimiesjäsenistään tarvittavat varapuheenjohtajat.

Jos tapaturma-asiain korvauslautakunnan puheenjohtaja, jäsen, lääkäriasiantuntija tai varamies tulee pysyvästi estyneeksi tehtävänsä, sosiaali- ja terveysministeriö määrää hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden puheenjohtajan, jäsenen, lääkäriasiantuntijan tai varamiehen ottaen huomioon 1 ja 2 momentin säännökset.

Tarkemmat säännökset tapaturma-asiain

korvauslautakunnan lausunnon muodosta, lausunnon antamista koskevasta menettelystä, tehtävistä ja hallinnosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tapaturma-asiain korvauslautakunnalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselta ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolta sen hallussa olevat lausuntoasian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot. Lautakunnalla on oikeus antaa vakuutuslaitoksille ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle määräyksiä lausuntopyyntöissä käytettävistä lomakkeista ja muusta lausuntoja pyydettyä noudatettava menettelystä.

31 §

Vakuutuslaitoksen on annettava vakuutusta myöntäessään vakuutuksenottajalle henkilötietolain (523/1999) 24 §:n 1 momentissa tarkoitettu selvitys vahingoittuneen henkilötietojen käsittelystä tämän lain mukaisen korvausasian yhteydessä

37 §

Jos vakuutuslaitos siitä syystä, että työnantaja on antanut vääriä tietoja tai laiminlyönyt vakuutusmaksun määräämistä varten tarpeellisten tietojen antamisen, ei ole voinut panna tämän maksettavaksi vastuun mukaista vakuutusmaksua, vakuutuslaitoksella on oikeus arvioida vastuun laajuus kuluneena vakuutuskautena ja periä työnantajalta vakuutusmaksu enintään nelinkertaisena siltä osalta, jota väärä ilmoitus tai laiminlyönti koskee.

37 §

Työnantaja on velvollinen antamaan vakuutusta tehtäessä sekä sen jälkeen vuosittain vakuutuslaitokselle vakuutusmaksun määräämistä ja vakuutuksen hoitoa varten välttämättömät tiedot toimialastaan, teettämänsä työn määrästä ja maksamistaan palloista työn laadultaan sekä yrityksen omissuhteista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojen sisällöstä sekä siitä, milloin ja missä muodossa tiedot on toimitettava.

Jos vakuutuslaitos ei ole voinut määrätä työnantajan vakuutusmaksua sen vuoksi, että työnantaja on antanut vääriä tietoja tai laiminlyönyt sitä varten välttämättömien tietojen antamisen, vakuutuslaitoksella on oikeus arvioida vastuun suuruus kuluneena vakuutuskautena ja periä työnantajalta näin määräämänsä vakuutusmaksu enintään nelinkertaisena siltä osalta, jota väärä ilmoitus tai laiminlyönti koskee.

38 d §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on asetettu

38 d §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on asetettu

selvitystilaan tai konkurssiin, oikeus saada selvitys- tai konkurssipesästä tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavat tiedot.

39 §

Kun työntekijää on kohdannut työtapaturma, on siitä heti annettava tieto työnantajalle tai hänen edustajalleen, jonka tulee vaadittaessa antaa todistus tiedonannosta. Ilmoitus tapaturmasta, jonka johdosta voidaan otaksua vakuutuslaitoksen joutuvan suorittamaan korvausta, on viipymättä työnantajan toimesta tehtävä vakuutuslaitokselle. Ilmoitus on tehtävä ((sosiaaliministeriön)) vahvistamaa kaavaa käyttäen ja voi ministeriö kaavaa vahvistaessaan määrätä siinä annettaviksi viranomaisia varten muitakin kuin varsinaisesti tapaturman selvittämistä ja tapaturman johdosta suoritettavan korvauksen määräämistä varten tarpeellisia tietoja.

Jos työtapaturman seurauksena on ollut kuolema tai vaikeanlaatuinen vamma, on työnantajan heti tehtävä tapaturmasta ilmoitus poliisille, jonka tulee viipymättä toimittaa tapahtumapaikalla tutkinta sekä lähettää tutkintapöytäkirjasta oikeaksi todistettu jäljennös lunastuksetta vakuutuslaitokselle.

Vakuutusosoikeudella, tapaturmalautakunnalla ja vakuutuslaitoksella on oikeus vaatia poliisitutkinnan toimeenpanemista muunkin kuin 2 momentissa mainitun tapaturman johdosta.

selvitystilaan tai konkurssiin, oikeus saada salassapitosäynnösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutusyhtiön selvitys- ja konkurssipesästä 38 a—38 c §:ssä säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

39 §

Työntekijän on ilmoitettava viipymättä hänelle sattuneesta tapaturmasta työnantajalle tai tämän edustajalle, jonka on vaadittaessa annettava tiedoksiannosta todistus. Työnantajan on tehtävä viipymättä vakuutuslaitokselle ilmoitus tietoonsa tulleesta tapaturmasta, jonka johdosta vakuutuslaitos voi olla tämän lain mukaan korvausvelvollinen. Ilmoitus on tehtävä Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hyväksymän kaavan mukaista lomaketta käyttäen.

Tapaturmailmoitukseen on merkittävä:

1) tapaturmassa vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut korvauskäsittelyä varten välttämättömät yksilöinti- ja yhteystiedot;

2) työnantajan nimi ja yhteystiedot;

3) tiedot tapaturman laadusta, sattumispaikasta ja -ajasta, sattumisolosuhteista ja syistä;

4) tiedot vahingoittuneen työstä ja siitä maksetusta vastikkeesta;

5) työnantajan tiedossa oleva vahingoittuneen muu työsuhde- ja yrittäjätyö; sekä

6) muut edellä mainittuihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä korvausasian käsittelyä, 64 §:ssä mainittua tilastointia ja tutkimusta sekä muutoin tämän lain toimeenpanoa varten.

Tarkempia säännöksiä tapaturmailmoitukseen merkittävistä tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Työnantajan on viipymättä ilmoitettava poliisille työtapaturmasta, joka on aiheuttanut kuoleman tai vaikean vamman. Poliisin on viipymättä suoritettava tapahtumapaikalla poliisitutkinta. Siihen on kutsuttava työnantaja tai hänen edustajansa. Poliisitutkinnasta on annettava tieto myös asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle sekä tapaturmassa vahingoittuneelle tai hänen edustajalleen. Jäljennös tutkintapöytäkirjasta on toimitettava vakuutuslaitokselle ja tutkimusta pyytäneelle sekä pyynnöstä asi-

anosaiselle.

41 §

Lääkärin on annettava lausuntonsa työtaturman tai ammattitaudin aiheuttamasta vammasta tai sairaudesta Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hyväksymän kaavan mukaista lomaketta käyttäen.

45 §

Korvauksensaajan on ilmoitettava viipymättä vakuutuslaitokselle sellaisista terveydentilassaan, työansioissaan, perhesuhteissaan ja muissa seikoissa tapahtuvista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada tämän lain mukaista korvausta tai korvauksen määrään.

Tämän lain mukaista tapaturmaeläkettä, haittaraaha ja perhe-eläkettä saavan on vakuutuslaitoksen pyynnöstä toimitettava omalla kustannuksellaan vakuutuslaitokselle kerran vuodessa väestörekisteriviranomaisen antama todistus tai muu luotettava selvitys, josta ilmenee korvauksensaajan olleen elossa aikana, jolta korvausta maksetaan. Vakuutuslaitos voi myös vaatia, että leskeneläkettä saava vastaavasti toimittaa sille väestörekisteriviranomaisen todistuksen tai muun luotettavan selvityksen siitä, ettei hän ole solminut uutta avioliittoa tai etteivät leskeneläkkeen maksamisen edellytykset ole 23 d §:n 2 momentin perusteella päättyneet.

47 §

Jos asianomaiset eivät toisin sovi, vakuutuslaitoksen on pidettävä suoritettava korvaus kustannuksellaan korvaukseen oikeutetun saatavana siinä kotimaisessa rahalaitoksessa, jonka korvauksensaaja määrää. Jos rahalaitosta ei ole määrätty, suoritettava korvaus pidetään siihen oikeutetun saatavana hänen asuinpaikkansa postitoimipaikassa. Korvauserä, joka on pienempi kuin 1,68 euroa, on pidettävä vakuutuslaitoksessa korvauksensaajan nostettavissa.

Korvaus maksetaan vakuutuslaitoksen kustannuksella korvauksensaajan ilmoittamalle tilille Suomessa toimivaan rahalaitokseen. Korvaus voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos korvauksensaaja esittää vakuutuslaitoksen hyväksymän syyn.

53 §

Asian käsittelyssä tapaturmalautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Tapaturmalautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Tarkemmat säännökset tapaturmalautakunnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista säädetään asetuksella.

Asian käsittelyssä tapaturmalautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Tapaturmalautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. *Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, jotka on säädetty salassa pidettäviksi. Tapaturmalautakunta voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Suullisessa käsittelyssä on muutoin noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984) säännöksiä.*

Tarkempia säännöksiä tapaturmalautakunnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

53 c §

Jos vakuutuslaitos ei voi muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa tapaturmalautakunnalle tai, jos valitus koskee tapaturmalautakunnan päätöstä, vakuutusosikeudelle *käsiteltäväksi*. Vakuutuslaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä muuttaa aikaisempaa päätöstään siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Kun asia on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, vakuutuslaitoksen on ilmoitettava sille heti päätöksen muuttamisesta. Vakuutuslaitoksen väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Jos vakuutuslaitos ei voi muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä, *valitusasiaa koskevat asiakirjat* ja lausuntonsa tapaturmalautakunnalle tai, jos valitus koskee tapaturmalautakunnan päätöstä, vakuutusosikeudelle. Vakuutuslaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä muuttaa aikaisempaa päätöstään siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Kun asia on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, vakuutuslaitoksen on ilmoitettava sille heti päätöksen muuttamisesta. Vakuutuslaitoksen väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytettä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Vakuutuslaitoksen, tapaturmalautakunnan ja vakuutusosikeuden on merkittävä päätökseensä päivä, jona se on postitettu sekä vastaanottajan nimi ja osoite. Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytettä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

53 g §

Aiheettomasti maksettu korvaus saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se muista kuin 63 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetuista vastaisuudessa maksettavista korvauseristä. Kulloinkin suoritettavasta korvauserästä ei saa korvauksensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosan siitä korvauserän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun korvauserästä on ennakkoperintälain (418/59) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/78) nojalla lähdevero.

55 §

Jos työnantaja tai hänen edustajansa laiminlyö hänelle tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen tahi tapaturman selvittämistä tarkoittavan muun laillisen määräyksen tai ohjeen mukaan kuuluvan velvollisuuden, rangaistakoon sakolla.

Aiheettomasti maksettu korvaus saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se muista kuin 63 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetuista vastaisuudessa maksettavista korvauseristä. Kulloinkin suoritettavasta korvauserästä ei saa korvauksensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosan siitä korvauserän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun korvauserästä on ennakkoperintälain (1118/1996) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) nojalla lähdevero.

55 §

*Työnantaja, tämän edustaja tai 57 §:n 1 momentin mukaisen vakuutuksen ottanut henkilö, joka tahallaan laiminlyö tämän lain mukaisen tietojenantovelvollisuutensa tai antaa sen piiriin kuuluvan tiedon virheellisenä, on tuomittava, jollei teko, huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat, ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, **tapaturmavakuutuslain mukaisen tietojenantovelvollisuuden rikkomisesta** sakkoon.*

*Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan laiminlyö työnantajan tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden tai tahallaan jättää viipymättä tekemättä 39 §:n 1 momentissa mainitun tapaturmailmoituksen tai sanotun pykälän 4 momentissa mainitun ilmoituksen poliisille, on tuomittava, jollei teko, huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat, ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, **tapaturmavakuutuslain mukaisen työnantajavelvollisuuden rikkomisesta** sakkoon. Salassapitovelvoitteiden rikkomisen osalta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 35 §:ssä säädetään.*

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetaan

1) työnantajalla sitä, joka työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää

työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa;

2) työnantajan edustajalla työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa tai valvoo työtä.

Tässä pykälässä rangaistavaksi säädetystä työnantajan tai tämän edustajan menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen.

56 §

Joka tahallisesti antaa tämän lain mukaan tarvittavan tiedon väärin tai kieltäytyy tietoa antamasta, rangaistakoon sakolla, jollei teosta muussa laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

(kumotaan)

56 §

56 a §

Jos joku luvatta ilmaisee, mitä hän tässä laissa säädettyä tehtävää täyttäessään on saanut tietää jonkun henkilön taloudellisesta asemasta tai terveydentilasta taikka vakuutusnottajaa koskevasta liikesalaisuudesta, hänet on tuomittava tapaturmavakuutuslaissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta sakkoon, jollei teosta ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

(kumotaan)

56 a §

Edellä 1 momentissa mainitusta rikoksesta virallisella syyttäjällä ei ole oikeutta nostaa syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

64 §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto pitää tilastoa tässä laissa, ammattitautilaissa (1343/88) ja valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa (449/90) tarkoitetuista työtapaturmista ja ammattitaudeista sekä niistä maksetuista korvauksista. Sama koskee valtion työssä sattuneita tapaturmia ja ammattitauveja, joista maksetaan korvaus valtion varoista.

Tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavan vakuutuslaitoksen ja valtiokonttorin on annettava Tapaturmavakuutuslaitosten

64 §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto pitää työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisyä sekä tämän lain toimeenpanoa ja kehittämistä varten tilastoa tässä laissa, ammattitautilaissa (1343/1988) ja valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa (449/1990) tarkoitetuista työtapaturmista ja ammattitaudeista sekä tämän lain mukaisista vakuutuksista ja korvauksista (työtapaturma- ja ammattitautitilasto). Tapaturmavakuutuslaitosten liitto harjoittaa työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisyä varten

liitolle 1 momentissa mainittua tilastoa varten tarvittavat tiedot. Näiden tulee sisältää tiedot työtapaturmista ja ammattitaudeista, niiden aiheuttamista vammoista ja sairauksista, kullekin korvauksensaajalle maksettavista korvauksista ja korvauksen suuruuteen vaikuttavista tekijöistä samoin kuin vakuutuksenottajasta, tämän toimialasta, maksetuista palkoista ja vakuutusmaksuista.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto antaa tilastokeskukselle sen toimialaan kuuluvien, yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laadintaa varten 39 §:n mukaiseen tapaturmailmoitukseen perustuvat, tarpeelliset tiedot.

Ministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset tietojen antamisesta.

niiden syitä ja seurauksia koskevaa tutkimustyötä. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto tekee myös vakuutusmaksujen ja työn aiheuttaman tapaturma- ja ammattitautiriskin välistä yhteyttä selvittäviä sekä muita tämän lain toimeenpanon, seurannan ja kehittämisen edellyttämiä tutkimuksia ja laskelmia.

Vakuutuslaitoksen ja Valtiokonttorin on annettava salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä kalenterivuositain Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle 1 momentissa säädettyjen tehtävien toimeenpanoa varten tiedot:

1) vakuutuksenottajan teettämän työn laadusta ja määrästä, vakuutusta varten ilmoitetuista palkoista sekä maksuunpannuista vakuutusmaksuista;

2) vakuutuksenottajan toimialasta ja kotipaikasta;

3) vakuutusmaksujärjestelmästä;

4) tapaturman sattumisajasta ja – paikasta sekä sen sattumisolosuhteista ja syistä;

5) ammattitaudin ilmenemisajasta ja altistusolosuhteista sekä altistuksen syistä;

6) tapaturman aiheuttaman vamman ja ammattitaudin laadusta;

7) vahingoittuneen tekemästä työstä;

8) vakuutuksesta maksetuista korvauksista korvauksensaajittain ja korvauslajeittain;

9) korvauksen suuruuteen vaikuttavista tekijöistä; ja

10) vakuutuslajista.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus pyynnöstä saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselta ja Valtiokonttorilta 2 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi muitakin 1 momentin mukaisia tutkimuksia ja laskelmia varten välttämättömiä tietoja. Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus saada lisäksi Työterveyslaitokselta, työsuojeluviranomaiselta ja poliisilta sellaisia työtapaturmien ja ammattitautien syitä ja seurauksia koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä 1 momentissa tarkoitettuja tutkimuksia ja laskelmia varten.

Edellä 2 momentin 1—3 kohdassa mainitut tiedot on annettava vakuutuskohtaisesti sekä 4—10 kohdassa mainitut tiedot vahinkokohtaisesti ja vahingoittuneen henkilö-

tunnuksella yksilöityinä. Myös 3 momentissa tarkoitetut tiedot on annettava pyynnöstä vahingoittuneen henkilötunnuksella yksilöityinä.

Tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen sisällöstä sekä siitä, miten ja milloin mainitut tiedot on toimitettava, voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

64 a §

Vakuutuslaitos tai Tapaturmavakuutuslaitosten liitto voi antaa työterveyslaitokselle tiedot työperäisten sairauksien rekisteriä varten.

64 a §

Vakuutuslaitoksella, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sovelletaan, tiedot työntekijän työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hänelle maksetuista etuuksista sekä muista seikoista, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten taikka jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa, Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) työnantajalta tiedot tapaturmasta, sen sattumisolosuhteista, syistä ja seurauksista, työntekijän työstä, työnantajan hänelle maksamista vastikkeista ja niiden perusteista sekä muutkin tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten taikka jotka on muuten otettava huomioon tässä laissa, Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

3) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä vahingoittuneen kuntoutusta toimeenpanevalta taholta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten lausunto ja muut välttämättömät tiedot vahingoittuneen tervey-

64 b §

Vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton on ulosottoa varten asianomaisten viranomaisten pyynnöstä ilmoitettava korvauksensaajalle maksamansa päivärahan, elinkoron, huoltoeläkkeen, tapaturmaeläkkeen ja perhe-eläkkeen määrä sekä tiedossaan olevat muut laitokset, jotka maksavat työntekijälle toimeentuloetuuksia.

64 b §

Vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus tarkastaa työntekijän asiakirjoista työntekijän tämän lain mukaisen tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen oikeellisuus. Vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus saada poliisilta ja muilta viranomaisilta virka-apua edellä tarkoitettujen tietojen saamiseksi.

Vakuutuslaitoksella, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta ne tiedot, jotka niillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos 64 a §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot tarvitaan tiettyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava. Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulla ammattihenkilöllä on oikeus saada 64 a §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunosta kohtuullinen palkkio.

64 c §

Vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitulle viranomaiselle tämän lain mukaista korvausta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista korvauksista, tiedot työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevan viranomaisen yksittäisen selvitystyön suorittamiseksi sekä rikosten syyteeseenpanoa varten, ei kuitenkaan terveydentilaa koskevia tietoja;

3) tämän lain, liikennevakuutuslain (279/1959) tai potilasvahinkolain (585/1986) mukaista vakuutusta toimeenpanevalle vakuutuslaitokselle, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle, Liikennevakuutuskeskukselle ja Potilasvakuutuskeskukselle niihin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseksi tiedot vakuutuslaitokseen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon tämän lain toimeenpanon yhteydessä kohdistuneista rikoksista, niille ilmoitetuista vahingoista ja maksetuista korvauksista sekä korvauksenhakijoiden ja -saajien henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot; edellytyksenä on lisäksi, että tietosuojalautakunta on antanut tietojen käsittelyyn henkilötietolain 43 §:ssä tarkoitettun luvan;

4) verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille ennakkoperintälaissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan;

5) toiselle lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutuslaitokselle ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle, Liikennevakuutuskeskukselle ja Potilasvakuutuskeskukselle välttämättömät tiedot sen selvittämiseksi, mikä on näiden vastuu samasta vahingosta;

6) toiselle vakuutuslaitokselle, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle ja vahingonaiheuttajalle tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain mukaista vakuutusta harjoittavan vakuutuslaitoksen tai Tapaturmavakuutuslaitosten liiton takautumisoikeuden toteuttamiseksi;

7) tämän lain mukaisen vakuutuksen ottaneelle työnantajalle vakuutusmaksun perus-

teiden arviointia varten välttämättömät tiedot vakuutuksesta maksetuista korvauksista sekä korvausta saaneiden vahingoittuneiden nimi, henkilötunnus ja muut korvattujen vahinkojen yksilöimiseksi välttämättömät tiedot;

8) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle vakuutuksenottajaan ja vakuuttamisvelvolliseen tämän lain perusteella kohdistuvasta ulosottokelpoisesta saatavastaan.

Vakuutuslaitoksella ja sen asiamiehellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja vakuutuslaitoksen kanssa samaan konserniin, vakuutusyhtiölain 14 b luvussa tarkoitettuun vakuutusyhtyrhymään ja mainitun lain 18 luvun 6 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun taloudelliseen yhteenliittymään sekä samaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (44/2002) tarkoitettuun rahoitus- tai vakuutusryhmittymään kuuluvalla toisella yritykselle tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten tai jos siitä lailla erikseen säädetään.

Vakuutuslaitos ei saa käyttää hyväksi muussa toiminnassaan tämän lain toimeenpanoon perustuvia, salassapitosäännösten tai muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten alaisia tietoja, jollei siitä lailla erikseen säädetä. Tällaisia tietoja ei saa antaa myöskään vakuutusyhtiön yhtiökokoukselle, edustajistolle taikka osakkaalle.

Sen estämättä, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, vakuutuslaitos voi kuitenkin luovuttaa 2 momentissa tarkoitettulle yritykselle sekä käyttää muussa vakuutustoiminnassaan vakuutuksenottajaa koskevia asiakaspalvelua, asiakassuhteen hoitoa ja muuta asiakashallintaa varten tarpeellisia tietoja. Tällaisia ovat tiedot vakuutuksenottajana olevan työnantajan tai yrittäjän nimestä, henkilö-, yritys- ja yhteisö- sekä asiakastunnuksesta, yhteystiedot, tiedot yrityksen omistussuhteista ja tämän lain mukaisista vakuutusjärjestelyistä ja niiden perusteena olevasta palkkasummasta sekä näihin tietoihin rinnastettavat asiakashallintaan liittyvät tiedot.

64 d §

Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa tai muussa laissa säädetään, antaa salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä 64 §:n nojalla vakuutuslaitokselta ja Valtiokonttorilta saamiaan tietoja seuraavasti:

1) Tilastokeskukselle tämän lain mukaisista korvausta saaneen henkilötunnus, vahingon sattumisaikaa ja -paikkaa, sattumisolosuhteita ja syitä, vamman tai sairauden laatua sekä siitä aiheutuneen työkyvyttömyyden kestoja koskevat tiedot samoin kuin muut tapaturmailmoitukseen perustuvat tiedot, jotka ovat välttämättömiä Tilastokeskuksen toimialaan kuuluvien, yhteiskuntaloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laadintaa varten;

2) Työterveyslaitokselle työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta annetun lain (131/1973) 22 §:n 2 momentin kolmannessa virkkeessä mainitut tiedot työperäisten sairauksien rekisteriä varten;

3) Eläketurvakeskukselle tiedot vakuutuslaitosten myöntämistä, työeläkelisään vaikuttavista ansionmenetyskorvauksista;

64 e §

Vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton luovuttaessa tämän lain nojalla saamiaan tietoja 64 c ja 64 d §:n nojalla edelleen, se on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa niitä tietoja, jotka se sai niiden antajalta.

Mitä tässä laissa säädetään salassapitovelvoitteista ja niiden rikkomisesta, koskee myös niitä, jotka ovat saaneet salassa pidettäviä tietoja 64 c §:n 2 ja 4 momentin perusteella.

64 f §

Sen lisäksi, mitä asianosaisen oikeudesta saada tieto asiakirjasta ja tiedon antamisesta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, vakuutuslaitos ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto on velvollinen pyynnöstä antamaan työntekijälle viipymättä hänen asuinpaikkansa ja muut olosuhteet huomioon ottaen sopivalla tavalla tilaisuuden tutustua vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton

hallussa oleviin, työntekijän korvausasiaa koskeviin asiakirjoihin. Työntekijän oikeudesta tarkastaa häntä itseään koskevat henkilökisteriin talletetut tiedot säädetään henkilötietolaissa.

64 g §

Työnantajan on huolehdittava siitä, että tapaturmien ehkäisyä sekä korvaus- ja vakuutusasian selvittämistä varten pidetään tapaturmaluetteloa. Siihen on merkittävää vahingoittuneen työntekijän henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot työtapaturman sattumisajasta, työtapaturmaan johtaneista olosuhteista ja syistä, työn laadusta, työtapaturman aiheuttamista vammoista ja sairauksista ja, jos se on mahdollista, vähintään kahden tapaturman sattuessa paikalla olleen henkilön nimi ja osoitetiedot sekä muut edellä mainittuja tarkoituksia varten välttämättömät tiedot.

Tapaturmaluettelo on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyydettyäessä näytettävä asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle, poliisille ja työntekijöiden valitsemalle työsuojeluvaltuutetulle niiden lailla säädettyjen tehtävien suorittamista varten.

Tarkempia säännöksiä tapaturmaluettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

64 h §

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sovelletaan vakuutuslaitoksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tämän lain toimeenpanoon liittyvien asiakirjojen ja toiminnan julkisuuteen siltä osin kuin mainitun lain 4 §:n 2 momentissa säädetään, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Tämän lain toimeenpanoon ei sovelleta vakuutusyhtiölain 18 luvun 6, 6 b ja 6 c §:ää eikä ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n 1 ja 4–8 momenttia sekä 80 §:ää.

Tässä laissa säädettyjä tai tämän lain toimeenpanoon liittyviä tehtäviä hoidettaessa saatujen ja laadittujen asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen salassapitovelvollisuuteen sekä näiden tehtävien hoidossa saatuja tietoja koskevaan vaitiolovelvollisuuteen.

suuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22—24 ja 35 §:ää myös silloin, kun kysymys ei ole mainitun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun julkisen vallan käyttöön kuuluvaa tehtävää varten laadituista tai saaduista asiakirjoista ja tiedoista. Tietojen luovuttamisesta on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 7 luvussa säädetään.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon perustuvat asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat vakuutuksenottajan ja työnantajan taloudellista asemaa.

64 i §

Vakuutuslaitoksella ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanovalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) 64 c §:n 1 momentin 1 kohdassa mainituille viranomaisille ja toimielimille kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

65 §

Työnantajan on pidettävä työpaikalla nähtävänä tämä laki, tieto työn vakuuttaneesta vakuutuslaitoksesta ja sen antama, 31 §:n 3 momentissa tarkoitettu henkilötietojen käsittelyä koskeva selvitys sekä tieto siitä, sisältääkö vakuutus työnantajan 12 §:n 1 momentin mukaisen omavastuusuuden. Asianomaisen työsuojeluviranomaisen on valvottava, että työnantaja täyttää nämä velvollisuudet.

65 a §

Valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, julkisessa virassa oleva lääkäri, sairaala, eläketurvakeskus sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittava vakuutus- tai eläkelaitos on velvollinen pyynnöstä antamaan tässä laissa tarkoitettulle vakuutuslaitokselle, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle ja muutoksenhakuviranomaiselle maksutta kaikki hallussaan olevat käsiteltävänä olevan vakuutus- ja korvausasian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Sama koskee työnantajaa ja työpaikka-terveydenhuollosta vastaavaa lääkäriä, jolla on tämän toimensa perusteella hallussaan vahingoittuneen terveydentilaa koskevaa aineistoa. Vakuutuslaitos ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ovat velvollisia maksamaan kohtuullisen palkkion tässä pykälässä säädetyn veloituksen perusteella annetusta lääkärinlausunnosta.

(kumotaan)

65 a §

65 b

Tieteellistä tutkimusta varten vakuutuslaitos tai Tapaturmavakuutuslaitosten liitto voi antaa hallussaan olevia vakuutus- ja korvausasiaa koskevia tietoja edellyttäen, ettei kysymyksessä ole 56 a §:n 1 momentissa tarkoitettu salassa pidettävä tieto. Ministeriö voi kuitenkin antaa luvan 56 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen tietojen antamiseen tieteellistä tutkimusta varten, jos tietojen luovutus ja käyttö ei vaaranna niitä etuja, joiden turvaamiseksi salassapidosta on säädetty. Jollei luvasta muuta johdu, luvan saajan salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä 56 a §:n 1 momentissa säädetään.

(kumotaan)

65 b §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 2002.

Tällä lailla kumotaan

1) tapaturmavakuutuslain täytäntöönpanosta 3 päivänä joulukuuta 1948 annetun asetuksen (850/1948) 3, 5, 7, 8, 10—15, 17—22 ja 25 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3, 5, 11 ja 25 § asetuksessa 1314/1996, 7 ja 17 § osaksi asetuksessa 917/1981, 12 § viimeksi mainitussa asetuksessa, 13 § mainituissa asetuksissa 917/1981 ja 1314/1996 sekä 18, 19 ja

22 § osaksi mainitussa asetuksessa 1314/1996;

2) Tapaturmavakuutuslaitosten liiton säännöistä 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun asetuksen (1312/1996) 2 ja 4 §; sekä

3) viimeksi mainittuna päivänä tapaturma-asiaain korvauslautakunnan säännöistä annetun asetuksen (1313/1996) 1 §.

Tätä lakia sovelletaan myös tapaturmiin, jotka ovat sattuneet ja ammattitauteihin, jotka ovat ilmenneet ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 7 §:n 3 momentti, 9 § ja 22 §:n 1—3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 3 momentti laissa 977/1993, 9 § osaksi laissa 1274/1997 ja 22 §:n 1 ja 3 momentti laissa 1206/1996, sekä

lisätään lakiin siitä lailla 330/1985 kumotun 8 §:n tilalle uusi 8 § ja lailla 36/1987 kumotun 19 §:n tilalle uusi 19 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun tiedoksisaantiin sovelletaan vastaavasti, mitä tapaturmavakuutuslain 53 c §:n 3 momentissa säädetään.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun tiedoksisaantiin sovelletaan vastaavasti, mitä tapaturmavakuutuslain 53 c §:n 6 momentissa säädetään.

8 §

Tämän lain mukaista korvausta työvahingosta haetaan vahinkoilmoituksella. Maatalousyrittäjän on toimitettava vahinkoilmoitus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Vahinkoilmoitukseen on merkittävä vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut yksilöinti- ja yhteystie-

dot. Lisäksi siihen on merkittävä työvahingon laatua, syitä ja sattumisolosuhteita koskevat tiedot, tieto vahingoittuneen muusta yrittäjätoiminnasta ja työsuhteista sekä muut korvausasian käsittelyä varten välttämättömät tiedot. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vahinkoilmoitukseen merkittävistä tiedoista. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vahinkoilmoituksen lomakkeen kaavan.

9 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, korvauksen hakemisesta, korvausvelvollisuudesta, korvauksesta, korvausasian käsittelystä, korvauksensaajan puhevallan käyttämisestä, tapaturmavakuutuslaitoksen päätöksen alistamisesta, osallistumisesta tapaturmalautakunnan toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin, muutoksenhausta tapaturmavakuutuslaitoksen päätökseen ja vakuutusmaksun maksuunpanoon, tapaturmavakuutuslaitoksen takaisinsaantioikeudesta sekä tiedoksiantovelvollisuudesta on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa, ammattitautilaissa ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetussa laissa (625/1991) säädetään. Mitä näissä laeissa säädetään työntekijästä ja vakuutuslaitoksesta, sovelletaan vastaavasti maatalousyrittäjään ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokseen. Tämän lain mukaisiin asioihin ei kuitenkaan sovelleta, mitä tapaturmavakuutuslain 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 17 a §:ssä säädetään fyysikaalisen hoidon johdosta syntyneen ansionmenetyksen korvaamisesta eikä myöskään, mitä mainitun lain 30 b §:ssä ja 41 b §:n 2 ja 4—6 momentissa säädetään.

Muussa laissa säädettyä korvausta määrättäessä tämän lain mukaiset etuudet otetaan huomioon samalla tavoin kuin tapaturmavakuutuslain mukaiset etuudet.

9 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, korvauksen hakemisesta, korvausvelvollisuudesta, korvauksesta, korvausasian käsittelystä, puhevallan käyttämisestä, tietojen salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta, oikeudesta tietojen saamiseen, oikeudesta ja velvollisuudesta tietojen antamiseen, tapaturmavakuutuslaitoksen päätöksen alistamisesta, osallistumisesta tapaturmalautakunnan toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin, muutoksenhausta tapaturmavakuutuslaitoksen päätökseen ja vakuutusmaksun maksuunpanoon, tapaturmavakuutuslaitoksen takaisinsaantioikeudesta ja aiheettoman korvauksen takaisinperimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa, ammattitautilaissa ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetussa laissa (625/1991) säädetään. Mitä näissä laeissa säädetään työntekijästä ja vakuutuslaitoksesta, sovelletaan vastaavasti maatalousyrittäjään ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokseen. Tämän lain mukaisiin asioihin ei kuitenkaan sovelleta, mitä tapaturmavakuutuslain 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 17a §:ssä säädetään fyysikaalisen hoidon johdosta syntyneen ansionmenetyksen korvaamisesta eikä myöskään, mitä mainitun lain 30 c ja 30 d §:ssä ja 41 b §:n 2 ja 4—6 momentissa säädetään.

Tämän lain mukaiset etuudet otetaan huomioon muussa laissa säädettyä korvausta määrättäessä samalla tavoin kuin tapaturmavakuutuslain mukaiset etuudet.

19 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista vakuutus- tai korvausasiaa käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamiaan tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat asian ratkaisuun ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen. Henkilölle, jonka tiedoista on kysymys, on ilmoitettava etukäteen tietojen mahdollisesta käytöstä.

22 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 16 §:ssä, 18 §:n 1 momentissa ja 19 §:ssä, maatalousyrittäjien eläkelain 16 ja 17 §:ssä sekä tapaturmavakuutuslain 30 a, 37, 56 a, 61 a, 63, 64, 64 a, 64 b, 65 a ja 65 b §:ssä säädetään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on velvollinen osallistumaan tapaturmavakuutuslain 30 a §:ssä tarkoitetun Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja kustannuksiin siltä osin kuin ne liittyvät tämän lain toimeenpanoon. Ministeriö vahvistaa ne perusteet, joiden mukaan edellä tarkoitetut kustannukset lasketaan.

Työntekijäin eläkelain 18 §:n ja tapaturmavakuutuslain 37 §:n säännöksiä sovellettaessa rinnastetaan maatalousyrittäjä sanotuissa laeissa tarkoitettuun työnantajaan.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos pitää ja julkaisee tilastoa tässä laissa tarkoitetuista työvahingoista ja niiden perusteella maksetuista korvauksista. Se antaa tarpeelliset tiedot Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle tapaturmavakuutuslain 64 §:n 1 momentissa tarkoitetun tilaston pitämistä varten sekä tilastokeskukselle mainitun lain 64 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tilastojen pitämistä varten. Ministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset tämän momentin säännösten soveltamisesta.

22 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 16 ja 19 §:ssä, maatalousyrittäjien eläkelain 16 ja 17 §:ssä ja tapaturmavakuutuslain 30 a ja 30 b §:ssä, 55 §:n 1 momentissa sekä 61 a, 63, 64 h ja 64 i §:ssä säädetään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on velvollinen osallistumaan tapaturmavakuutuslain 30 a ja 30 b §:ssä mainitun Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja kustannuksiin siltä osin kuin ne liittyvät tämän lain toimeenpanoon. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta perusteet, joiden mukaan edellä tarkoitetut kustannukset lasketaan.

Työntekijäin eläkelain 19 §:n 2 momentin ja tapaturmavakuutuslain 55 §:n 1 momentin säännöksiä sovellettaessa rinnastetaan maatalousyrittäjä sanotuissa laeissa tarkoitettuun työnantajaan.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos pitää ja julkaisee tilastoa tässä laissa tarkoitetuista työvahingoista ja niiden perusteella maksetuista korvauksista. *Sillä on oikeus antaa salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä Tilastokeskukselle tapaturmavakuutuslain 64 d §:n 1 kohdassa tarkoitettut tiedot siinä mainittua tarkoitusta varten. Tarkempia säännöksiä tämän momentin soveltamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.*

Tämä laki tulee voimaan päivän kuuta 200.

Tätä lakia sovelletaan myös ennen sen voimaantuloa sattuneisiin työvahinkoihin.

Tällä lailla kumotaan 21 päivänä touku-kuuta 1982 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksen (375/1982) 2—5 ja 10 §.
